

**KUJAWSKO-POMORSKI
OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
w Minikowie**

**Sprawozdanie z realizacji rocznego
programu działalności KPODR
w Minikowie za 2016 r.**

ZATWIERDZAM

MINISTER
Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Krzysztof Jurgiel

Opracowanie: Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie

Dział Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw

**KUJAWSKO - POMORSKI
OŚRODEK DORADZTWA ROLNICZEGO
w Minikowie**

**Sprawozdanie z realizacji rocznego
programu działalności KPODR
w Minikowie za 2016 rok**

ZATWIERDZAM
DYREKTOR

Ryszard Kamiński
25.04.2017r.

Minikowo, 2017 rok
www.kpodr.pl
e-mail: sekretariat@kpodr.pl

Spis treści

Wstęp

Część I Podsumowanie działalności w 2016 roku.....	9
---	----------

Część II Działalność merytoryczna Ośrodka.....	14
---	-----------

Priorytety KPODR w 2016 roku.....	15
-----------------------------------	----

I Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim

1. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej. 18
2. Wspieranie rolników i mieszkańców wsi w korzystaniu z zewnętrznych źródeł finansowania.
.....41
3. Upowszechnianie metod produkcji i stylu życia przyjaznych środowisku.....46
4. Doradztwo w zakresie prowadzenia produkcji rolniczej w zgodzie ze środowiskiem50

II Podnoszenie poziomu zarządzania gospodarstwem rolnym

1. Prowadzenie analiz sytuacji produkcyjno-ekonomicznej w gospodarstwach rolnych55
2. Gromadzenie danych do systemu informacji rolniczej.....

III Wielofunkcyjny, zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

1. Wspieranie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej65
2. Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz wspieranie inicjatyw lokalnych.....68
3. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych rolników i mieszkańców obszarów wiejskich.....76

IV Promowanie postępu biologicznego i technologicznego w produkcji rolniczej

1. Upowszechnianie nowoczesnych rozwiązań technicznych, technologicznych i osiągnięć hodowlanych.....80

Część III Zestawienie realizowanych zadań według rodzajów działalności

1. Działalność oświatowa95
2. Usługi wykonane przez pracowników KPODR w Minikowie98
3. Zestawienie informacji o projektach realizowanych w 2016 r. 114
4. Zestawienie informacji o projektach złożonych w 2016 r. 118

Część IV Pozostała działalność

Definicje działań doradczych realizowanych przez Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie (opracowane na podstawie wytycznych Centrum Doradztwa Rolniczego).

1) Szkolenie – proces kształcenia, którego celem jest zdobycie lub doskonalenie umiejętności wspartych niezbędną wiedzą. Charakteryzuje się krótkimi przedziałami czasu, w programach dominują cele poznawcze nad motywacją do zmian postaw w osobowościach jednostek. Szkolenia dzielą się na stacjonarne i wyjazdowe, przy czym pierwsze z nich cechuje jedność czasu i miejsca kształcenia, nie wymagana dla wyjazdowych.

2) Konferencja – forma szkolenia o zasięgu regionalnym. Prowadzona jest metodą wykładową i dyskusji – najczęściej wykłady się uzupełniają, a wszystkie dotyczą jednego głównego wątku danego spotkania. Konferencję prowadzi osoba, która ma wiedzę pozwalającą na swobodne kierowanie dyskusją, tak by nie odbiegała ona od głównego celu spotkania oraz nie wybiegała przed wystąpieniami kolejnych wykładowców.

3) Kurs – pozaszkolna forma kształcenia, której ukończenie umożliwia uzyskanie lub uzupełnienie wiedzy ogólnej, umiejętności lub kwalifikacji, realizowana zgodnie z programem nauczania przyjętym przez organizatora, kończąca się egzaminem sprawdzającym opanowane wiadomości lub umiejętności.

4) Pokaz – szkolenia stacjonarne połączone z pokazem np. zadawania pasz, pracy maszyn rolniczych.

5) Opracowania – wszelkiego rodzaju opracowania typu: analizy ekonomiczne, biznes plany, wnioski obszarowe i rolnośrodowiskowe wykonywane na zlecenie klienta.

6) Porada – usługa doradcza polegająca na: zapoznaniu się doradcy z problemem, dokonaniu analizy konkretnej sytuacji (wspólnie z klientem) w oparciu o dane dostarczone/ przedstawione przez klienta, przedstawieniu/ zaproponowaniu klientowi konkretnych możliwości rozwiązania problemu. Porada powinna zakończyć się rozwiązaniem problemu, z którym klient zwraca się do doradcy.

7) Informacja – usługa doradcza polegająca na przekazaniu klientowi potrzebnych mu informacji służących rozwiązywaniu bieżących problemów i realizacji zadań.

8) Lustracja – wizyta w gospodarstwie polegająca na: zaktualizowaniu danych/ informacji dotyczących działalności danego gospodarstwa, udzieleniu porady. Lustracja umożliwia bezpośredni kontakt doradcy/ specjalisty z klientem, pomocny w obiektywnej ocenie i przeanalizowaniu z klientem np. stanu upraw w gospodarstwie.

Wykaz symboli komórek organizacyjnych w Kujawsko-Pomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego

Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w:

AK	Aleksandrowie Kujawskim
BR	Brodnicy
BY	Bydgoszczy
CH	Chełmnie
GD	Golubiu-Dobrzyniu
GR	Grudziądzu
IN	Inowrocławiu
LI	Lipnie
MG	Mogilnie
NA	Nakle n. Not.
RA	Radziejowie
RY	Rypinie
SE	Sępólnie Krajeńskim
SW	Świeciu n. Wisłą
TR	Toruniu
TU	Tucholi
WA	Wąbrzeźnie
WL	Włocławku
ZN	Żninie

Komórki merytoryczne

PT	Dział Technologii Produkcji Rolniczej
PR	Dział Rozwoju Obszarów Wiejskich
PS	Dział Rolnictwa Ekologicznego i Ochrony Środowiska
PE	Dział Ekonomiki i Zarządzania Gospodarstwem Rolnym
PM	Dział Metodyki Doradztwa, Szkoleń i Wydawnictw, w tym Zespół ds. Organizacji Targów

Wstęp

W 2016 roku Ośrodek zrealizował wszystkie zadania przewidziane w przyjętym wcześniej Programie działalności Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Minikowie na 2016 rok. Praktycznie we wszystkich aspektach działalności doradczej program został przekroczony.

Z punktu widzenia funkcjonowania Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Minikowie nastąpiła w 2016 roku kluczowa zmiana organizacyjna, polegająca na bezpośredniej podległości Ośrodka pod Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

W 2016 roku rolnicy zwracali się wielokrotnie o pomoc doradczą w zakresie technologii produkcji rolniczej oraz kolejno uruchamianych działań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.

Tematem przekrojowym praktycznie wszystkich prowadzonych działań było wprowadzanie w rolnictwie rozwiązań innowacyjnych. Ośrodek wypełniał w tym zakresie funkcję jednej z jednostek ogólnopolskiej Sieci Innowacji w Rolnictwie, ale też zainteresowanie rolników, przedsiębiorców i innych mieszkańców wsi zmierza w tym kierunku.

W 2016 roku Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie świętował sześćdziesięciolecie swojej działalności, ale też odbyło się kilka spektakularnych wydarzeń jak np. Europejski Dzień Rzepaku debata i spotkanie polowe kilkuset polskich rolników z udziałem przedstawicieli związków producentów rzepaku i roślin oleistych z wiodących pod tym względem państw europejskich. Podczas największych targów AGRO-TECH w Minikowie odbyła się Ogólnopolska Wystawa Bydła, która zgromadziła najlepsze zwierzęta i hodowców z całego kraju. Ośrodek w celu utrzymania zainteresowania ofertą wystawców i zwiedzających oraz promocji innowacji w sektorze rolniczym kontynuował organizację imprez o charakterze targowym.

Odbyły się szkolenia w ramach Centrum Techniki Rolniczej promujące formę praktycznego zapoznania się z nowoczesnymi rozwiązaniami w rolnictwie. Zorganizowane wydarzenia merytoryczne, tj. 32 konferencje, prawie 1200 szkoleń. Po raz kolejny wspólnie z Gazetą Pomorską zorganizowano Forum Rolnicze w Bydgoszczy. Podobne jak w poprzednich latach odbywały się spotkania branżowe sadowników, producentów trzody, bydła, drobiu i rolników zajmujących się produkcją polową, pokazują dużą zmianę jakościową w rolnictwie regionu kujawsko-pomorskiego.

Ośrodek kontynuował swoje zadania związane z ekonomiką rolnictwa i prowadzeniem rachunkowości. Rozpoczęto realizację innowacyjnego i wyjątkowego w skali kraju projektu „Zielona opieka” polegającego na świadczeniu usług opiekuńczych dla osób starszych na bazie gospodarstw rolnych. Kontynuowano działania związane z turystyką wiejską, w tym szczególnie zwracano uwagę na rozwój gospodarstw zagrod edukacyjnych. Coraz większe zainteresowanie towarzyszy również różnym działaniom z zakresu rozwoju produktu lokalnego, czemu służą również pozytywne zmiany legislacyjne.

Część I
Podsumowanie
działalności KPODR
w 2016 roku

Podsumowanie działalności w 2016 roku

W Programie działalności Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego na 2016 rok wyznaczono następujące cele:

- Utrzymanie ogólnej liczby klientów (rolników i innych mieszkańców wsi) korzystających z indywidualnych usług doradczych (porady, lustracje, opracowania) Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego na poziomie z 2015 roku.
- Realizacja szkoleń KPODR mierzona liczbą zorganizowanych szkoleń i konferencji na poziomie 1 021 i liczbą uczestników nie mniejszą niż 21 200 osób.
- Utrzymanie zainteresowania ofertą wystawienniczo-targową KPODR mierzone liczbą wystawców na poziomie 1 490 i liczbą zwiedzających nie mniejszą niż 111,5 tys.
- Realizacja miernika do budżetu zadaniowego mierzona liczbą odbiorców usług doradczych, informacyjnych i upowszechnieniowych na poziomie 70 000 odbiorców.

Z usług Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego skorzystało około 30 tys. rolników, przedsiębiorców i mieszkańców wsi.

Sprawozdanie zawiera podsumowanie działalności za 2016 rok i składa się z pięciu części:

I - Podsumowanie działalności KPODR za 2016 rok

II - Działalność merytoryczna Ośrodka

III - Zestawienie realizowanych zadań według rodzajów działalności

IV - Zestawienie wybranych usług wykonanych przez Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego

V - Pozostała działalność

Zestawienie działań zrealizowanych przez KPODR w Minikowie w 2016 roku

Działania	Plan 2016	Wykonanie 2016
Porady	19 750	23 327
Informacje	23 024	24 204
Szkolenia (w tym kursy)	996	1 190
Konferencje	25	32
Opracowania	19 278	24 875
Pokazy	25	40
Konkursy	22	31
Imprezy wystawienniczo-targowe	13	14
Olimpiady	20	20
Lustracje	4 030	5 393
Wydawnictwa i publicystyka	565	518
Demonstracje upowszechnieniowe	29	25

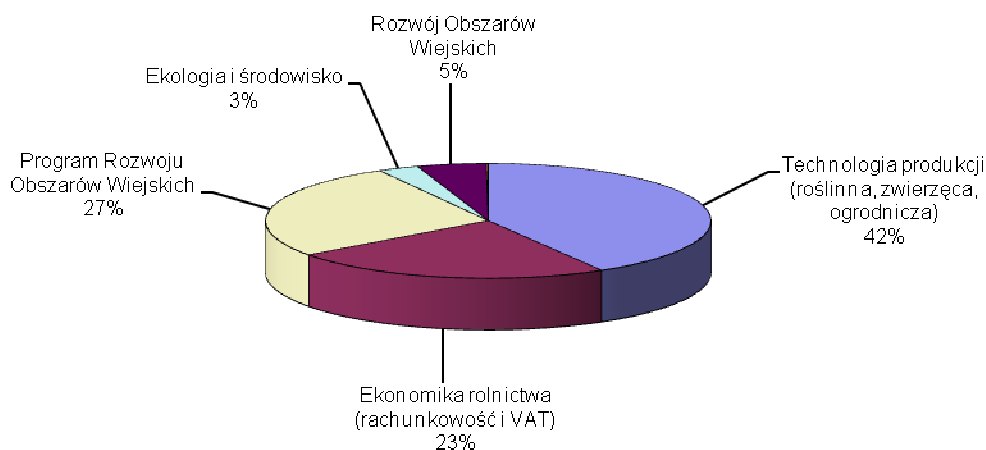
Na zaplanowane na 2016 rok około 19 tysięcy opracowań wykonano ponad 20 tysięcy. Są to jednak usługi związane z indywidualnym zapotrzebowaniem klientów podążających zwykle za dostępnością środków na działania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz płatności bezpośrednich.

Zapisane w Programie działalności Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego na 2016 rok 20 olimpiad oznacza w praktyce przeprowadzenie eliminacji powiatowych i finału wojewódzkiego Olimpiady Wiedzy Rolniczej.

Pozytywnym trendem jest zwiększona liczba przeprowadzonych lustracji w gospodarstwach i na polach rolników. Doradcy ponad 5 tysięcy razy byli się na polach i w budynkach inwentarskich rolników wskazując im jak poprawić technologię lub dostosować swoje gospodarstwo do coraz bardziej wymagających przepisów. Ponadto częste lustracje na polach spowodowane były niekorzystnymi warunkami atmosferycznymi, które przyczyniły się do powstania szkód w uprawach.

Liczba zaplanowanych szkoleń w 2016 roku została przekroczona. Jak co roku, najwięcej konferencji i szkoleń dotyczyło zagadnień technologicznych w produkcji rolniczej. Dużym zainteresowaniem cieszyły się również szkolenia ze stosowania środków ochrony roślin przy użyciu sprzętu naziemnego przeznaczonego do stosowania tych środków z wyłączeniem sprzętu montowanego na pojazdach szynowych oraz innego sprzętu stosowanego w kolejnictwie, a także z integrowanej produkcji roślin, doradztwa dotyczącego środków ochrony roślin.

Tematyka porad udzielanych przez specjalistów i doradców KPODR w 2016 roku

Największe zainteresowanie związane było z poradami w obszarze technologii, tj. z zakresu produkcji roślinnej, zwierzęcej i ogrodniczej. Było to m.in. związane ze szkoleniami w zakresie integrowanej ochrony roślin i szkodami wywołanymi przez warunki atmosferyczne. W 2016 roku rolnicy nadal częściej zwracali się do Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego po porady w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Ekonomiki rolnictwa. Wzrosło zainteresowanie poradami z zakresu przedsiębiorczości oraz prowadzenia rachunkowości i rozliczania podatku VAT w gospodarstwach. Udzielano również porady z zakresu rolnictwa ekologicznego i ochrony środowiska.

Imprezy targowe organizowane przez Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie odwiedziło w 2016 roku ponad 100 tysięcy osób, głównie producentów rolnych. Na imprezach targowych organizowanych przez Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego nie występuje obserwowany od kilku lat w Polsce spadek zainteresowania. Uczestnicy wystawy rolniczej podkreślają fachową organizację, szczególnie targów AGRO-TECH. Każda wizyta na targach wzbogaca wiedzę rolnika, rozwija jego umiejętności, a co za tym idzie udoskonala procesy produkcyjne i modernizacyjne w gospodarstwach rolnych.

Na targach najlepiej są też widoczne zachodzące zmiany. To właśnie targi są ważnym wskaźnikiem sytuacji w branży i pozwalają pozyskać rzetelną informację rynkową. Tak więc idea targów w dobie innowacyjnej gospodarki jest wciąż ważna i jak najbardziej potrzebna.

Imprezy wystawienniczo–targowe w 2016 roku

Imprezy wystawienniczo-targowe	Liczba	
	wystawców	zwiedzających w tys.
XXIV Forum Pszczelarzy	43	1,4
VIII Jarmark Wielkanocny	112	2,5
XVII Targi Turystyczno-Ogrodnicze „Lato na Wsi”	300	25
XVII Regionalna Kujawsko-Pomorska Wystawa Zwierząt Hodowlanych		
XXXVII „Dni Otwartych Drzwi”- Targi Ogólnorolne	200	20
XX Kujawsko-Pomorskie Dni Pola	208	25
XXXIX Międzynarodowe Targi Rolno- Przemysłowe AGRO-TECH	422	35
IX Ogólnopolska Wystawa Bydła Hodowlanego		
Kujawsko-Pomorskie Miodowe Lato „Szanujmy owady zapylające”	49	4
Barwy Lata, Dary Jesieni	79	3
VI Święto Gęsi na Krajnie	52	1,5
X Jarmark Adwentowy	94	1,5
Razem	1559	118,9
Poza programem		
Jesienna Wystawa Ogrodnicza „Karp nie tylko od Święta”	46	3
Ogółem	1 605	121,9

W 2016 roku z powodzeniem kontynuowano działalność wydawniczą. Jako uzupełnienie publikacji papierowych kontynuowano redagowanie biuletynu internetowego w formie dwutygodnika „Aktualności”. Sporym zainteresowaniem cieszyła się również strona internetowa www.kpodr.pl.

Część II

Działalność merytoryczna

Działalność merytoryczna w 2016 roku

Priorytety KPODR w 2016 roku

Zgodnie z Programem działalności KPODR w Minikowie na 2016 rok głównym zadaniem Ośrodka było udzielanie wszechstronnej pomocy rolnikom w celu zwiększania dochodów z gospodarstwa rolnego oraz działania mające na celu poprawę warunków życia rodzin wiejskich. Po kilku latach działalności Ośrodka, w których praca koncentrowała się głównie na wspieraniu rolników w pozyskiwaniu środków z Unii Europejskiej, w 2016 roku dużą wagę przykładano do przekazywania informacji o osiągnięciach nauk rolniczych w dziedzinie nowych technologii stosowanych w rolnictwie. Nadal ważnym obszarem aktywności było informowanie oraz doradzanie rolnikom i mieszkańcom wsi o możliwościach pozyskania funduszy w ramach Wspólnej Polityki Rolnej Unii Europejskiej.

Biorąc pod uwagę powyższe uwarunkowania oraz zapisy zawarte w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, priorytetami Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w 2016 roku były:

Priorytet I Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim

Program 1.: Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej

- Zadania:**
1. Upowszechnianie innowacji technologicznych w produkcji rolniczej
 2. Wspieranie rolników w organizacji i funkcjonowaniu grup producentów rolnych

Program 2.: Wspieranie rolników i mieszkańców wsi w korzystaniu z zewnętrznych źródeł finansowania

- Zadania:**
1. Edukacja rolników w zakresie działań PROW oraz wspieranie ich w pozyskiwaniu środków finansowych
 2. Doradztwo dla rolników składających wnioski o płatności do gruntów rolnych

Program 3.: Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych środowisku

- Zadania:**
1. Wykorzystywanie surowców rolniczych oraz źródeł naturalnych w pozyskiwaniu energii odnawialnej
 2. Propagowanie proekologicznych metod produkcji żywności

Program 4.: Doradztwo w zakresie prowadzenia produkcji rolniczej w zgodzie ze środowiskiem

- Zadania:**
1. Pomoc rolnikom we wdrażaniu i realizacji działań rolnośrodowiskowo-klimatycznych w gospodarstwach rolnych
 2. Doradztwo dla rolników gospodarujących na obszarach objętych Dyrektywą Azotanową (OSN)

Priorytet II Podnoszenie poziomu zarządzania gospodarstwem rolnym

Program 1.: Prowadzenie analiz sytuacji produkcyjno-ekonomicznej w gospodarstwach rolnych

- Zadania:**
1. Analiza dochodów i kosztów działalności rolniczej
 2. Prowadzenie rachunkowości – Polski FADN
 3. Prowadzenie rachunkowości podatkowej

Program 2.: Gromadzenie danych do systemu informacji rolniczej

- Zadania: 1. Gromadzenie i upowszechnianie rolniczej informacji rynkowej

Priorytet III Wielofunkcyjny, zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

Program 1.: Wspieranie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej

- Zadania: 1. Wspieranie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej

Program 2.: Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi wspieranie inicjatyw lokalnych

- Zadania: 1. Działania na rzecz zachowania tradycji kulinarnych regionu
2. Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego
3. Kształtowanie postaw i zachowań społeczeństwa wiejskiego sprzyjających kompleksowej ochronie środowiska
4. Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich

Program 3.: Podnoszenie kwalifikacji zawodowych rolników i mieszkańców obszarów wiejskich

- Zadania: 1. Prowadzenie kursów i szkoleń kwalifikacyjnych
2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

Priorytet IV Promowanie postępu biologicznego i technologicznego w produkcji rolniczej

Program 1.: Upowszechnianie nowoczesnych rozwiązań technicznych i osiągnięć hodowlanych

- Zadania: 1. Organizacja imprez wystawienniczo-targowych
2. Organizacja konkursów i olimpiad wiedzy rolniczej
3. Wydawnictwa i publicystyka
4. Współpraca z organizacjami samorządowymi, związkami producentów, instytucjami, szkołami i firmami rolniczymi

Priorytet I

Poprawa konkurencyjności
gospodarstw rolnych
w województwie kujawsko–pomorskim

Program 1. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej

Zadanie 1. Upowszechnianie innowacji technologicznych w produkcji rolniczej

Cel:

Podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności rolników stosujących nowe technologie w produkcji roślinnej i zwierzęcej.

Produkty

Lp.	Działanie	Liczba
1.	Porady	6037
2.	Informacje	5621
3.	Szkolenia	328
4.	Konferencje	23
5.	Opracowania	
	- <i>Plan nawozowy (bez OSN, rolnośrodowiskowo-klimatycznych)</i>	51
	- <i>Wyliczenia DJP, wielkości płyt obornikowych i zbiorników na odchody płynne</i>	11
	- <i>Wniosek o dopłatę do materiału siewnego AGNAS 1, AGNAS 2</i>	365
	- <i>Prowadzenie książki rejestracji zwierząt</i>	3
	- <i>Wniosek o udzielenie pomocy – wniosek kłękowy</i>	2737
	- <i>Pomiar GPS</i>	1
- <i>Pozostałe opracowania</i>	77	
6.	Lustracje	3654
7.	Pokazy	22
8.	Demonstracje	25

Tematyka ważniejszych szkoleń i konferencji

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Liczba działań	Liczba uczestników	Miejsce realizacji
Konferencje					
1.	Forum nasienne. Zapobieganie skutkom suszy w uprawie zbóż.	I	3	308	Grodztwo Minikowo Wąbrzeźno
2.	Regionalna Konferencja Sadownicza.	I	1	66	Tryszczyn
3.	Biologizacja szansą na jakość i stabilny rozwój rolnictwa.	I	1	70	Strzelno
4.	Rzepak – nowe metody.	I	1	153	Przysiek
5.	Innowacyjne działania na rzecz poprawy polowej pojemności wodnej gleb – praktyczne znaczenie dla zbóż i rzepaku.	I	1	68	Przysiek
6.	Rozwój produkcji drobiu – szanse i zagrożenia.	I	1	50	Minikowo

7.	Wykorzystanie krajowych źródeł białka paszowego dla produkcji wysokiej jakości produktów pochodzenia zwierzęcego.	I	1	46	Strzelno
8.	XXIV Forum Pszczelarzy.	I	1	843	Przysiek
9.	Hodowla i chów gęsi Białych Kołodzkich w realiach XXI wieku.	I	1	61	Kołuda Wielka
10.	Bioasekuracja i właściwe warunki środowiskowe na fermach trzody chlewnej sukcesem do ograniczania chorób w stadzie.	I	1	40	Minikowo
11.	Aspekty technologiczne upraw sadowniczych.	I	1	52	Pieczyska
12.	Międzynarodowy Dzień Rzepaku – EURORZEPAK 2016.	II	1	349	Minikowo
13.	IX Kujawsko-Pomorskie Seminarium i Wystawa Szynszyli, Przygotowywanie ferm szynszyli do programu WELFUR – ocena dobrostanu zwierząt.	II	1	82	Minikowo
14	Problemy agrotechniki ziemniaka związane z warunkami agrometeorologicznymi – konferencja polowa.	II	1	57	Grubno
15	Nowe technologie w chowie i hodowli bydła mlecznego.	I	1	118	Minikowo
16.	II Forum Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej Kujaw i Pomorza.	IV	1	131	Przysiek
17.	VII Zjazd Sadowników Województwa Kujawsko-Pomorskiego.	IV	1	88	Przysiek
18.	Problemy nawożenia zbóż i innych roślin uprawnych w okresach posusznych – innowacyjne rozwiązania.	IV	1	125	Przysiek
19.	Kujawsko-Pomorska Wieprzowina produkowana z wykorzystaniem polskiego białka pochodzenia roślinnego.	IV	1	60	Minikowo
20.	Nowe kierunki w hodowli i żywieniu krów mlecznych.	IV	1	58	Zakrzewo
21.	Poprawa konkurencyjności gospodarstw mlecznych – żywienie, dobrostan i profilaktyka chorób bydła.	IV	1	59	Minikowo
Szkolenia					
1.	Dobre budynki dla zwierząt.	I	1	14	Jabłonowo Pomorskie
2	Odchow cieląt i profilaktyka.	I	1	52	Lisewo
3	Wpływ żywienia na zdrowotność i wydajność bydła.	I	5	70	Kowalewo Pomorskie Radomin Ciechocin, Zbójno Golub-Dobrzyń
4	Strączkowe w żywieniu świń.	I	5	61	Brzozie Szczepanki Zelgno Płużnica Książki
5	Rola pszczoł miodnych w przyrodzie.	I	1	17	Przysiek
6	Rola owadów zapylających i letnie prace w pasiece.	I	1	15	Zarzewo
7	Wapnowanie gleb mineralnych jako	I	2	123	Pokrzydowo

	czynnik zwiększający plonowanie roślin uprawnych.				Cichoradz
8	Integrowana ochrona warzyw gruntowych.	I	1	9	Śmiłowice
9	Odmiany, nawożenie i ochrona kalafiora i brokuła.	I	1	40	Szpetal Górny
10	Uprawa i ochrona warzyw gruntowych.	I	1	46	Wieniec
11	Ochrona warzyw gruntowych na świeży rynek.	I	1	20	Gołaszewo
12	Podsumowanie sezonu 2015 w uprawie warzyw.	I	1	40	Lipno
13	Allelopatia w uprawie warzyw.	II	1	12	Mełno
14	Seminarium cebulowo-marchwiowe.	I	1	126	Cieślin
15	Uprawa różnych odmian rzepaku w technologii pasowej.	II	1	20	Grubno
16	Nowości odmianowe pszenic i pszenżyta ozimego.	II	1	18	Grubno
17	Nowości odmianowe jęczmienia i owsa.	II	1	20	Grubno
18	Wiosenna ocena plantacji rzepaku ozimego.	II	1	40	Minikowo
19	Innowacje w rolnictwie. Wykorzystanie nowoczesnych technologii dla optymalizacji zabiegów uprawowych.	II	1	36	Minikowo
20	Co w polu piszczy?	II	1	62	SDOO Chrzastowo
21	Jak obniżyć koszty produkcji trzody chlewnej. Profilaktyka weterynaryjna.	I	1	38	Lisewo
22.	Nawożenie kukurydzy oraz wybrane elementy agrotechniki roślin strączkowych.	I	5	82	Papowo Biskupie Unisław Grubno Lisewo Kijewo Król.
23.	Uprawa roślin bobowatych (strączkowych) w plonie głównym jako alternatywa dla zazielenienia.	I	5	91	Zbójno Ciechocin Golub Dobrzyń Kowalewo Pomorskie Radomin
24.	Ochrona zwierząt w gospodarstwie rolnym – prawa i obowiązki rolników.	I	2	37	Wielgie Skępe
25.	Odchów cieląt fundamentem przyszłej laktacji.	I	1	49	Wielgie
26.	Czynniki wpływające na podniesienie wydajności bydła mlecznego.	I	1	47	Nakło nad Notecią
27.	Nowe technologie ochrony w uprawie zbóż i rzepaku	I	1	40	Szubin
28.	Dobrostan koni – spróbujmy je zrozumieć.	II	1	78	Minikowo
29.	Integrowana ochrona roślin – pszenica ozima, kukurydza.	I	3	77	Osięciny Radziejów Dobre
30.	Polowa pojemność wodna.	I	6	122	Topólka Osiećciny Dobre Piotrków Kujawski Radziejów Bytoń

31.	Ochrona roślin bezpieczna dla pszczoł.	II	1	25	Chodecz
32.	Profilaktyka biegunek u cieląt i dobrostan bydła mięsnego.	I	1	29	Minikowo
33.	Zagrożenia na fermach drobiu.	II	1	60	Przysiek
34.	Ochrona pomidorów gruntowych przed chorobami.	III	1	51	Poddębice
35.	Metody wymiany matek pszczelich.	III	1	51	Chodecz
36.	Porównanie odmian ziemniaka jadalnego w warunkach ochrony przed zarazą przy użyciu programu wspomagania podejmowania decyzji Negfry. Innowacje w uprawie soi.	III	1	15	Grubno
37.	Rola pszczoł w przyrodzie.	III	1	23	Zarzeczewo
38.	Praktyczne uwagi o zwalczaniu szkodników w uprawie brokuła.	III	2	101	Błota Lipno
39.	Innowacyjne rozwiązania na fermach drobiu.	III	1	47	Solec Kujawski
40.	Produkcja królików rzeźnych.	III	1	47	Przysiek
41.	Metody zwiększające pojemność sorpcyjną gleby.	III	1	36	Minikowo
42.	Wpływ jesiennego nawożenia ozimin na wzrost odporności roślin na suszę.	III	1	35	Minikowo
43.	Prawidłowe przygotowanie rodzin pszczelich do zimy.	IV	1	32	Zarzeczewo
44.	Dobór odmian roślin uprawnych do warunków gospodarstwa a uprawa pasowa. Agrotechnika w okresie posuch rolniczych.	IV	1	39	Minikowo
45.	Sposoby wykorzystania monitoringu do ograniczania skutków suszy.	IV	1	32	Minikowo
46.	Przepisy obowiązujące w zakresie identyfikacji i rejestracji trzody chlewnej. Jak zabezpieczyć chlewnie w obliczu zagrożenia ASF.	IV	1	21	Rojewo
47.	Przyzagrodowy chów gęsi.	IV	1	40	Żabno
48.	Zagrożenie chorobą ASF w Polsce.	IV	19	382	Orle Czarnocice Dobre Sępólno Kr. Wilkowo Borzyszkowo Płocicz Lubcza Osie /2/ Świekatowo Bukowiec Warlubie Drzycim Książki Baruchowo Grubno Golub-Dobrzyń Świecie nad Osą Szczepanki Radomice Wielgie Kikół
49.	Dawka TMR dla krów wysokowydajnych	III	1	112	Długie

	w oparciu o doświadczenia Sano Agrar Institut.				
50.	Afrykański pomór świń – zasady bioasekuracji.	III, IV	16	89	Czernikowo /2/ Obrowo Brzozie Koneck /2/ Waganiec /2/ Zakrzewo /2/ Bądkowo /2/ Aleksandrów Kujawski /2/ Służewo /2/
51.	Afrykański pomór świń w kontekście bioasekuracji. Nowe zasady identyfikacji i rejestracji zwierząt dla posiadaczy trzody chlewnej.	IV	1	94	Tuchola

Wydawnictwa

Lp.	Tytuły	Termin (kwartał)	Nakład
1.	Hodowla i chów gęsi Białych Kołudzkich w realiach XXI wieku.	I	200
2.	Przygotowanie ferm szynszyli do programu WELFUR – ocena dobrostanu zwierząt.	II	200
3.	Aktualne tendencje w użytkowaniu kaczek.	II	200
4.	Międzynarodowy Dzień Rzepaku.	II	500
5.	Drosophila suzukii –groźna muszka płamoskrzydła.	I	2000
6.	Informator nasienny.	I	300
7.	Informator - Kujawsko–Pomorskie Dni Pola Grubno 2016.	II	1000
8.	Poprawa konkurencyjności gospodarstw mlecznych – żywienie, dobrostan i profilaktyka chorób bydła.	IV	1000
9.	Problemy agrotechniki ziemniaka związane z warunkami agrometeorologicznymi – materiały konferencyjne.	IV	100
10.	Żyto.	III	700
11.	Dbajmy o bezpieczne gospodarstwo.	III	2000
12.	ABC odchovu prosiąt.	IV	1000
13.	Konie w gospodarstwach rolnych - szansa na dodatkowy dochód.	IV	1000
14.	VII Zjazd Sądowników Województwa Kujawsko-Pomorskiego – materiały konferencyjne.	IV	200
15.	Dobór rozpylaczy do zabiegu ochrony roślin.	III	2000
16.	II Forum Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej Kujaw i Pomorza.	IV	100
17.	Kujawsko-pomorska wieprzowina produkowana z wykorzystaniem polskiego białka pochodzenia roślinnego – materiały konferencyjne.	IV	100
18.	XII Forum Energetyki Odnawialnej.	IV	150
19.	Problemy nawożenia zbóż i innych roślin uprawnych w warunkach posusznych – innowacyjne rozwiązania” Przysiek 18.11.2016.	IV	500
20.	Metody zwiększające pojemność sorpcyjną gleby.	IV	35
21.	Wpływ jesiennego nawożenia ozimin na wzrost	IV	35

	odporności roślin na suszę.		
22.	Dobór odmian roślin uprawnych do warunków gospodarstwa. Pasowa uprawa roli (strip till). Agrotechnika w okresach posuch rolniczych a retencja wodna.	IV	35
23.	Sposoby wykorzystania monitoringu do ograniczania skutków suszy.	IV	35

Tematyka ważniejszych pokazów

Lp.	Temat	Termin (kwartał)	Liczba działań	Liczba uczestników	Miejsce realizacji
1.	Ocena przyżyciowa futra szynszyli.	II	1	14	Mrocza
2.	Pokaz pracy maszyn.	II	2	160	Zarzeczewo
3.	Pokaz pracy maszyn rolniczych.	II	2	100	Grubno
4.	Porównanie plonowania odmian hybrydowych rzepaku ozimego w warunkach gospodarstwa rolnego.	II	1	11	Jaranowo
5.	Prezentacja odmian pszenicy ozimej na założonych poletkach doświadczalnych. Wpływ przymrozków wiosennych na stan upraw pszenic ozimych.	II	1	20	Bachorce
6.	Zimotrwałość obiektów poletkowych kreacji ozimych na polu demonstracyjnym w Grubnie w trzecim terminie obserwacji polowej.	I	1	14	Grubno
7.	Zastosowanie mikroorganizmów w walce z odorem w oborze – zamglawianie.	I	1	6	Jeleńcz
8.	Prezentacja odmian pszenicy ozimej na założonych poletkach doświadczalnych. Charakterystyka, wymagania, mrozoodporność odmian. Porównanie odporności odmian na choroby grzybowe.	II	2	26	Bachorce
9.	Zbiór groszku zielonego kombajnem.	III	1	10	Strachoń
10.	Pokaz zbioru kukurydzy na kiszonkę.	III	1	12	Chodorążek
11.	Pokaz pracy maszyn przy cięciu i kiszieniu kukurydzy.	III	1	14	Makówiec
12.	Zbiór marchwi kombajnem dla przemysłu.	IV	1	9	Krojczyn
13.	Pokaz kiszienia kukurydzy w rękawach foliowych.	IV	1	11	Wylazłowo
14.	Innowacyjne systemy uprawy przy użyciu agregatów nowej generacji w technologii Strip Till.	III	1	138	Minikowo
15.	Pokaz odsklepienia miodu.	III	1	40	Zarzeczewo
16.	Bezorkowa uprawa gleby.	IV	2	20	Marianowo
17.	Pokaz kolekcji mieszańców kukurydzy na Powiatowym Dniu Kukurydzy.	III	1	142	Długie

Tematyka konkursów

Lp.	Temat	Termin (miesiąc)	Liczba działań	Liczba uczestników	Miejsce realizacji
1.	Bezpieczne Gospodarstwo Rolne	IV-V	1	64	Teren województwa
2.	Agroliga 2016	IV-VI	1	17	

3.	Rolnik Farmer Roku.	IV-VI	1	16	kujawsko-pomorskiego
4.	Najsmaczniejsza odmiana ziemniaka.	IX	1	240	Przysiek
5.	Najładniejsza odmiana ziemniaka.	IX	1	167	Przysiek
6.	Ziemniak w tradycji kuchni Pomorza i Kujaw.	IX	1	25	Przysiek
7.	Rolnik Pomorza i Kujaw.	IX-XII	1	5	Teren województwa kujawsko-pomorskiego
8.	Konkurs Wiedzy o Bezpieczeństwie Pracy w Rolnictwie.	IV	1	42	Minikowo

Rezultaty:

Dokonujące się zmiany i szybki postęp technologiczny w produkcji zwierzęcej i roślinnej wymagają od rolników systematycznego podnoszenia poziomu wiedzy i umiejętności. Tylko prawidłowo prowadzone, nowoczesne gospodarstwo wykorzystujące innowacyjne rozwiązania technologiczne w produkcji rolniczej jest w stanie konkurować na wspólnym rynku. W tym zadaniu porady, informacje i szkolenia to podstawowe formy pracy doradczej. W 2016 roku udzielono 6037 porady oraz przekazano 5621 informacji. Zorganizowano 23 konferencje i 328 szkoleń, podczas których przeszkolono łącznie 11 013 osób.

W ramach omawianego zadania przeprowadzono 3654 lustracje, które oprócz typowych zagadnień technologii upraw i produkcji zwierzęcej oraz wymagań wzajemnej zgodności w gospodarstwach rolnych miały za cel także sprawdzenie czy spełniają one właściwe wymagania pod względem bezpieczeństwa i higieny pracy. W trakcie lustracji udzielano także porad służących poprawie stanu warunków bhp w konkretnych gospodarstwach.

Z zakresu produkcji roślinnej dominowały tematy roślin strączkowych, rzepaku, roślin zbożowych, a w szczególności nowych odmian, głównie w aspektach plonowania i odporności na wymarzenie, suszę oraz na patogeny. Ważnym aspektem była optymalizacja nawożenia mineralnego i organicznego, wapnowanie i reagowanie na skutki suszy czy wprowadzenie innowacyjnych rozwiązań technicznych i technologicznych, zwłaszcza w zakresie systemów bezorkowych. Szczególną grupą porad były te udzielone rolnikom dotyczące prawidłowej eksploatacji użytkowanego sprzętu rolniczego oraz jego unowocześniania, a także dotyczące poprawienia stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w gospodarstwach rolnych. Wobec rosnącej oferty rynkowej nowoczesnych ciągników i maszyn rolniczych doradztwo służyło podejmowaniu właściwych decyzji co do ich zakupu uwzględniając ich ekonomiczne uzasadnienie.

Konferencja „Innowacyjne działania na rzecz poprawy polowej pojemności wodnej gleb – praktyczne znaczenie dla zbóż i rzepaku”, która odbyła się w marcu 2016 roku w Przysieku, to efekt i kontynuacja ubiegłorocznych działań podjętych ze względu na narastające problemy z wilgocią w glebie powodujące obniżanie plonowania nie tylko zbóż i rzepaku. Narastający deficyt wody w glebach, nierównomierne i zbyt małe opady w sezonach wegetacyjnych, problemy z retencją wód i polową pojemnością wodną gleby przede wszystkim zmniejszające się w wielu glebach zapasy materii organicznej, to tematy głównych referatów przygotowanych przez specjalistów z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu oraz Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy.

Zaprezentowano innowacyjne rozwiązania, które z powodzeniem od kilku lat stosują na swoich polach rolnicy, a które między innymi łagodzą skutki suszy w ich uprawach. Zwrócono także uwagę na ekonomiczny aspekt takich przedsięwzięć.

W ostatnich latach susze w Polsce pojawiają się z coraz większą częstotliwością, są coraz intensywniejsze i obejmują znaczne obszary kraju w szczególności województwa kujawsko-pomorskiego. Rolnicy z naszego województwa co roku zmagają się z coraz większymi skutkami suszy, dlatego coraz większą wagę przywiązuje się do skutecznych metod ograniczania skutków suszy. W listopadzie w ramach projektu „Zrównoważone użytkowanie zasobów wodnych i glebowych w okresach posusznych – innowacyjne rozwiązania” odbyły się cztery warsztaty, które obejmowały całe spektrum informacji agrotechnicznych. Dwa pierwsze obejmowały tematy: „Metody zwiększające pojemność sorpcyjną gleby” oraz „Wpływ jesiennego nawożenia ozimin na wzrost odporności roślin na suszę”. Następnie zrealizowane zostały warsztaty pn. „Dobór odmian roślin uprawnych do warunków gospodarstwa. Pasowa uprawa roli (strip till). Agrotechnika w okresach posuch rolniczych a retencja wodna”. Na te warsztaty przybyli zarówno rolnicy jak i doradcy rolni. Prelegentami byli pracownicy Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian w Chrzastowie (SDOO), którzy szczegółowo omówili odmiany zbóż rekomendowane do zasiewów w naszym województwie oraz zaprezentowali odmiany rzepaku ozimego. Zebrani uczestnicy wysłuchali jakie to odmiany zbóż należy zasiać by przetrwały niekorzystne warunki atmosferyczne w okresie jesienno-zimowym. Słuchacze zadawali liczne pytania dotyczące odmian pszenicy ozimej, jej mrozoodporności itp. Przedstawiciel Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy omówił temat z zakresu „Pasowa uprawa roli (strip till)”. Reprezentant Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy wygłosił wykład nt. „Agrotechnika w okresie posuch rolniczych a retencja wodna”. Ostatnie, czwarte spotkanie warsztatowe odbyło się pod nazwą „Sposoby wykorzystania monitoringu do ograniczania skutków suszy”. Warsztaty zrealizowane 8 listopada 2016 roku obejmowały zagadnienia związane ze sposobami przeciwdziałania suszy. Zaproszeni naukowcy przedstawili tematy: „Sposoby przeciwdziałania posuchy rolniczej” oraz „Sposoby wykorzystania monitoringu do ograniczania skutków suszy”. W trakcie swoich wystąpień prowadzący zwrócili uwagę na znaczenie monitoringu występowania suszy, wykorzystaniu aparatury pomiarowej do analizy wilgotności gleby, odpowiedniego gospodarowania zasobami wodnymi na terenach rolniczych oraz korzyści ekonomicznych dla rolników wynikających między innymi z systemów automatycznego nawadniania. Wykłady przeprowadzili przedstawiciele z Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy oraz z Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego w Falentach. Pracownicy Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian w Chrzastowie omówili zachowanie się poszczególnych odmian zbóż i rzepaku w warunkach naszego województwa oraz przedstawili wyniki swoich badań, prowadzonych w ramach doświadczalnictwa porejestrowego.

Nieodzownym elementem każdego warsztatu było przedstawienie założeń Sieci na Rzecz Innowacji w Rolnictwie i na Obszarach Wiejskich oraz możliwości przystąpienia i uzyskania dotacji w zakresie tworzenia grup operacyjnych w ramach Działania „Współpraca” PROW 2014-2020.

Podsumowaniem projektu była konferencja pt; „Problemy nawożenia zbóż i innych roślin uprawnych w okresach posusznych – innowacyjne rozwiązania” dotyczyła rozwiązywania problemów nawożenia roślin i kompleksu sorpcyjnego gleb w sytuacjach stresowych w tym suszy. W konferencji

udział wzięło 125 uczestników, głównie rolników i przedsiębiorców rolnych, doradców KPODR ale także uczniów szkół rolniczych, a w warsztatach 128 uczestników. Na konferencji oraz podczas warsztatów uczestnicy otrzymali dodatkowo materiały szkoleniowe.

„Innowacyjne systemy uprawy przy użyciu agregatów nowej generacji w technologii strip till” to kolejne szkolenie w ramach Centrum Techniki Rolniczej, które odbyło się w Minikowie. Szkolenie, w którym uczestniczyło 138 osób, łączyło teorię z praktyką. W części teoretycznej przedstawiciel Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego (UTP) w Bydgoszczy, w wykładzie pt. „Uproszczona uprawa roli, teoria i wyniki doświadczeń polowych” przedstawił niezależne stanowisko z zakresu uprawy pasowej. Po wykładzie był czas na dyskusję, po której uczestnicy szkolenia przeszli na pole demonstracyjne, gdzie podczas siewu pszenicy zaprezentowały się firmy:

- Agroland ze Śmielina – ciągnik CLAAS Axion 870 o mocy 295 KM i agregat uprawowo-siewny Mzuri Pro Til 4T o szerokości roboczej 4 m;
- Czajkowski Uprawa Pasowa - zaprezentował nowatorską konstrukcję maszyny do Strip Till o szerokości roboczej 3m;
- Agro-Sieć Maszyny z Chełmna zaprezentowała ciągnik John Deere 8245R o mocy 270KM i agregat do siewu pasowego marki Väderstad model Spirit StripDrill 400 C o szerokości roboczej 4,0 m.
- Bogart zaprezentowała agregat uprawowo-siewny Strip Dog L 300/6 o szerokości roboczej 3 m wraz z ciągnikiem Landini 7-175.

Efekty pracy poszczególnych agregatów będzie można oceniać w czasie całego okresu wegetacyjnego pszenicy. Obok zasiewów w technologii Strip Till wykonany został siew pszenicy ozimej w systemie orkowym. Rolnikom pokazano również siew rzepaku ozimego, podczas którego była możliwość porównania efektu pracy różnych agregatów. Wyżej opisane szkolenie realizowane było w ramach działań SIR.

Najważniejszym zagadnieniem, jakie upowszechniano było przygotowanie rolników do prowadzenia produkcji roślin uprawnych w oparciu o integrowane metody ochrony roślin. Jest to związane z wprowadzaniem przez Unię Europejską Dyrektywy 2009/128/WE, która stanowi o ogólnych zasadach integrowanej ochrony roślin. Kluczowym elementem tego działania jest monitorowanie plantacji oraz pomoc w zakresie podejmowania decyzji o zabiegach. Tym właśnie zagadnieniom poświęcono szkolenia i warsztaty polowe dla rolników w czerwcu 2016 r. oraz konferencję polową w trakcie Dni Pola dla grup rolników specjalizujących się w produkcji ziemniaka. To wyjątkowe spotkanie poświęcone problemom uprawy ziemniaka wynikającym z warunków agrometeorologicznych poprowadzili pracownicy Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – Państwowego Instytutu Badawczego (IHAR-PIB). Konferencję zorganizowano i przeprowadzono przy współfinansowaniu ze środków Unii Europejskiej - Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 w ramach „Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”, Plan Operacyjny Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2015 w zakresie Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR).

Pomoc rolnikom oprócz doradztwa i szkoleń zapewnić mają między innymi programy wspomagania podejmowania decyzji o zwalczaniu konkretnych organizmów szkodliwych nie tylko w ziemniakach. Działania w tym zakresie w Kujawsko-Pomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego

podjęto przy współpracy z Instytutem Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa - Państwowy Instytut Badawczy (IUNG-PIB) w Puławach, Instytutem Hodowli i Aklimatyzacji Roślin - Państwowy Instytut Badawczy Zakład Nasiennictwa i Ochrony Ziemi i Bonin (IHAR-PIB ZNiOZ Bonin) Badawczy Zakład Doświadczalny Bonin (IHAR-PIB ZD Bonin) oraz Instytutem Ochrony Roślin - Państwowy Instytut Badawczy (IOR-PIB) w Poznaniu. W tym celu wykorzystuje się 19 stacji meteorologicznych będących własnością Ośrodka.

Ważnym tematem szkoleń polowych była ocena przezimowania plantacji rzepaku ozimego i pszenicy ozimej, a także przewódek, pszenżyta i żyta. Takie spotkania rolników i specjalistów z różnych firm i doradców odbywały się zimą i na przedwiośniu, ale także podczas Dni Pola. Powodem było pozostawienie wielu odmian roślin uszkodzonych aż do końca wegetacji, co pozwala ocenić obiektywnie zdolność poszczególnych odmian ozimych zbóż i rzepaku do regeneracji. To z kolei pozwala rolnikom podejmować najważniejsze decyzje na swoich polach – czy i kiedy likwidować plantacje po uszkodzeniach zimowych. Oceniano także skutki tegorocznej suszy, które wiosną występowały w regionie kujawsko-pomorskim.

W lutym 2016 roku zorganizowano cykl konferencji pn. „Forum nasienne”, które odbyło się w Minikowie, Kruszwicy i Wąbrzeźnie. Zakres tematyczny konferencji obejmował nowości odmianowe zbóż oraz roślin bobowatych. Ważnym tematem było łagodzenie skutków suszy w uprawie zbóż ze szczególnym uwzględnieniem uprawy kukurydzy i nawadniania, oraz innych zagadnień branżowych związanych z rynkiem nasiennym. Wykładowcy ze Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian w Chrzastowie (SDOO) przedstawili wyniki Porejstrowego Doświadczalnictwa Odmianowego. Zbyt duże różnice temperaturowe na przełomie grudnia i stycznia spowodowały, iż zboża ozime oraz rzepak notowane jako odporne na mróz uległy zniszczeniu.

Po raz ósmy, wspólnie ze SDOO w Chrzastowie zorganizowano spotkanie pod nazwą „Co w polu piszczy?”. Głównymi tematami poruszonymi na polach doświadczalnych Stacji był brak wody w środowisku i jego wpływ na stan roślin, zarówno jesienią, zimą jak i wiosną. Omówiono szeroko zagadnienia związane z warunkami jakie wystąpiły jesienią 2015 roku i jaki miały wpływ na stan roślin uprawnych. Na plantacjach doświadczalnych rzepaku ozimego przedstawiono tematy dotyczące nawożenia, zapotrzebowania na składniki pokarmowe oraz czynników wpływających na jakość i wysokość plonowania. Zaprezentowano kolekcję odmian oraz omówiono różnice odmianowe.

„Międzynarodowy Dzień Rzepaku – EURORZEPAK 2016” to dwudniowa konferencja, która odbyła się w czerwcu 2016r. Była jednocześnie jednym z ważniejszych przedsięwzięć realizowanych przez KPODR w 2016 roku. Pierwszy dzień był zarezerwowany dla reprezentantów organizacji i zrzeszeń producentów rzepaku. Byli to m.in. reprezentanci: European Oilseed Alliance – Francja, Norddeutsche Pflanzenzucht – Niemcy, National Farmers Union – Anglia, Association pour la Promotion des Proteagineux et des Oleagineux – Belgia, Union for the Promotion of Oil and Protein Plants – Niemcy, FEDIOL – Belgia, Uniwersytet w Pradze – Czechy, Lithuanian Grain Growers Association – Litwa, The French Union of Oilseeds and Proteins Producers – Francja, Krajowe Zrzeszenie Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych - Polska. Przygotowano wyjazd studyjny, podczas którego zwiedzano regionalne przedsiębiorstwa i gospodarstwa rolne. Zaprezentowano m.in. Grupę Producentką GALSTER, gospodarstwa rolne Łukasza Pacholczyka oraz Juliusza Młodeckiego. Pokazano kolekcję odmian rzepaku ozimego w Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian w Chrzastowie.

W drugim dniu konferencji plantatorzy rzepaku z regionu kujawsko-pomorskiego oraz województw sąsiednich wzięli udział w debacie razem z zaproszonymi zagranicznymi gośćmi oraz przedstawicielami świata nauki (Czech – Uniwersytet w Pradze, Instytut Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy w Poznaniu, Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – Państwowy Instytut Badawczy w Poznaniu). W debacie uczestniczyła Podsekretarz Stanu Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi Ewa Lech. Wypowiadano się o obecnej sytuacji w ochronie rzepaku ozimego. Spotkanie miało na celu omówienie skutków wycofania neonikotynoidów. W styczniu 2013 r. Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności ogłosił, że neonikotynoidy stanowią niedopuszczalnie wysokie ryzyko dla pszczół. Wycofanie z możliwości stosowania zapraw zmusiło producentów rzepaku do zmiany technologii ochrony. Podczas konferencji zaprezentowano plantację rzepaku ozimego (trzy pola demonstracyjne). Były to: technologia firmy BASF, SYNGENTA oraz BAYER. Uczestnicy debaty mogli zaobserwować różnice wynikające z zastosowania tych programów ochrony. Ponadto podczas spotkania w Minikowie zaprezentowano maszyny, za pomocą których można przygotować pole do zasiewu rzepaku, uprawiać je i z precyzją wysiać nasiona do gruntu.

Konferencję „Rzepak – nowe metody uprawy” zorganizowano w lutym 2016 roku. Zainteresowanie tą tematyką było bardzo duże, ponieważ na zaplanowanych 60 uczestników przyjechało na konferencję aż 237 osób. Podczas spotkania omawiano zagadnienia dotyczące gleby jako środowiska, w którym żyje i rośnie rzepak, zalety bioróżnorodności. Omówiono zalety i uprawę poplonów TerraLife oraz nowości odmianowe w ofercie Saaten Union. Przedstawiono aktualną sytuację na rynku roślin oleistych i możliwości zabezpieczenia przed zmiennością cen rzepaku oraz technologią ochrony rzepaku firmy Bayer. Podkreślono dużą rolę optymalizacji wiosennego nawożenia azotem w uprawie rzepaku ozimego oraz doboru odmiany rzepaku do siewu.

Szkolenie z zakresu „Wiosenna ocena plantacji rzepaku ozimego” zrealizowane było w kwietniu 2016r. w Minikowie. Omówiono zagadnienia związane z agrotechniką rzepaku ozimego, cel założenia demonstracji polowej o powierzchni 15 ha, na której zastosowano trzy programy ochrony.

„Innowacje w rolnictwie. Wykorzystanie nowoczesnych technologii dla optymalizacji zabiegów uprawowych” to szkolenie zrealizowane w ramach Centrum Techniki Rolniczej. Podczas szkolenia omówiono zagadnienie polowej pojemności wodnej gleb i znaczenie materii organicznej. Zaprezentowano technologię uprawy gleby Väderstad, czyli „Praktyczne aspekty zagospodarowania ściernisk”. Po wykładach zaprezentowano maszyny do siewu strip till przez firmę Väderstad oraz Agro Sieć Maszyny z Chełmna.

Działalność demonstracyjna cieszyła się dużym zainteresowaniem. Najważniejszym przedsięwzięciem była kolekcja odmian prezentowana podczas Kujawsko-Pomorskich Dni Pola w Grubnie, było to 280 odmian roślin uprawnych. Na skutek wymarznienia i innych uszkodzeń zimowych utracono aż 56 demonstracji odmianowych głównie zbóż ozimych i rzepaku, ale także roślin strączkowych. Ujawniło się szereg negatywnych zjawisk, jak np. wpływ pozostałości herbicydów doglebowych stosowanych w przedplonach na rośliny następcze. Oprócz tego w Grubnie założono 12 i prowadzono 3 demonstracje dotyczące: upraw przewódkowych pszenicy jarej i pszenżyta jarego, porównanie 4 odmian soi oraz porównanie odmian ziemniaka jadalnego (24 odmiany). Kolekcja w Grubnie to doskonała platforma szkoleniowa dostępna przez cały okres wegetacji dla rolników. Odbywają się tu specjalistyczne szkolenia polowe, konferencje i warsztaty.

Jesienią 2016 roku w Minikowie założono dwie demonstracje polowe. Jedna z nich będzie wykorzystana podczas konferencji Eurorzepek 2017. Zasiane zostały 34 odmiany rzepaku ozimego siewnikiem poletkowym. Odmiany zostały zgłoszone przez firmy: Euralis, KWS, Rapool, HR Smolice, HR Strzelce, Syngenta, Bayer, Saatbau, Limagrene. Druga demonstracja polowa to pszenica ozima zasiana w technologii strip till oraz w technologii orkowej. Powierzchnia demonstracji to 5 ha. Na przykładzie pszenicy odmiany Belissa będzie pokazana technologia ochrony przed agrofagami, proponowana przez firmy: Bayer i Innvigo. Jednocześnie firma InterMag zastosuje nawożenie mikroelementami. Demonstracje polowe i ocena stanu przezimowania pszenicy będą pokazywane w 2017 roku.

Kolejne demonstracje polowe założone w 2016r. dotyczyły praktycznego wykorzystania systemu wspomagania podejmowania decyzji NegFry w towarowej produkcji ziemniaka w województwie kujawsko-pomorskim. System wspomagania podejmowania decyzji NegFry powstał w Duńskim Instytucie Nauk Rolniczych w latach 1992-1993 i szeroko był testowany w warunkach polowych Danii, Niemiec, Norwegii i Szwecji. Wykorzystania systemu pozwala w przeciętnych warunkach uzyskać dostateczną ochronę mimo zmniejszenia liczby zabiegów o 50% w porównaniu z ochroną tradycyjną. Taka oszczędność jest możliwa przede wszystkim dzięki opóźnieniu wykonania pierwszego zabiegu, a także na skutek wydłużenia okresów między następnymi zabiegami. Kolejne zabiegi ustalane są przez model Fry`a na podstawie sumy tzw. jednostek zarazowych obliczanych w cyklu dobowym. Po przekroczeniu określonego progu zalecany jest zabieg ochronny i następuje wyzerowanie obliczeń – naliczenie zaczyna się od początku. Do demonstracji polowej zostały użyte odmiany ziemniaka charakteryzujące się średnią podatnością na zarazę ziemniaka: Denar, Vineta, Lily, Gala.

W gospodarstwie rolnym w Cichoradzu zlokalizowano demonstrację polową dotyczącą: „Określenie wpływu granulowanego nawozu organicznego Suprol na zawartość materii organicznej – próchnicy w glebie oraz plonowania wybranych gatunków roślin uprawnych”. Powierzchnia demonstracji 2,5 ha. Rośliny, które ujęto w blokach doświadczalnych to pszenica ozima, rzepak ozimy, buraki cukrowe. Suprol to nawóz organiczny pochodzenia komunalnego, który korzystnie wpływa na poprawę stosunków powietrzno-wodnych w glebie. Zwiększa zdolność sorpcyjną gleby i bardzo aktywnie przyspiesza procesy mineralizacji materii organicznej, zwiększa aktywność metaboliczną gleby. Składniki pokarmowe zawarte w nawozie uwalniane są w glebie za pomocą kwasów glebowych i mikroorganizmów glebowych.

W 2016 roku producenci owoców i warzyw mieli możliwość uczestniczenia w wielu konferencjach i szkoleniach. Regionalną konferencję sadowniczą zorganizowano w lutym w Trzszczyńce z udziałem przedstawiciela Instytutu Ogrodnictwa w Skierniewicach. Tematem przewodnim były innowacje technologiczne w przechowywaniu owoców. Wskazano, że jakość owoców przeznaczonych do przechowywania musi być najwyższa, gdy są one przeznaczone na rynki wschodnie. Transport tych owoców po przechowaniu odbywa się już tylko w warunkach chłodniczych, a obrót i sprzedaż w temperaturze pokojowej. Dlatego bardzo ważne jest prawidłowe wyznaczenie terminu zbioru i szybkie schłodzenie owoców po zbiorze. O planowanych zabiegach w okresie wiosennym w zakresie nawożenia, ochrony roślin oraz przerzedzania zawiązków wypowiedzieli się przedstawiciele firm zaopatrujących producentów owoców w środki do produkcji.

Duże zainteresowanie wywołało stosowanie preparatu Brevis do przerzedzania zawiązków firmy Adama Polska Sp. z o.o. Omówiono także aktualne zagrożenie w sadach i jagodnikach muszką płamoskrzydłą (*Drosophila suzukii*). Mucha ta znajduje w warunkach Polski dogodne warunki do bytowania. Krótki cykl rozwojowy oraz wysoka płodność gatunku powoduje szybki wzrost populacji z jednoczesnym zwiększeniem zagrożenia w trakcie sezonu. Ważnym problemem są jaja składane do owoców dojrzewających i dojrzałych. Wtedy to rozwój muszki odbywa się w trakcie przechowywania, transportu i obrotu owocami. Sytuacja taka nie powinna mieć miejsca, gdyż w obrocie winny znajdować się tylko owoce zdrowe i nieporażone.

„Aspekty upraw sadowniczych” to stały motyw przewodni konferencji sadowniczych odbywających się w Pieczyskach koło Koronowa. Ostatnia konferencja odbyła się w marcu 2016r. Konferencję współorganizowała Firma Mondi Polska Sp. z o.o. ze Stopki. Wygłoszono referat „Techniczne aspekty zabiegów ochronnych w uprawach roślin pestkowych i jagodowych” przez przedstawiciela Instytutu Ogrodnictwa w Skierniewicach. Podkreślono, że skuteczność i bezpieczeństwo stosowania środków ochrony roślin zależy przede wszystkim od właściwego doboru parametrów zabiegu, takich jak dawka cieczy i środka ochrony roślin, typ rozpylaczy, wydatek strumienia powietrza. Zalecenia stosowania dawek w kilogramach lub litrach na powierzchnię sadu powinny być zastąpione wielkością sadu (obsada drzew). Podejście do redukcji dawek w zależności od wielkości drzew jest zgodne z wytycznymi integrowanej ochrony roślin. Przedstawiciel Firmy Modni Polska Sp. z o.o. przedstawił osiągnięte plony i ceny uzyskiwane przez producentów w 2015 r. w uprawach wiśni, śliwek, porzeczek czerwonej i czarnej, malin, agrestu oraz ilości skupowanych owoców. Cenne dla producentów były informacje dotyczące prognoz produkcyjnych na kolejny sezon 2016 r. Na konferencji przedstawiono także zagadnienia związane z ponowną weryfikacją substancji czynnych, w tym stosowanych w sadownictwie. Przekazano także informacje o dwóch nowych szkodnikach zagrażających plantacjom sadowniczym: owocówce południoweczce (*Grapholita molesta*) oraz muszce płamoskrzydłej (*Drosophila suzukii*). W odpowiedzi na zagrożenie pojawieniem się groźnego szkodnika opracowano i wydano ulotkę informacyjną „*Drosophila suzukii* – groźna muszka płamoskrzydła”. Ulotki te zostają przekazywane producentom owoców na szkoleniach i konferencjach.

Kolejny VII Zjazd Sadowników Województwa Kujawsko-Pomorskiego odbył się w listopadzie 2016 r. w Przysieku. Zgromadził on producentów owoców z regionu, firmy obsługujące branżę sadowniczą, pracowników Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa. Program konferencji obejmował zagadnienia związane z aktualną sytuacją ekonomiczno-produkcyjną branży sadowniczej. Przedstawicielka z Głównego Inspektoratu Ochrony Roślin i Nasiennictwa w Warszawie (GIORiN) omówiła warunki eksportu polskich jabłek do Chin. Procedury z tym związane wymagają od polskich producentów dodatkowych zabiegów. Jabłka przeznaczone na rynek chiński powinny pochodzić z sadów utrzymywanych w odpowiednich warunkach fitosanitarnych gdzie na bieżąco usuwane są spady, gałęzie, chwasty i opadłe liście. W sadach tych powinny być stosowane zasady integrowanej ochrony roślin lub integrowanej produkcji roślin (IP)). Producent zobowiązany jest do prowadzenia monitoringu (w szczególności na: *E. amylovora*, *C. pomonellai* *N. malicorticis*) i dokonywania zapisów. Wykładowczyni z Instytutu Ogrodnictwa w Skierniewicach przybliżyła zagadnienia związane z występowaniem i szkodliwością groźnych chorób wirusowych i fitoplazmatycznych na

roślinach sadowniczych. Omawiając poszczególne choroby przedstawiała ich objawy i szkodliwość. Ponadto przedstawiła metody zapobiegania wystąpieniu chorób wirusowych i fitoplazmatycznych.

Kolejnym punktem programu było omówienie przez pracowników Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, oddział w Toruniu możliwości pozyskania środków finansowych na rozwój gospodarstw sadowniczych w ramach działań i poddziałań takich jak: „Modernizacja gospodarstw rolnych”, „Wsparcie inwestycji w odtwarzanie gruntów rolnych i przywracanie potencjału produkcji rolnej zniszczonego w wyniku klęsk żywiołowych, niekorzystnych zjawisk klimatycznych i katastrof”, „Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych, obrót nimi lub ich rozwój”, „Inwestycje w środki trwałe”. Ogólne zasady nawożenia w uprawie czereśni ze szczególnym uwzględnieniem fertygacji omówił przedstawiciel z firmy Yara Poland Sp. z o.o. Według prelegenta podstawą do racjonalnego nawożenia jest znajomość zasobności gleby w składniki pokarmowe. Ważne jest stosowanie odpowiednich dawek lub stężeń nawozów w czasie fazy rozwojowej lub przedziale czasu. Wykładowca zaznaczył, że ten sposób nawożenia w naszych warunkach klimatycznych powinien być uzupełnieniem nawożenia tradycyjnego.

Ochrona pomidorów gruntowych przed chorobami to tytuł szkolenia, które odbyło się w gospodarstwie w miejscowości Poddębice. Uczestniczyło w nim 51 producentów pomidorów gruntowych. Ze względu na to, że wielu producentów zdecydowało się na powrót do uprawy tego warzywa celowe było zorganizowanie szkolenia. O zainteresowaniu producentów świadczyła frekwencja na polu.

Ochrona, odmiany i nawożenie pomidorów gruntowych - szkolenie jak co roku w powiecie aleksandrowskim odbyło się w miejscowości Zazdromin. Uczestniczyło w nim 33 producentów pomidorów gruntowych. Od wielu lat jest stała grupa producentów pomidorów, która chce ciągle podnosić swoje kwalifikacje i oczekuje nowości w uprawie pomidorów. Ciągłe spadające ceny powodują, że należy podwyższać wydajność z jednostki powierzchni, aby dochód z hektara pozostawał na tym samym poziomie.

Praktyczne uwagi o zwalczaniu szkodników w uprawie brokuła. Zorganizowano dwa szkolenia w miejscowości Błota i Lipno w których łącznie uczestniczyło 101 producentów warzyw kapustnych. Szkolenia były celowe ze względu na wiele problemów ze szkodnikami w uprawie brokuła na zbiór letni. Wielu producentów nie mogło sobie poradzić z walką zwłaszcza z tantnisiem krzyżowiaczkiem oraz ze śmietką kapuścianą żerującą w różach brokuła. Z tego też względu należało podkreślić na co producenci mają zwrócić szczególną uwagę w ochronie przed szkodnikami.

Podobnie jak w latach ubiegłych, dużym zainteresowaniem cieszyły się dwie konferencje zorganizowane w lutym i marcu 2016 roku w Strzelnie. Obie konferencje Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego organizował we współpracy z Klubem Dobrego Rolnika w Strzelnie. Pierwsza pt. „Biologizacja szansą na jakość i stabilny rozwój rolnictwa” dotyczyła stosowania ProBio Emów w produkcji rolniczej. Omówiono między innymi celowość stosowania naturalnych rozwiązań w chowie zwierząt oraz cele i korzyści stosowania integrowanej ochrony roślin. Druga konferencja pt. „Wykorzystanie krajowych źródeł białka paszowego dla produkcji wysokiej jakości produktów pochodzenia zwierzęcego” poświęcona była uprawie roślin strączkowych oraz możliwościom wykorzystania ich jako źródła białka paszowego w chowie zwierząt.

Od wielu lat obserwuje się dynamiczny rozwój sektora drobiarskiego, zarówno jego produkcji, eksportu jak i spożycia. Zagadnieniom rozwoju produkcji drobiarskiej poświęcona była konferencja „Rozwój produkcji drobiu-szanse i zagrożenia”, która odbyła się w marcu 2016 roku w Minikowie. Wykładowca z Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy omówił perspektywy i zagrożenie w produkcji branży drobiarskiej oraz aktualne tendencje w badaniach na drobiu. Stwierdził, że szybki rozwój produkcji drobiu w Polsce to efekt tańszej produkcji w porównaniu z innymi krajami, a także wykorzystywanie działań promujących polski drób zarówno na krajowych jak i światowych rynkach. Zapewnienie odpowiedniej bazy paszowej i efektywne żywienie omówili hodowcom wykładowca z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu i przedstawiciel firmy Cargill. Prelegenci zwrócili szczególną uwagę na prawidłowe bilansowanie białka w paszy, a szczególnie aminokwasów, jak również na odpowiednie jej granulowanie. Wymagania weterynaryjne w zakresie dobrostanu kur niosek i brojlerów zaprezentowali lekarze weterynarii z Wojewódzkiego Inspektoratu Weterynaryjnego.

Hodowla gęsi ustabilizowana jest na podobnym poziomie od wielu lat. Utrzymywane w korzystnych warunkach dobrostanu i żywione paszami gospodarskimi, niezależnie od rasy są chętnie nabywane na rynku unijnym jak i w kraju. Konferencja „Hodowla gęsi Białych Kołudzkich w realiach XXI wieku” odbyła się w Instytucie Zootechniki - Państwowy Instytut Badawczy Zakład Doświadczalny Kołuda Wielka (IZ-PIB ZD). Użytkowanie gęsi Białej Kołudzkiej® dawniej i dziś przedstawił wykładowca IZ-PIB ZD. Zaznaczył, że gęsi od stuleci były związane z krajobrazem Polski. W wielu regionach wytworzyły się różne rasy i odmiany, dobrze przystosowane do lokalnych warunków środowiska. Kolejny prelegent IZ-PIB ZD mówił o dobrostanie. Powiedział, że jest to stan zdrowia fizycznego i psychicznego zwierząt osiągany w warunkach pełnej harmonii w jego środowisku. Cechy wysokiego poziomu dobrostanu są przejawem różnorodnych form normalnego zachowania gęsi, ale również utrzymania w normie wskaźników fizjologicznych, w tym prawidłowych przyrostów, optymalnego otłuszczenia i uzyskania w określonym wieku odpowiedniej masy ciała. Naturalne pasze, zielonki, wybiegi, kąpieliska, a więc wysoki poziom dobrostanu, pozwalają zaliczyć gęsinę do zdrowej żywności. Lekarz weterynarii mówił o aktualnych problemach zdrowotnych w produkcji gęsi. W czasie konferencji odbyły się także warsztaty kulinarne pod nazwą „Gęsi - Nove Smaki i kulinarne wieści z Kołudy”.

Hodowcy kaczek swoje wiadomości pogłębiali na szkoleniu, które odbyło się 26 kwietnia w Minikowie. Aktualne tendencje w hodowli i chowie kaczek omówiła słuchaczom specjalista z KPODR. Najwięcej kaczek hoduje się w czystym ekologicznie regionie we wschodniej Polsce. Większość produkcji trafia na rynek krajowy. Głównymi odbiorcami zagranicznymi mięsa z kaczki produkowanego w kraju są Francja i Niemcy. Opłacalność produkcji kaczki uzależniona jest od wielu czynników, w tym od kosztów utrzymania, cen zbytu, popytu i podaży. Temat chowu kaczek rodzicielskich oraz profilaktykę w stadach towarowych kaczek i odchów kaczek rzeźnych został omówiony przez wykładowcę Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy. Dodatkowo zostały przedstawione różne typy chowu kaczek Pekin – w systemie ściółkowym półotwartym z wykorzystaniem wiat, chów w systemie ściółkowym zamkniętym i w systemie na rusztach. Na koniec spotkania pokazane były amatorskie gatunki kaczek i ciekawostki na ich temat.

W województwie kujawsko-pomorskim wzrasta liczba hodowców zajmujących się produkcją szynszyli. Konferencję „Przygotowanie ferm szynszyli do programu WELFUR- ocena dobrostanu zwierząt” połączoną z wystawą szynszyli zorganizowano w Minikowie w czerwcu 2016 roku. Współorganizatorem konferencji i wystawy był Krajowy Związek Hodowców Szynszyli oraz Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt w Warszawie. Podczas konferencji omówiono stan hodowli szynszyli w Polsce i regionie kujawsko-pomorskim na przestrzeni ostatnich 60 lat. Przedstawiono kryteria oceny warunków utrzymania zwierząt w programie WELFUR, opracowanym przez Europejską Organizację Hodowców Zwierząt Futerkowych w Brukseli (FUR EUROPE). Program ten ma na celu wypracowanie ujednoczonych kryteriów oceny dobrostanu tak, aby warunki utrzymania zwierząt były oceniane według jednolitych europejskich kryteriów dla wszystkich państw członków Federacji Europejskiej.

Uczestnicy wysłuchali wykładu przedstawicielki Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie nt. problemów zdrowotnych na fermach szynszyli w świetle badań własnych, która wskazała, że szynszyle można uznać za zwierzęta stosunkowo odporne na choroby i zachorowania. Najczęstsze w badaniach własnych stwierdzane są schorzenia przewodu pokarmowego z objawami zaparcia, niedrożności jelit, wzdęciami i biegunkami. Do wystąpienia tych schorzeń przyczyniają się sami hodowcy poprzez nieodpowiednie żywienie. Zwierzęta muszą mieć zapewniony stały dostęp do mieszanek treściwych suchych, złożonych z nasion zbóż, kukurydzy, słonecznika oraz dobrego jakościowo i mikrobiologicznie czystego siana. Profilaktyka na fermach szynszyli powinna obejmować przestrzeganie podstawowych zasad higieny, w tym utrzymywanie dobrych warunków środowiskowych na fermie poprzez zapewnienie właściwej temperatury, wilgotności, ruchu powietrza, ograniczenie zapylenia i odpowiedniego stężenia gazów. Wszystkie zwierzęta oceniane były indywidualnie przez komisję złożoną z Pracowników Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt w Warszawie. Najlepsze z nich uzyskały czempiony i wicczempiony, a hodowcy zostali nagrodzeni pucharami. W kwietniu 2016r. na fermie szynszyli w Mroczy odbył się pokaz „Ocena przyżyciowa futra szynszyli”. Omówiona została ocena fenotypu szynszyli według obowiązującego wzorca przez przedstawicielkę Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt, która zajmuje się oceną zwierząt futerkowych na fermach hodowlanych. Hodowcom zaprezentowano prawidłowe skórowanie zwierząt i kolejne etapy oprawiania skór. Podczas szkolenia hodowcy mogli swobodnie rozmawiać na tematy praktyczne, takie jak rodzaj oświetlenia, temperatura, wilgotność, rodzaj użytej karmy czy gryzaków. Wszystko to ma wpływ na ostateczny sukces w hodowli tych coraz popularniejszych zwierząt.

Trudne warunki rynkowe wymuszają na rolnikach zajmujących się produkcją trzody chlewnej redukcję stad, bądź ich likwidację, czy też zajęcie się produkcją nakładczą. Te gospodarstwa, które zdecydowały się na pozostawienie stad powiększają głównie chlewnie rozrodu i odchowu w związku z możliwością dofinansowania z PROW - modernizacja gospodarstw rolnych (obszar A). W pierwszym kwartale 2016 roku odnotowano dalszy spadek поголовья świń w Polsce (w stosunku do 2015 roku spadek ten wyniósł 6%). Spowodowany przez trwające w dalszym ciągu rosyjskie embargo oraz pojawiające się przypadki wirusa ASF, uniemożliwiają eksport polskiej wieprzowiny do wielu krajów oraz import. Porady, lustracje dotyczyły głównie zagadnień technologii produkcji, opłacalności chowu świń, warunków zachowania norm ochrony środowiska oraz żywienia, szczególnie loch, w różnych fazach fizjologicznych.

W marcu 2016r. w Minikowie odbyła się konferencja pt. „Bioasekuracja i właściwe warunki środowiskowe na fermach trzody chlewnej sukcesem do ograniczania chorób w stadzie.” Konferencja zorganizowana przez Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego i firmy: CID LINES, Greenland Technologia EM sp. z o.o. miała na celu przedstawienie producentom trzody chlewnej zasad prawidłowego dbania o środowisko ferm, profilaktykę stad w celu ograniczania występowania chorób. Zagadnienia te przedstawione zostały przez lekarza weterynarii. Omówił on najważniejsze sprawy dotyczące lokalizacji fermy. Zwrócił uwagę na konieczność zachowania odległości nowo powstałych obiektów od istniejących już chlewni ponieważ większość chorób przenoszona jest drogą kropelkową. Zwrócono również uwagę na potrzebę ogradzania ferm oraz przedstawił dwa podstawowe wektory przenoszenia i szerzenia się chorób. Pierwszy czynnik ludzki tj. pracowników, lekarzy weterynarii i ich niewłaściwe podejście do podstawowych zasad bioasekuracji czyli właściwego ubioru i higieny przy przechodzeniu z fermy na fermę. Transport zwierząt również został uwzględniony jako wektor szerzenia się wielu chorób wyłącznie za przyczyną człowieka. Lekarz weterynarii zaprezentował jak w prosty sposób można stworzyć na istniejących już obiektach strefę tzw. „brudną i czystą” i jak rozwiązać problem odbioru sztuk padłych. Drugi ważny czynnik szerzenia chorób, stanowią zwierzęta dzikie i hodowlane, a także szczury, myszy i ptaki. Specjalistka KPODR przedstawiła temat: „Afrykański Pomór Świń (ASF) - czy to realne zagrożenie? Aktualna sytuacja epizootyczna w kraju.” Na konferencji przedstawiono również sytuację ekonomiczną w chowie trzody chlewnej w Polsce. Poszukując przyczyn załamania produkcji wieprzowiny w Polsce zwrócono uwagę na ceny skupu żywca, poziom konsumpcji oraz saldo wymiany handlowej. Korzyścią wynikającą z integracji europejskiej miało być dopełnianie się rynków w sytuacji występowania niedoborów lub nadprodukcji w poszczególnych krajach wspólnoty, tak niestety nie jest.

II Forum hodowców i producentów trzody chlewnej Kujaw i Pomorza zorganizowano w listopadzie w Przysieku. Forum realizowane było w ramach Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Podczas forum, które odbyło się w Przysieku hodowcy świń z całego województwa dyskutowali o bieżącej sytuacji na rynku trzody, a szczególnie o chorobie ASF (Afrykański Pomór Świń) i jego wpływie na branżę trzodową. Afrykański pomór świń pojawił się poraz pierwszy na terytorium Polski w lutym 2014 roku i dotychczas wykryto 113 przypadków ASF u dzików i 23 ogniska ASF u świni domowej. ASF to choroba wirusowa dzików, świń i świniodzików, która powoduje bardzo duże straty ekonomiczne w chodowli powodowane padnięciami zwierząt. O bioasekuracji ferm trzody chlewnej w związku z zagrożeniem ASF mówił wykładowca z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, który omówił najczęstsze przyczyny szerzenia się tej jednostki chorobowej. Zwrócił uwagę na to, że wirus afrykańskiego pomru świń przenoszony jest przez zakażone dziki, świnię, ale także pośrednio przez pasze, wodę, ściółkę, środki transportu i ludzi którzy mają kontakt z zakorzenionym zwierzęciem. Zadaniem właścicieli ferm trzody chlewnej jest takie zabezpieczenie obiektów aby wirus nie przedostał się na teren chlewni. Lekarz weterynarii z firmy MSD AH w bardzo obrazowy sposób przedstawił zgromadzonym rolnikom jak poprawić warunki środowiskowe w chlewniach. W swoim wystąpieniu zwrócił szczególną uwagę na mikroklimat chlewni, a szczególnie na właściwą wentylację. Na temat utrzymania loch w grupach technologicznych i zarządzaniu rytmem produkcji mówił lekarz weterynarii z firmy POLSUS.

Wykładowca omówił systemy utrzymania loch w sektorze krycia, loch próśnych i porodówek. Przedstawiciele firm uczestniczących w Forum prezentowali programy pomocowe i środki wspierające sektor producentów trzody chlewnej. W dyskusji która odbyła się na zakończenie forum, hodowcy podkreślali, że wszystkie poruszane tematy są bardzo ważne dla rozwoju hodowli i życzyli sobie lepszej i stabilniejszej sytuacji na rynku świń.

W związku z zagrożeniem związanym z występowaniem afrykańskiego pomoru świń w Polsce Ośrodek przeprowadził w czwartym kwartale 2016 roku akcję informacyjną na temat choroby ASF oraz jak zabezpieczyć swoje gospodarstwa przed wniknięciem tej choroby. Z tego tematu zorganizowano i przeprowadzono 163 szkolenia, w których uczestniczyło 3664 osoby.

W marcu 2016 roku odbyło się szkolenie nt.: „Dobrostan koni – spróbujmy je zrozumieć” zorganizowane przy współpracy z Uniwersytetem Technologiczno-Przyrodniczym w Bydgoszczy i Kujawsko-Pomorskim Związkiem Hodowców Koni. Na szkolenie z terenu województwa Kujawsko-Pomorskiego, przybyło 78 osób, 68 z nich to hodowcy koni. Prezentacja z dobrostanu koni podzielona była na dwie części. Pierwsza z nich dotyczyła przepisów i wymogów wzajemnej zgodności, a druga behawioru koni czyli ich naturalnych zachowań oraz chorób i natręctw do jakich może doprowadzić nieznanostwo natury zwierzęcia. Na zakończenie szkolenia omówiono najnowsze przepisy dotyczące zmian w paszportach dla koni wprowadzonych w 2016 roku.

Po likwidacji systemu kwotowania mleka w większości krajów Unii Europejskiej jak również w Polsce jest nadmierna podaż mleka. Wyjątkowo niskie ceny produktów mlecznych utrzymują się również na rynku światowym. W województwie kujawsko-pomorskim od stycznia 2014 roku można zaobserwować spadek ceny mleka. Wszystkie działania powinny mieć na celu zmniejszenie kosztów produkcji mleka, co umożliwi polskim hodowcom konkurować z hodowcami pozostałych krajów europejskich. Cel ten może być osiągnięty m.in. przez poprawę jakości produkowanych pasz objętościowych i warunków mikroklimatu budynków inwentarskich oraz higieny i organizacji produkcji mleka. Wszystkie te zagadnienia zostały przedstawione hodowcom mleka na zorganizowanej w dniu 18 lutego 2016 roku w Minikowie konferencji „Nowe technologie w chowie i hodowli bydła mlecznego”. Współorganizatorami konferencji byli: Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka i firmy: Schaumann Polska Sp. z o.o. oraz HYPRED. Przedstawiono wyjątkowo trudną sytuację, w jakiej znajdują się obecnie hodowcy bydła mlecznego. Na ten stan miały wpływ m.in. niskie ceny mleka, susza i kary za nadprodukcję. Pomimo tego, że w ostatnim czasie spadek cen mleka został zatrzymany, to nadprodukcja mleka w Polsce i całej Unii Europejskiej jest duża i nie rokuje to w najbliższym czasie poprawy opłacalności produkcji. Specjalista w zakresie konserwacji pasz objętościowych ze Słowacji, przedstawił temat „Najnowsze badania dotyczące procesu zakiszania pasz”. Omówił on słabe punkty w procesie zakiszania pasz, ich wpływ na opłacalność i zdrowotność produkcji mleka oraz wyniki badań kiszzonek z 2015 r. Hodowcom zostały również przybliżone zasady pielęgnacji i żywienia cieląt w pierwszych dniach ich życia np. dobór preparatów mlekozastępczych, ich odpowiedni skład i zawartość dodatków poprawiających jakość mleka. Na zakończenie konferencji przedstawiono temat: „Higiena udoju kluczem w produkcji mleka”. W obrazowy sposób przedstawiono miejsca krytyczne, na które należy zwrócić uwagę w oborze pod kątem higieny mleka i zdrowia krów mlecznych. Zaprezentowano zasady prawidłowej higieny wymienia i pomieszczeń inwentarskich.

„Nowe kierunki w hodowli i żywieniu krów mlecznych” to był temat konferencji, która odbyła się w grudniu w Zakrzewie, powiat aleksandrowski. Tematem przewodnim konferencji była „Profilaktyka biegunek zakaźnych u cieląt”. Lekarz weterynarii z MSD Animal Health. wygłosił wykład dotyczący stosowania odpowiednich programów profilaktycznych w stadach bydła. Podkreślił, iż współpraca hodowcy z lekarzem weterynarii, odpowiedni system identyfikacji zwierząt, monitoring danych dotyczących prowadzonego stada, analiza tych danych oraz ocena potencjalnych zagrożeń umożliwia podjęcie odpowiednich działań zmierzających do poprawy zdrowotności stada i opłacalności hodowli. Zwrócił uwagę na straty związane z występowaniem w stadzie wirusowych chorób IBR/IPV oraz BVD/MD, które związane są z powikłaniami, jakie te choroby wywołują, a należą do nich głównie: poronienia, zakażenia dróg oddechowych, zakażenia układu rozrodczego, problemy z rozrodem, obniżone przyrosty oraz zmniejszone wydajności mleczne. Podczas wykładu nt. „Wpływ żywienia krów mlecznych na ich kondycję i produkcję mleka” przedstawiciel z Cargill Polska wyjaśniał min. jak wiele elementów wpływa na jakość i parametry mleka, jednym z czynników jest dieta krów. Specjaliści ze Stacji Hodowli i Unasienia Zwierząt w Bydgoszczy przedstawili korzyści wynikające z wyceny genomowej. Stacja Hodowli i Unasienniania Zwierząt (SHiUZ) Sp. z o.o. w Bydgoszczy jako pierwsza spółka inseminacyjna rozpoczęła prace nad wdrażaniem selekcji genomowej w Polsce, które w całości finansowała. Selekcja genomowa w hodowli bydła mlecznego pozwala na identyfikację genetycznie najlepszych zwierząt w bardzo młodym wieku, z większą dokładnością niż ocena oparta na średniej wartości genetycznej rodziców. Genomowa ocena może obejmować dużą liczbę młodych zwierząt, co pozwala na zastosowanie ostrzejszej selekcji. Zwiększenie dokładności szacowania wartości hodowlanych i zastosowanie właściwej selekcji, połączone ze skróconym odstępem między pokoleniami, pozwala na prawie dwukrotne zwiększenie postępu hodowlanego.

W grudniu w Minikowie odbyła się konferencja dla hodowców bydła mlecznego pn. „Poprawa konkurencyjności gospodarstw mlecznych – żywienie, dobrostan i profilaktyka chorób bydła”. Konsultant żywieniowy firmy Cargill przedstawił temat: „Żywienie jałowic i krów w okresie okołoporodowym”. Zwrócił on uwagę na to, że zasuszenie krów jest początkiem nowej laktacji. Jest to trudny okres i najczęściej niedoceniony. Prezydent Kujawsko-Pomorskiego Związku Hodowców Bydła (KPZHB) podpowiedział że po wycieleniu dobrą praktyką jest podanie dożylnie glukozy, która aktywuje wątrobę do normalnej pracy.

Wykładowca z Instytutu Zootechniki Państwowego Instytutu Badawczego Zakładu Doświadczalnego w Pawłowicach który przedstawił temat pt. „Kluczowe elementy żywienia i technologii produkcji mleka”. W swoim wykładzie wskazał na szereg aspektów dotyczących hodowców bydła mlecznego. Duży udział rasy holsztyno-fryzyjskiej (H-F) jak też coraz lepsze umiejętności polskich hodowców w żywieniu bydła przekładają się na szybki wzrost produkcji mleka od krowy w ostatnim dziesięcioleciu w Polsce. Ekonomicznie ważnym elementem jest zwiększenie udziału dobrej jakości pasz objętościowych w dawce pokarmowej krowy. Wykładowca ze Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie wygłosił wykład pt. „Potencjał produkcyjny bydła rasy simental w Polsce”. Porównał on przychody z hodowli rasy simentalskiej i polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej (PHF). Wskazał, że hodowla rasy simentalskiej może być odpowiedzią na potrzeby hodowców, niemających dostatecznych warunków do hodowli krowy rasy polskiej holsztyńsko-fryzyjskiej. Wybierając tę rasę zmniejszamy koszty opieki weterynaryjnej a zwiększamy przychody ze

sprzedaży brakowanych krów i cieląt. Przedstawiciel firmy Boehringer Ingelheim oraz gabinet wet. Zdrowe Wymię WMWet Bydgoszcz odpowiedział na pytanie „Dlaczego krowy nie zacielają się a cielęta chorują?” Omówił on sposób działania wirus BVD oraz możliwości jego zwalczania. Na zakończenie przedstawiciel SHiUZ przedstawił informacje na temat innowacyjnej inwestycji utworzenia Centrum Genetycznego EBP (tł. pol: Europejski Program Hodowlany) w Sztumie. Jest to jedyne w Polsce miejsce odchowu jałówek oraz buhajków na potrzeby programu EBP. Trafiające tu zwierzęta pochodzą będą z wiodących ośrodków hodowli bydła i posiadać najwyższe indeksy w wycenie genomowej. Najlepsze z nich staną się matkami i ojcami przyszłych pokoleń krów i buhajów. Odchowane w Centrum EBP jałówki będą miały szansę trafić do obór polskich hodowców, natomiast najlepiej wycenione buhaje znajdą się w ofercie inseminacyjnej SHiUZ Bydgoszcz kierowanej na rynek polski i rynki zagraniczne. Centrum Genetyczne EBP w połączeniu z genomową oceną buhajków i jałoweczek ma stworzyć warunki do przyspieszenia postępu hodowlanego.

Podobnie jak w latach ubiegłych wiele uwagi zostało poświęcone gospodarce pasiecznej. W marcu 2016 roku przy współpracy z Regionalnym Związkiem Pszczelarzy w Toruniu zorganizowano XXIV Forum Pszczelarzy. Głównym elementem forum była konferencja, na której wykładowcy z Instytutu Ogrodnictwa z Zakładu Pszczelnictwa w Puławach przedstawili tematy: „Sterowania siłą oraz strukturą rodzin towarowych pszczelich w zależności od planowanej liczby oraz rodzaju możliwych do wykorzystania pożytków” i „Główne kierunki hodowli pszczół w Polsce i na świecie”. W czasie wykładu wyjaśniono czym różnią się pożytki rozwojowe od pożytków towarowych. Omówiono na czym polega sterowanie rozwojem rodzin pszczelich i przygotowanie rodzin do wykorzystania specyficznego pożytku spadziowego. Wspomniano o doborze ras oraz linii pszczół do danych warunków środowiskowych i poużytkowych, jak również o przygotowaniu rodzin do wychowu matek pszczelich. Podczas konferencji zaprezentowana została również pasieka hodowlana pszczół rasy Kraińskiej linii Kujawskiej prowadzonej przez Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie Oddział w Zarzeczewie. W trakcie trwania Forum czynny był kiermasz sprzętu i wydawnictw o tematyce pszczelarskiej. Do Przysieka przyjechało 43 wystawców. Pszczelarze mogli zaopatrzyć się w sprzęt pszczelarski, preparaty probiotyczne oraz fachową literaturę z zakresu pszczelarstwa i bioróżnorodności.

Pasieka hodowlana w Zarzeczewie w pierwszym półroczu 2016 roku wyhodowała i sprzedała 150 matek pszczelich. Odbiorcami matek pszczelich są pszczelarze z województwa kujawsko-pomorskiego, łódzkiego, wielkopolskiego, zachodniopomorskiego.

Udzielono doradztwa jak postępować z rodziną pszczelą w przypadku wystąpienia nastroju rojowego i wyrojenia się pszczół. Zwrócono również uwagę na zachowanie właściwej lokalizacji pasieki i bezpiecznego przewozu pszczół. Silne rodziny pszczele pozwalały pszczelarzom na zrobienie odkładów, odbudowę i powiększanie pasiek, co skutkowało zamówieniem około 350 matek pszczelich. Rok 2016 uznano jako miodny, a pszczelarze zadowoleni byli z ilości odebranych produktów pszczelich. Pasieka starała się spełniać zapotrzebowania pszczelarzy na matki pszczele jednocześnie nie zmniejszając ich wartości użytkowych. Stan rodzin pszczelich utrzymany jest na liczbę 80 pni. Z czego 26 to rodziny pod oceną stacjonarną, a 12 wykorzystywane jest do hodowli matek pszczelich. Ule poza Zarzeczewem stoją również w miejscowości Gołaszewo 25 rodzin

pszczelich. Pasieka terenowa pozwala na produkcję większej liczby pszczoł do hodowli matek pszczelich.

Porady dotyczyły głównie metod poddawania matek pszczelich, tworzenia odkładów pszczelich z młodymi matkami czerwiącymi, postępowania z rodziną pszczelą w przypadku wystąpienia nastroju rojowego, wyrojenia się pszczoł, prawidłowego ustawienia pasieki i bezpiecznego przewozu pszczoł.

W 2016 roku Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie wzorem lat ubiegłych przystąpił do XIV edycji Ogólnopolskiego Konkursu Bezpieczne Gospodarstwo Rolne. Honorowy patronat nad konkursem objął Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Do udziału w konkursie zgłoszono 63 gospodarstwa indywidualne prowadzone przez osoby ubezpieczone w KRUS. Do etapu krajowego przeszli laureaci finału wojewódzkiego, którymi są państwo Spsychalscy z Pikutkowa.

Po raz kolejny w Minikowie odbył się wojewódzki etap konkursu Wiedzy o Bezpieczeństwie Pracy w Rolnictwie. 8 grudnia 2016 roku o godzinie 10:00 czterdziestu dwóch uczniów z 22 szkół ponadgimnazjalnych o profilu rolniczym stanęło do walki o pierwsze miejsce. Walko ta odbywała się w trzech etapach. Pierwszym był test jednokrotnego wyboru, w czasie którego wybrano pięciu finalistów. Stanęli oni do rywalizacji w etapie II – praktycznym, w czasie którego musieli wskazać nieprawidłowości w przygotowanych zestawach urządzeń rolniczych. W tym roku były to ciągnik z przyczepą dwuosiową oraz ciągnik z kosiarką rotacyjną. Ostatnim etapem było omówienie pytań problemowych, które w tym roku dotyczyły podstawowych zasad bezpiecznej pracy z użyciem piłarki tarczowej do drewna oraz głównych przyczyn upadków osób wykonujących pracę w gospodarstwie rolnym i sposobów zapobiegania tym upadkom. Pierwsze miejsce zdobył uczeń Zespołu Szkół Ponadpodstawowych im. Wincenta Witosa w Samostrzelu.

Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego jest współorganizatorem wielu konkursów promujących gospodarstwa wyróżniające się innowacyjnością. W konkursach takich jak: „Agroliga”, „Rolnik Farmer Roku”, „Rolnik Pomorza i Kujaw” nominowani z naszego województwa prezentują najlepsze przykłady działalności na obszarach wiejskich w różnych kategoriach. Nowoczesne technologie i rozwiązania techniczne zapewniają wysoki status jakościowy produkcji, którego potwierdzeniem jest sprzedaż produktów na rynku krajowym oraz eksport do krajów europejskich.

Tradycyjnie w ramach festynu „Barwy lata dary jesieni” zorganizowano „Święto ziemniaka” w ramach którego zrealizowano 3 konkursy, wystawę odmian ziemniaków, stoiska konsultacyjne dla rolników oraz promocje ziemniaków poprzez sprzedaż bezpośrednią od producentów oraz degustacje nieodpłatne odmian ziemniaka. Wszystkie te formy doradztwa i promocji ziemniaka cieszyły się dużym zainteresowaniem uczestników festynu a jak podkreślili hodowcy wzrasta zainteresowanie rolników specjalizujących się ziemniakami udziałem w tej promocji. Przedsięwzięcie to realizowano przy współpracy Instytutu Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – Państwowy Instytut Badawczy (IHAR-PIB) O/Jadwisin oraz Zakładu Nasiennictwa i Ochrony Ziemniaka (ZNiOZ) w Boninie. W konkursach na „Najsmaczniejszą odmianę ziemniaka”, „Najlepsza odmiana ziemniaka” a także „Ziemniak w tradycji kuchni Pomorza i Kujaw” uczestniczyło 5 hodowli ziemniaka ,zaprezentowano 25 potraw z ziemniaka, a bezpośrednio w ocenie ziemniaków wzięło udział 410 osób.

W październiku 2016 r. odbył się wyjazd studyjny do Francji. Wyjazd ten był finansowany z projektu w ramach sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR).

Uczestnikom wyjazdu zostały przedstawione założenia SIR, zasady udziału w programie oraz korzyści z niego wynikające. W wyjeździe uczestniczyli hodowcy bydła, doradcy i specjaliści z Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Minikowie oraz pracownicy naukowcy z Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy. Głównym celem wyjazdu było zapoznanie uczestników z innowacyjnymi rozwiązaniami w zakresie hodowli zwierząt gospodarskich we Francji.

Podsumowanie:

Udzielone w ramach powyższego zadania porady pomogły rolnikom w podejmowaniu decyzji dotyczących unowocześniania produkcji rolnej w swoich gospodarstwach.

Konferencje, szkolenia i demonstracje polowe to najlepszy praktyczny sposób wzbogacenia wiedzy i nabywania umiejętności przydatnych każdemu producentowi rolnemu. Porównania i obserwacje (monitoring) poszczególnych faz i etapów rozwoju roślin w trakcie wegetacji ukazują istotę problemów, z jakimi boryka się każdy rolnik. Tegoroczna wiosna przyniosła sporo problemów. Z niepokojem na początku wiosny obserwowano stan zimotrwałości roślin po wydawałoby się łagodnej w przebiegu zimie. Rzepak ozimy, jęczmień ozimy, pszenica ozima i częściowo pszenżyto bardzo źle zniosły zimę. Wiele plantacji musiało być zlikwidowanych. Oceniając wszystkie oziminy okazało się, że najbardziej ucierpiały zboża. Dyskusje z rolnikami pozwoliły na wyciągnięcie wielu istotnych w technologii produkcji wniosków, np. w warunkach kilkuletniej suszy glebowej zalecane terminy agrotechniczne uległy zmianie. W ubiegłym sezonie późniejszy termin jesiennych zasiewów zbóż okazał się znacznie lepszy od tych powszechnie zalecanych. Kolejną ważną sprawą okazały się konsekwencje pozostałości środków ochrony roślin w glebie zastosowane w poprzednim sezonie, które z powodu suszy nie rozłożyły się dostatecznie i w niektórych uprawach roślin jarych spowodowały wypadnięcia i uszkodzenia roślin następczych. To ważne wnioski do praktycznego wykorzystania, a także do omawiania na szkoleniach technologicznych.

Szkolenia i demonstracje polowe, kolekcje odmianowe organizowane w Minikowie, Grubnie, Chrzastowie oraz mniejszych gospodarstwach indywidualnych mają swoją rzeczywistą wartość praktyczną. Zakładanie demonstracji polowych u rolników jest też poszukiwaniem możliwości praktycznego ukazania różnorodnych technologii uprawy gleby co jest ostatnio coraz częściej przedmiotem dużego zainteresowania producentów rolnych. Najczęściej dotyczy to uproszczeń w uprawie gleby, uprawy bezorkowej czy stosowania nowoczesnych metod uprawy sprzętem agregatowanym nowymi elementami narzędziowymi, w połączeniu z nowoczesną techniką nawożenia czy stosowania środków ochrony roślin. Te wszystkie wymienione zagadnienia są sposobem na szukanie ekonomicznie uzasadnionych nowych rozwiązań połączonych z nowymi technikami sprzętowymi, jak również wymogami stosowania metod zgodnych z integrowaną produkcją rolną. Wymogi warunkujące korzystanie z dopłat bezpośrednich także narzucają pewne zasadnicze warunki do spełnienia, jak właściwy płodozmian czy prawidłowy program ochronny i nawozowy w zwykłej produkcji roślinnej. Jak się okazuje ciągle jeszcze wielu rolników nie stosuje się do w/w zasad i należy to zauważać w organizowaniu właściwych tematycznych szkoleń.

Zadanie 2. Wspieranie rolników w organizacji i funkcjonowaniu grup producentów rolnych

Cel:

Pomoc w tworzeniu nowych grup producentów rolnych i wspieranie funkcjonowania istniejących.

Produkty

Lp.	Działanie	Liczba
1.	Porady	82
2.	Informacje	83
3.	Szkolenia	24
4.	Opracowania - <i>Wniosek i zmiana programu operacyjnego dla organizacji producentów owoców i warzyw</i>	1
	- <i>Opracowanie planu marketingowego dla grup producentów rolnych</i>	2

Tematyka ważniejszych szkoleń

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Liczba działań	Liczba uczestników	Miejsce realizacji
Szkolenia					
1.	Zasady organizowania i funkcjonowania grupy producentów ziemniaków	I, III	2	20	Grębocin /2/
2.	Zasady organizowania i funkcjonowania grupy producentów rolnych.	I, II, IV	4	71	Lubień Kuj. Golub Dobrzyń Śmiłowice Nowe
3.	Zasady organizowania i funkcjonowania grupy producentów trzody chlewnej	I	2	28	Szczepanki Dąbrowa
4.	Zasady organizowania i funkcjonowania grupy producentów zbóż i rzepaku	I, II, IV	4	35	Krukówko Lubień Kuj. Lipno Folgowo
5.	Zasady organizowania i funkcjonowania grupy producentów mleka.	I, II, III	5	41	Biskupice Łubianka Wąsewo Plebanka Przemystka
6.	Zasady tworzenia i funkcjonowania grupy producentów rolnych w myśl nowego prawodawstwa.	I	1	20	Chełmża
7.	Zasady organizowania i funkcjonowania grupy producentów bydła rzeźnego.	IV	2	19	Jabłonowo Pomorskie /2/

Rezultaty:

W 2016 roku działania doradcze skupione były przede wszystkim na organizacji i prowadzeniu szkoleń oraz udzielaniu porad, dotyczących głównie możliwości i zasad organizowania oraz funkcjonowania grup producentów rolnych w ramach nowych przepisów Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020. Zorganizowano 24 szkolenia, w których uczestniczyło 285 osób.

W 2016 roku nie powstały nowe grupy producentów, ponieważ Oddział Terenowy Agencji Rynku Rolnego nie zdążył rozpatrzyć wniosków o uznanie w ramach nowego prawodawstwa umożliwiającego organizowanie i rejestrowanie grup (pięć grup złożyło wnioski o uznanie). Praca doradcza w tym okresie obejmowała współpracę z grupami już funkcjonującymi oraz z grupami rolników planujących zorganizować się w nowe grupy. Udzielone porady dotyczyły możliwości i zasad tworzenia grup producentów rolnych, zasad funkcjonowania tych grup oraz grup producentów owoców i warzyw, możliwości wykorzystania środków pomocowych przeznaczonych dla grup producentów oraz wdrażania nowego prawodawstwa dla grup producentów.

Podsumowanie:

Pod koniec 2016 roku w Polsce zarejestrowanych było około 1308 grup producentów rolnych oraz około 340 grup i organizacji producentów owoców i warzyw. W województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowanych jest 118 grup producentów rolnych, co stanowi około 9% (trzecie miejsce w kraju), natomiast grup i organizacji producentów owoców i warzyw jest 37, co stanowi około 10% (drugie miejsce w kraju). Głównymi czynnikami niskiej efektywności ekonomicznej w polskim rolnictwie a także małej konkurencyjności jest niekorzystna struktura obszarowa gospodarstw, a w konsekwencji wysokie koszty produkcji i niska jakość wytwarzanych produktów. Trudności ze zbytem produktów oraz wyższe wymagania jakościowe spowodowały spadek opłacalności w funkcjonowaniu wielu gospodarstw. Zbyt mała skala produkcji uniemożliwia wprowadzenie postępu technologicznego, co wpływa na ograniczenie pozycji przetargowej oraz konkurencyjności na rynku krajowym jak i europejskim. Duże szanse rozwojowe dla polskiego rolnictwa stworzyło przystąpienie do Unii Europejskiej, co w konsekwencji spowodowało napływ pomocowych środków finansowych w tym środków przeznaczonych dla grup producentów. Stąd wynikają konieczne działania doradcze by pomóc rolnikom w organizowaniu się w grupy producentów. Grupy producentów rolnych przyczyniają się do poprawy sytuacji dochodowej głównie małych i średnich gospodarstw. Wspólna oferta rynkowa większej liczby gospodarstw rolnych powoduje łatwiejszy zbyty produktów oraz możliwość uzyskania wyższych cen.

Program 2. Wspieranie rolników i mieszkańców wsi w korzystaniu z zewnętrznych źródeł finansowania**Zadanie 1. Edukacja rolników w zakresie działań PROW oraz wspieranie ich w pozyskiwaniu środków finansowych****Cel:**

Przekazanie rolnikom i mieszkańcom wsi informacji na temat możliwości wsparcia rozwoju obszarów wiejskich.

Nabywanie przez rolników i mieszkańców wsi umiejętności wykorzystania funduszy przeznaczonych na rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich.

Produkty

Lp.	Działanie	Liczba
1.	Porady	3854
2.	Informacje	4122
3.	Szkolenia	185
4.	Konferencja	1
5.	Opracowania	
	- Modernizacja gospodarstw rolnych	1292
	- Premie dla młodych rolników	210
	- Wsparcie (mleko, trzoda)	2119
	- Korekta wniosku i/lub planu do działań PROW	50
	- Ankiety monitorujące/dokumentacja sprawozdawcza z działań PROW	273
	- Wniosek o dopłaty do materiału siewnego	782
	- Wniosek o zwrot akcyzy paliwowej	43
	- Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa	7
		7
6.	Lustracje	66

Tematyka ważniejszych konferencji i szkoleń

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Liczba działań	Liczba uczestników	Miejsce realizacji
Konferencje					
1.	Nowości rolniczego przedwiośnia. Możliwości wsparcia rozwoju gospodarstw rolnych w ramach działania „Modernizacja gospodarstw rolnych”.	I	1	142	Żnin
Szkolenia					
1.	Modernizacja gospodarstw rolnych	I	1	47	Bobrowo
2.	Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych – „Modernizacja gospodarstw rolnych”.	II	1	71	Mogilno
3.	PROW 2014-2020 „Płatność dla rolników przekazujących małe gospodarstwa”.	II	1	44	Rypin

Rezultaty:

Trudne warunki gospodarowania w pierwszych miesiącach 2016 roku zwiększyły niekorzystny wpływ na produkcję rolniczą za sprawą dużych strat w zasiewach ozimin i niedostatku opadów wiosną. Pomimo niekorzystnej pogody i dekonjunktury na rynkach głównych produktów rolnicy

w województwie kujawsko-pomorskim wykazywali duże zainteresowanie pozyskaniem wsparcia inwestycyjnego w trakcie kolejnych naborów wniosków w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 oraz jednorazowej pomocy udzielanej przez Agencję Rynku Rolnego dla producentów mleka i żywca wieprzowego, a także w postaci dopłat do kwalifikowanego materiału siewnego. W kwietniowym naborze wniosków na operacje typu „*Modernizacja gospodarstw rolnych*” wnioskodawcy z województwa stanowili około 10% wszystkich aplikujących w kraju, chociaż udział województwa w liczbie gospodarstw czy w powierzchni użytków rolnych jest znacznie mniejszy. Należy przy tym podkreślić, że nadal oczekiwania rolników dotyczą przede wszystkim pomocy w zakupie maszyn i urządzeń oraz, że wielu wnioskujących może wsparcia nie otrzymać z racji niedostatecznej liczby punktów. Niemniej, liczba zainteresowanych przekroczyła wcześniejsze przewidywania. Podobnie, większe od przewidywanego okazało się zainteresowanie premiami dla młodych rolników, w czym pomogło złagodzenie warunków przyznawania pomocy i obniżenie minimalnego punktowego progu wymaganego do rozpatrzenia aplikacji.

W konsekwencji akcji naborów przeprowadzonych w pierwszym półroczu, zakres pomocy Ośrodka dla rolników przewidziany w omawianym zadaniu na rok 2016 został zrealizowany w około dwóch trzecich. Odnosi się to do szkoleń, porad i informacji. Jeszcze większe zaawansowanie wykonania planu ma miejsce w przypadku opracowań, zwłaszcza w odniesieniu do *Modernizacji gospodarstw rolnych*. Drugim pod względem zainteresowania odbiorców schematem pomocy PROW były *Premie dla młodych rolników*. Do omawianego zadania należy zaliczyć również opracowania wykonane dla producentów mleka i wieprzowiny występujących o wsparcie w związku z trudną sytuacją na obu rynkach. Program działalności nie przewidywał uruchomienia takiej pomocy, natomiast po jej ogłoszeniu doradcy pomogli w sporządzeniu ponad 2,1 tys. wniosków. O prawie jedną czwartą okazała się większa od zaplanowanej liczba sporządzonych wniosków wymaganych do udzielenia dopłaty do materiału siewnego, na co zapewne wpłynęły straty zimowe w zasiewach, jak i niedostatek własnych nasion odpowiedniej jakości będący następstwem ubiegłorocznej suszy.

Najwięcej szkoleń obejmowało różnie akcentowane operacje w ramach PROW. Duża część szkoleń dotyczyła wyłącznie lub głównie *Modernizacji gospodarstw rolnych*, nieco tylko mniejsza *Restrukturyzacji małych gospodarstw*. W celu przybliżenia zasad udzielania pomocy w ramach *Premii dla młodych rolników* zorganizowano i przeprowadzono 20 spotkań, a oferty PROW polegającej na wypłacie premii za trwałe przekazanie gospodarstw - 16 spotkań. Ogółem w szkoleniach PROW 2014-2020 uczestniczyło około 2,7 tysiąca słuchaczy, liczba ta nie obejmuje szkoleń, działań pro środowiskowych i klimatycznych, czy szeroko rozumianej przedsiębiorczości.

W ramach działalności informacyjnej praktycznie w każdym numerze miesięcznika „Wieś Kujawsko-Pomorska” oraz często w internetowym biuletynie KPODR „Aktualności” zamieszczane były artykuły omawiające zasady udzielania pomocy w ramach poszczególnych, uruchamianych typów operacji PROW 2014-2020.

Podsumowanie:

Zadanie „Edukacja rolników w zakresie działań PROW oraz wspieranie ich w pozyskiwaniu środków finansowych” nadal pozostaje jednym z głównych zadań KPODR, którego realizacja w znaczący sposób wpływa na skalę transferu środków, tempo przemian w rolnictwie

i konkurencyjność gospodarstw. Gorsza sytuacja dochodowa gospodarstw rolnych nie zmniejszyła potrzeby inwestowania i zainteresowania rolników uzyskaniem pomocy. W pozyskiwaniu klientów do sporządzania opracowań związanych z uzyskiwaniem pomocy coraz większej wagi nabiera dobra znajomość gospodarstw i kompleksowa obsługa rolników.

Zadanie 2. Doradztwo dla rolników składających wnioski o płatności do gruntów rolnych

Cel:

Przygotowanie jak największej liczby rolników do korzystania z dopłat obszarowych.

Produkty

Lp.	Działanie	Liczba
1.	Porady	2745
2.	Informacje	4521
3.	Szkolenia	97
4.	Opracowania - <i>Wniosek o płatność obszarową i ONW</i> - <i>Wniosek o nadanie numeru gospodarstwa</i>	11971 17
5.	Lustracje	103

Rezultaty:

Płatności bezpośrednie przyznawane są co roku tym, którzy prowadzą działalność rolniczą co najmniej na 1 ha użytków rolnych i utrzymują je w dobrej kulturze rolnej. Najtrudniejszym elementem płatności bezpośrednich jest tzw. zazielenienie, które obowiązuje od 2015 roku nadal sprawia rolnikom wiele trudności w zaplanowaniu płodozmianu w gospodarstwie. Prowadzone w zakresie tego zadania działania doradcze miały na celu pomóc rolnikom w przestrzeganiu zobowiązań i w pozyskiwaniu środków finansowych do uprawianych przez nich gruntów. Założenia zostały zrealizowane a rolnicy, którzy skorzystali z usług doradców KPODR złożyli 11971 wniosków na planowane 8515.

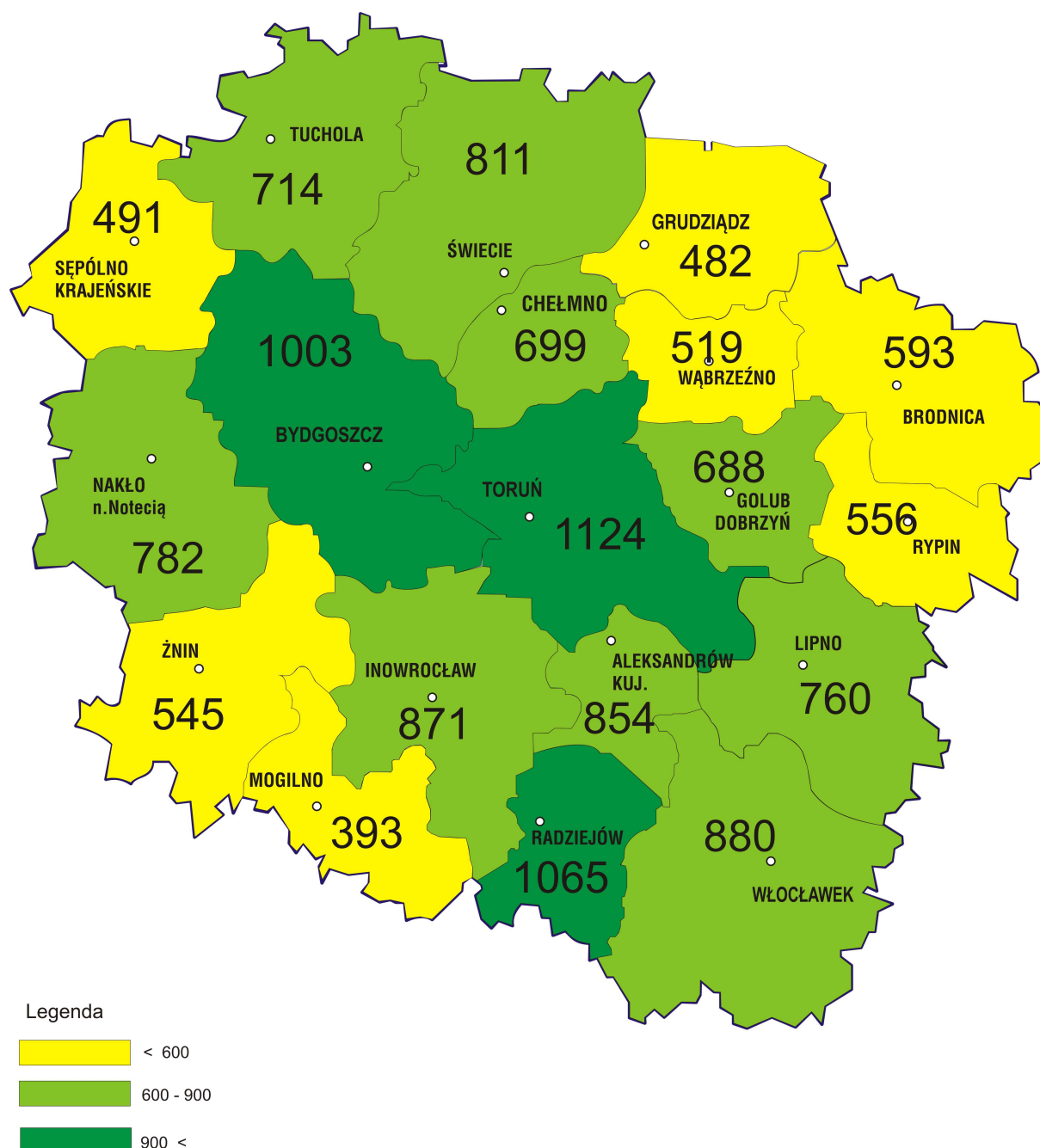
Działania doradcze w 2016 roku polegały także na prowadzeniu szkoleń oraz udzielaniu porad i informacji dla podmiotów korzystających ze wsparcia bezpośredniego. Udzielono 2745 porad na planowanych 2760 oraz 4521 informacji na planowanych 5067. Zorganizowano i przeprowadzono 97 szkoleń, w których uczestniczyło 1646 osób.

Podsumowanie:

Pojawiające się nowe przepisy i ich późniejsze coroczne nowelizacje wymagają obecności doradcy w gospodarstwie rolnym. Rolnicy corocznie zgłaszają się po doradztwo, jak w najlepszy sposób, bez większej ingerencji w funkcjonowanie gospodarstwa, spełnić obowiązki od których

w przeważającej mierze zależy wysokość dopłat. Szereg ustaw, rozporządzeń i obwieszczeń w szczegółowy sposób wyznaczają zasady, jakimi rolnicy muszą się kierować w celu uzyskania płatności. Mnogość przepisów i niejednokrotnie skomplikowany język, jakim posługują się prawnicy tworzący przepisy, zmusza producentów rolnych do korzystania z usług doradczych.

Pomoc rolnikom w wypełnianiu wniosków o płatności bezpośrednie (wg miejsca zamieszkania klienta)

Program 3. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych środowisku

Zadanie 1. Wykorzystanie surowców rolniczych oraz źródeł naturalnych w pozyskiwaniu energii odnawialnej

Cel:

Przekazanie producentom rolnym informacji o możliwościach wykorzystania naturalnych źródeł energii oraz o uprawie roślin z przeznaczeniem na cele energetyczne.

Produkty

Lp.	Działanie	Liczba
1.	Porady	286
2.	Informacje	241
3.	Szkolenia	15
4.	Konferencje	1
5.	Lustracje	17

Tematyka ważniejszych szkoleń

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Liczba działań	Liczba uczestników	Miejsce realizacji
Konferencja					
1.	XII Forum Energetyki Odnawialnej.	IV	1	102	Przysiek
Szkolenia					
1.	Energia słońca – instalacje słoneczne i ogniwa fotowoltaiczne.	I	1	14	Fabianki
2.	Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii – fotowoltaika.	II	1	10	Gzin
3.	Uprawa miskanta olbrzymiego i perzu wydłużonego na różnych typach gleby.	II	1	16	Grubno
4.	Wykorzystanie surowców rolniczych oraz źródeł naturalnych w pozyskiwaniu energii odnawialnej.	IV	2	31	Bądkowo Brzozie
5.	OZE – inwestowanie w energię ze słońca na potrzeby własne gospodarstwa.	IV	1	20	Grudziądz
6.	Wykorzystanie energii słońca – elektrownia fotowoltaiczna.	IV	2	18	Fabianki Lubanie

Rezultaty:

Weszła w życie Ustawa o odnawialnych źródłach energii z dnia 20 lutego 2015 roku. Największe zainteresowanie budzi część prosumencka Ustawy, która po tzw. „poprawce prosumenckiej” daje podmiotom, które zainstalują system fotowoltaiczny o mocy do 10 kW, gwarancję stałej, preferencyjnej ceny za sprzedaż energii do sieci oraz gwarancję jej odbioru przez zakłady

energetyczne zgodnie z tzw. systemem taryf gwarantowanych. Zakres wprowadzanych w tym temacie zmian miał swoje odzwierciedlenie w ukierunkowaniu pracy doradczej. Głównym zadaniem doradztwa było przekazywanie zainteresowanym osobom rzeczowych informacji dotyczących możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii w domach i zagrodach oraz pozyskiwania na ten cel środków finansowych.

Szczególne znaczenie miały indywidualne porady i bieżące informacje umożliwiające wyjaśnienie nowo wprowadzonych, skomplikowanych zagadnień. Dodatkowo wiadomości z tej tematyki umieszczane były w periodyku KPODR i na stronie internetowej.

Zagadnienia z zakresu fotowoltaiki i problemy związane z tym tematem były również omawiane na szkoleniach oraz podczas targów i imprez plenerowych organizowanych przez KPODR.

W Przysieku, 24 listopada odbyło się XII Forum Energetyki Odnawialnej. Uczestnikami tej konferencji byli między innymi samorządowcy, rolnicy, uczniowie ze szkoły ochrony środowiska. Podczas Forum jednym z prelegentów był burmistrz Kisielic, który mówił o realizacji projektu „Samowystarczalność energetyczna Gminy Kisielice”. Projekt dotyczył realizacji przez małą gminę wiejską zadań mających na celu zwiększenie niezależności energetycznej i wykorzystania lokalnego potencjału oraz zmniejszenia emisji CO₂. Uzyskano akceptację społeczną dla budowy w niezamieszanych obszarach rolniczych farm wiatrowych. Uzyskane z tego przychody z podatków przeznaczono na realizację inwestycji mających na celu wykorzystanie lokalnego potencjału energetycznego na potrzeby mieszkańców. Dzięki tym przychodom, środkom pozyskanym z innych projektów i środkom własnym powstała ciepłownia miejska zasilana biomasą. Rozbudowano sieć ciepłowniczą, pobudowano elektrociepłownię biogazową i w jej sąsiedztwie postawiono instalację fotowoltaiczną o mocy 99,84 kW. O innym przykładzie inwestowania w OZE mówił dyrektor ds. rozwoju biznesu w firmie Foton Technik. Poza dużymi instalacjami pobudowano również małe instalacje (od 7 do 80 kW) zainstalowane na domach jednorodzinnych, na blokach mieszkalnych, w ośrodkach wypoczynkowych czy przy kościele. Odnawialne źródła energii bardzo ściśle są powiązane z budownictwem ekoenergetycznym, dlatego ostatni temat Forum, który wygłosił pracownik UTP w Bydgoszczy był poświęcony tym zagadnieniom. Wykładowca przedstawił kierunki rozwoju budownictwa w Polsce i Europie, budownictwo zero i plus energetyczne (standardy budynków po 2021 roku) oraz wpływ izolacji na efektywność energetyczną budynków. W podsumowaniu prelegent stwierdził że nie ma należytego wsparcia dla budownictwa ekoenergetycznego. Konferencji towarzyszyły małe targi energii odnawialnej.

Na zaplanowane 263 porady w 2016 roku zrealizowano 286 i udzielono 241 informacji na 295 planowanych. Zorganizowano 15 szkoleń, w których uczestniczyło 182 osoby.

Podsumowanie:

Analiza zmian zachodzących w zakresie energetyki prosumenckiej wskazuje na wagę i potrzebę kontynuacji tego zadania. Przyjęcie Ustawy o odnawialnych źródłach energii powoduje wzrost zainteresowania rolników i mieszkańców obszarów wiejskich odnawialnymi źródłami energii, szczególnie fotowoltaiką, kolektorami ciepła i pompami ciepła oraz biomasą w systemie rozproszonym. Produkcja energii w mikroinstalacji to nie tylko realne oszczędności, ale także uniezależnienie się od wzrostu cen energii w przyszłości. Podnoszenie świadomości z tego zakresu

będzie miało istotne znaczenie dla regionu, dla konkurencyjności naszych gospodarstw, stąd też i duże wyzwanie dla doradztwa na najbliższe lata.

Odnawialne źródła energii to problem cały czas aktualny, o którym należy mówić ze względu na politykę Unii Europejskiej. Dlatego też KPODR prowadzi różne formy edukacji mieszkańców regionu, aby podnosić świadomość ludzi i wskazać im alternatywne źródła energii, które są przyjazne środowisku.

Zadanie 2. Propagowanie proekologicznych metod produkcji żywności

Cel:

Edukacja rolników w zakresie ekologicznego systemu produkcji żywności zgodnie z obowiązującym prawodawstwem.

Upowszechnianie i promocja ekologicznych metod produkcji.

Pomoc w pozyskiwaniu funduszy unijnych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 dostępnych dla producentów żywności ekologicznej.

Produkty

Lp.	Działanie	Liczba
1.	Porady	168
2.	Informacje	184
3.	Szkolenia	13
4.	Konferencje	1
5.	Opracowania: - <i>Wnioski i deklaracje o płatność działalności ekologicznej/wnioski obszarowe (ONW)</i> - <i>Plan działalności ekologicznej</i> - <i>Aktualizacja planu działalności ekologicznej</i> - <i>Wniosek o certyfikację</i>	30 7 7 3
6.	Lustracje	58

Tematyka ważniejszych konferencji i szkoleń

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Liczba działań	Liczba uczestników	Miejsce realizacji
Konferencje					
1.	Perspektywy dla rolnictwa ekologicznego	I	1	62	Minikowo
Szkolenia					
1.	Zasady wypełniania wniosków rolnośrodowiskowych dla gospodarstw ekologicznych.	I	1	16	Królikowo
2.	Stan i perspektywy rozwoju rolnictwa ekologicznego.	I	1	13	Królikowo

3.	Zasady rolnictwa ekologicznego.	I	1	17	Bydgoszcz
4.	Rolnictwo ekologiczne- żywność bezpieczna. Kreowanie marki żywności ekologicznej w mediach.	II	1	13	Nakło nad Notecią
5.	Rolnictwo ekologiczne przyjazne dla środowiska naturalnego.	II, III	2	26	Łabiszyn Wieś
6.	Zagadnienia agrotechniczne w rolnictwie ekologicznym.	II	1	17	Stary Jaruzyn
7.	Stan i perspektywy rozwoju systemu rolnictwa ekologicznego w województwie kujawsko-pomorskim.	II	1	21	Łabiszyn Wieś
8.	Krótkie kanały dystrybucji- przykłady z krajów Europy Zachodniej.	II	1	20	Minikowo
9.	Perspektywy dla rolnictwa ekologicznego.	III	1	27	Łabiszyn Wieś
10.	Racjonalne żywienie i zdrowy styl życia z zastosowaniem roślin zielarskich w gospodarstwie domowym.	III	1	16	Chocień
11.	Warunki utrzymania zwierząt w gospodarstwach ekologicznych.	IV	1	36	Pokrzydowo

Tematyka konkursów

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Liczba działań	Liczba uczestników	Miejsce realizacji
Konkursy					
1.	Poznaję produkt ekologiczny.	II	1	120	KPODR Minikowo
2.	Konkurs na najlepsze gospodarstwo ekologiczne.	III	1	1	KPODR Minikowo

Wydawnictwa

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Nakład
1.	Folder: Rolnictwo ekologiczne w pigułce.	IV	1000 szt.

Rezultaty:

Działalność szkoleniowa rozpoczęła konferencję o zasięgu wojewódzkim pn. „Perspektywy dla rolnictwa ekologicznego”. Część merytoryczna konferencji została zrealizowana przy współpracy z Instytutem Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach, Uniwersytetem Technologiczno-Przyrodniczym w Bydgoszczy oraz Jednostką Certyfikującą „BIOEKSPERT”

W roku 2016 przeprowadzono 12 szkoleń stacjonarnych na zaplanowane 5 oraz 1 szkolenie wyjazdowe. W sumie przeszkolono 244 osoby.

W ramach zaplanowanych wydawnictw w roku 2016 dokonano opracowania folderu informacyjnego pn.: „Rolnictwo ekologiczne w pigułce”.

W temacie rolnictwa ekologicznego w ramach doradztwa indywidualnego udzielono 168 porad oraz 184 informacji. Porady dotyczyły problematyki związanej z agrotechniką w rolnictwie ekologicznym, zasad przedstawiania gospodarstwa na system rolnictwa ekologicznego i możliwości korzystania z funduszy unijnych w ramach PROW 2014-2020. W zakresie rolnictwa ekologicznego przeprowadzono również 58 lustracji.

Ponadto dokonano opracowania dokumentacji wynikającej z potrzeb rolników: opracowano 7 planów działalności ekologicznej oraz 7 aktualizacji planu działalności ekologicznej 30 wniosków o płatność ekologiczną. Opracowano 3 wnioski o certyfikację gospodarstw ekologicznych oraz 1 rejestr działalności ekologicznej.

Podczas Targów Turystyczno-Ogrodniczych „Lato na wsi” zorganizowano konkurs wiedzy z zakresu rolnictwa ekologicznego pn. „Poznaję produkt ekologiczny”. W miesiącu sierpień br. przeprowadzono konkurs o zasięgu wojewódzkim „Na najlepsze gospodarstwo ekologiczne”. W ramach konkursu wytypowano gospodarstwo ekologiczne Pana Adama Skoniecznego, do reprezentowania województwa kujawsko-pomorskiego na szczeblu krajowym.

Gospodarstwo to na etapie krajowym w kategorii „ekologia-środowisko” zajęło II miejsce.

Podsumowanie:

Działania w ramach „Propagowanie proekologicznych metod produkcji żywności” skierowane były do rolników, konsumentów, studentów oraz młodzieży szkół średnich.

Duże zainteresowanie tematem rolnictwa ekologicznego w roku 2016 wynikało szczególnie z nowych założeń finansowych Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020, w tym z nowego działania „Rolnictwo ekologiczne”.

Poprzez realizację działań związanych z rolnictwem ekologicznym tj.: szkolenia, konferencje, porady, konkursy zauważa się systematyczny wzrost zainteresowania systemem produkcji ekologicznej jak i produktami ekologicznymi. Wszystkie działania podejmowane przez Ośrodek w zakresie rolnictwa ekologicznego dodatkowo wspierają promocję żywności ekologicznej w środkach masowego przekazu (radio, telewizja), dzięki temu coraz większa grupa konsumentów poszukuje produktów o statusie ekologicznym.

Program 4. Doradztwo w zakresie prowadzenia produkcji rolniczej w zgodzie ze środowiskiem

Zadanie 1. Pomoc rolnikom we wdrażaniu i realizacji działań rolnośrodowiskowo-klimatycznych w gospodarstwach rolnych

Cel:

Upowszechnianie wśród rolników wiedzy i nabywanie umiejętności z zakresu technologii produkcji rolniczych przyjaznych dla środowiska ze szczególnym uwzględnieniem programów rolnośrodowiskowo-klimatycznych.

Produkty

Lp.	Działanie	Liczba
1.	Porady	2371
2.	Informacje	2011

3.	Szkolenia	49
4.	Opracowania:	
	- <i>Wnioski i deklaracje o płatność rolnośrodowiskowo-klimatyczną / wnioski obszarowe (w tym ONW)</i>	1901
	- <i>Plan działalności rolnośrodowiskowo-klimatycznych</i>	283
	- <i>Plan nawozowy RS</i>	1621
	- <i>Zmiana/ korekta wniosku rolnośrodowiskowo-klimatycznego</i>	19
	- <i>Aktualizacja planu działalności rolnośrodowiskowo-klimatycznego</i>	385
	- <i>Aktualizacja planu nawozowego RS</i>	39
	- <i>Rejestr działalności rolnośrodowiskowo-klimatycznych</i>	1
	- <i>Dokumentacja przyrodnicza (ekspertyza)</i>	12
- <i>Programy rolnośrodowiskowo-klimatyczne</i>	1	
5.	Lustracje	333

Rezultaty:

W 2016 roku udzielono 2371 porad na planowanych 1571 i przekazano 2011 informacji rolnikom realizującym lub zamierzającym realizować programy rolnośrodowiskowe. Dotyczyły one wymagań i zasad realizacji działań w nich zawartych. Przeprowadzono także 49 szkoleń, w których uczestniczyło 786 osób. Ogromną pracę wykonano w zakresie usług doradczych, takich jak: opracowanie ponad 1900 wniosków rolnośrodowiskowych i rolnośrodowiskowo-klimatycznych oraz ponad 1600 planów nawozowych do realizacji pakietu rolnictwo zrównoważone. Dzięki tym działaniom ponad 1900 gospodarstw skorzystało z możliwości uczestniczenia w programach przyczyniając się istotnie do zachowania bioróżnorodności i obniżenia negatywnego oddziaływania produkcji na środowisko.

Podsumowanie:

Programy rolnośrodowiskowe mają duże znaczenie nie tylko dla środowiska i zasobów przyrody, ale także dla rolników, którzy za dodatkowe obowiązki jakie realizują w ramach poszczególnych pakietów działań otrzymują dodatkowe wsparcie finansowe. To powoduje, że jest zapotrzebowanie na doradztwo z zakresu wyjaśniania nowych zasad realizacji pakietów. Ze względu na nabór nowych wniosków rolnośrodowiskowo-klimatycznych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 i zakończenie 5-cio letniego okresu realizacji części dotychczasowych planów działalności rolnośrodowiskowej PROW 2007-2013, planowano utrzymać współpracę z gospodarstwami, które kontynuują zobowiązania. Pomoc ta objąć powinna większość dotychczasowych gospodarstw oraz zachęcić jak największą grupę rolników, która zakończyła program do jego kontynuacji w następnych latach. Udało się to częściowo osiągnąć, czego efektem jest zrealizowanie 283 nowych planów rolnośrodowiskowo-klimatycznych. Ze względu na złożoność wymagań mniej rolników i deklaruje przystąpienie do programu w przyszłym sezonie.

Zadanie 2: Doradztwo dla rolników gospodarujących na obszarach objętych Dyrektywą Azotanową (OSN)

Cel:

Wsparcie doradcze i edukacyjne dla rolników gospodarujących na obszarach narażonych na zanieczyszczenia azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych.

Produkty

Lp.	Działanie	Liczba
1.	Porady	624
2.	Informacje	471
3.	Szkolenia	24
4.	Opracowania - <i>Plany nawozowe (OSN)</i>	16
5.	Lustracje	119

Tematyka ważniejszych szkoleń

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Liczba działań	Liczba uczestników	Miejsce realizacji
Szkolenia					
1.	Obowiązki rolników gospodarujących na obszarach szczególnie narażonych	I	8	271	Gniewkowo, Dobrze, Niegibalice, Radziejów, Wójcin, Osiećciny, Torzewo, Lubraniec
2.	Dokumentacja obowiązująca rolników na obszarach szczególnie narażonych (OSN)	I, IV	2	19	Lubanie, Lubień Kujawski
3.	Dobre praktyki rolnicze na obszarach szczególnie narażonych na azotany pochodzenia rolniczego	IV	10	151	Jastrzębie, Pruszcz, Lubicz, Zelgno, Kamionki Duże, Brąchnowo, Czernikowo, Godawy, Komratowo, Szelejewo

Rezultaty:

W roku 2016 roku udzielono 624 porady dla rolników realizujących programy na obszarach szczególnie narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu, pochodzącymi ze źródeł rolniczych (OSN). Przeprowadzono 119 lustracji na prośbę rolników i przekazano 471 informacji o wymaganiach na OSN. Jednocześnie w 24 przeprowadzonych szkoleniach uczestniczyło 504 osoby. Opracowano także 16 planów nawozowych dla gospodarstw. Przeprowadzone działania przyczyniły się do podniesienia poziomu wiedzy tej grupy rolników z zakresu ochrony gleb i wód przed azotanami pochodzenia rolniczego.

Podsumowanie:

Dotychczasowa realizacja planu ograniczała się do prowadzenia bieżącego doradztwa i lustracji prowadzonych na wyraźne zapotrzebowanie rolników i potrzeb wynikających z realizacji programów rolnośrodowiskowych, także na terenach uznanych za OSN. Dotychczasowe realizowane w poprzednich latach szkolenia i poradnictwo z tego zakresu wykazały, że na terenach objętych już OSN od dłuższego czasu znajomość zagadnień jest dość dobra zwłaszcza przez najlepszych rolników, którzy brali udział w szkoleniach. Spodziewany jest wzrost aktywności szczególnie szkoleniowej i doradczej po ogłoszeniu nowego programu działań na OSN.

W związku z opóźnieniem, wprowadzenia na obszarach objętych Dyrektywą Azotanową nowej ustawy Prawo Wodne, która ukazać się miała z początkiem 2016 roku nadal obowiązują przepisy dotychczasowe. Doradztwo w tym zakresie czekają zmiany, których trzeba się spodziewać z początkiem 2017 roku.

Priorytet II

Podnoszenie poziomu zarządzania
gospodarstwem rolnym

Program 1. Prowadzenie analiz sytuacji produkcyjno-ekonomicznej w gospodarstwach rolnych

Zadanie 1. Analiza dochodów i kosztów działalności rolniczej

Cel:

Analiza sytuacji ekonomicznej towarowych gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim oraz upowszechnienie wyników badań ekonomicznych wśród rolników.

Produkty

Lp.	Działanie	Liczba
1.	Porady	863
2.	Informacje	708
3.	Szkolenia	37
4.	Opracowania	178
	- <i>Plany przedsięwzięć</i>	112
	- <i>Kalkulacje opłacalności produkcji</i>	69
	- <i>Agrokoszty dla wybranych działalności rolniczych</i>	4
	- <i>Wnioski o kredyty bankowe</i>	790
	- <i>Badania koniunktury gospodarstw (ankieta)</i>	

Tematyka ważniejszych konferencji i szkoleń

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Liczba działań	Liczba uczestników	Miejsce realizacji
Szkolenia					
1.	Sytuacja ekonomiczna gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim.	III-IV	28	421	Powiaty
2.	Analiza ekonomiczna jako podstawa do podejmowania decyzji inwestycyjnych w gospodarstwach rolnych.	IV	3	58	Grudziądz, Mogilno
3.	Nowe zasady obrotu ziemią.	IV	1	77	Minikowo
4.	Zasady udzielania kredytów.	IV	1	37	Mogilno
5.	Analiza ekonomiczna gospodarstwa rolnego.	IV	3	18	Pruszcz

Wydawnictwa

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Nakład
1.	Kalkulacje Rolnicze.	IV	500
2.	Koszty eksploatacji maszyn rolniczych.	IV	500

Rezultaty:

W roku 2016 udzielono 863 porady i 708 informacji, które dotyczyły głównie omówienia raportów z działalności produkcji roślinnej i zwierzęcej dla gospodarstw prowadzących „Agrokoszty”, sporządzania kalkulacji opłacalności produkcji roślinnej i zwierzęcej, oraz zasad udzielania kredytów preferencyjnych z dopłatami Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

W ramach zadania przeprowadzono 37 szkoleń, w tym 28 szkoleń pt. „Sytuacja ekonomiczna gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim”, na których przedstawiano wyniki ekonomiczne gospodarstw rolnych prowadzących rachunkowość rolną oraz analizę kształtowania się cen produktów rolnych i środków do produkcji. Jedno szkolenie pt. „Zasady udzielania kredytów” dotyczyło możliwości uzyskania kredytów preferencyjnych i komercyjnych na działania inwestycyjne w gospodarstwach rolnych. W październiku zorganizowano w Minikowie szkolenie „Nowe zasady obrotu ziemią, na którym przedstawiciel ANR przybliżył nowe przepisy dotyczące sprzedaży i zakupu ziemi. W szkoleniu uczestniczyło 77 rolników i doradców terenowych.

Specjaliści z działu Ekonomiki brali udział w organizacji konferencji pt. „Innowacje w rolnictwie – kluczowe dla wsparcia inwestycji i konkurencyjności” organizowanej we współpracy z Centrum Doradztwa Rolniczego Oddział w Poznaniu w ramach „XII Dni Przedsiębiorcy Rolnego”. Konferencja odbyła się w dniach 2-3 marca 2016 roku w Instytucie Ochrony Roślin – Państwowy Instytut Badawczy w Poznaniu. W trakcie obrad plenarnych zaprezentowano najważniejsze uwarunkowania makroekonomiczne rozwoju gospodarki Polski oraz ich wpływ na przemiany w rolnictwie. Poprzez analizę danych statystycznych, porównanie do krajów sąsiadujących i w odniesieniu do przemian społeczno- ekonomicznych w rolnictwie niemieckim począwszy od lat 70 XX wieku, zaprezentowano kilka dróg rozwoju i przekształceń w polskim sektorze rolnym w perspektywie 10-15 lat.

W drugiej części konferencji uczestnicy spotkali się na panelach dyskusyjnych sklasyfikowanych według trzech kryteriów: 1) grupa z dominującą produkcją roślinną, 2) grupa z dominującą produkcją bydła mlecznego, 3) grupa z dominującą produkcją trzody chlewnej. W każdym z paneli występowało 4 rolników (3 z Polski i 1 z Niemiec), którzy na przykładzie własnych gospodarstw przedstawiali ich organizację, kierunki produkcji, osiągnięte wyniki a także planowane zmiany, wynikające m.in. z nowej Wspólnej Polityki Rolnej. W roku 2016 zrealizowano zadanie zlecone przez Instytut Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie dotyczące zbierania informacji dla działalności produkcyjnych w ramach Systemu Zbierania Danych Rachunkowych o Produktach Rolniczych „Agrokoszty”. Badania prowadzono dla 69 wybranych działalności rolniczych, w tym pszenica ozima – 12, żyto ozime – 6, rzepak ozimy – 18, łubin słodki – 9, groch pastewny – 6, tuczniaki - 18.

Ponadto Ośrodek prowadził własne badania dotyczące kalkulacji opłacalności produkcji roślinnej w 111 gospodarstwach w których wystąpił jęczmień jary. Na potrzeby badań został opracowany formularz do zbierania danych. Formularz został uzupełniony o informacje o gospodarstwie i rolniku oraz o dane dotyczące badanej działalności. Zebrane informacje posłużą do przeanalizowania kosztów produkcji jęczmienia jarego oraz sporządzenia kalkulacji opłacalności produkcji.

Realizacja tego zadania przyczyniła się do podniesienia wiedzy rolników w zakresie rachunku kosztów oraz dostarczyło informacji na temat opłacalności produkcji podstawowych działalności

rolniczych. Zgromadzone dane mogą być punktem wyjścia do wykonania kalkulacji, które pozwalają na określenie wysokości nadwyżki bezpośredniej. Dzięki temu umożliwiają dokonanie przez rolnika oceny poszczególnych działalności prowadzonych w jego gospodarstwie rolnym.

Opracowano 178 plany inwestycyjne łącznie z korektami, głównie dotyczących zakupu gruntów rolnych. Ponadto razem z planem inwestycyjnym przygotowano 4 wnioski o kredyty bankowe. Wykonanie zadania pozwoliło rolnikom realizującym inwestycje w gospodarstwach na skuteczniejsze ubieganie się o kredyty bankowe.

Dla potrzeb banków opracowano 36 sprawozdań finansowych gospodarstw. Sprawozdania dotyczyły analizy finansowej gospodarstwa za 2016 rok oraz przepływów finansowych w ujęciu kwartalnym.

Dla potrzeb Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie cztery razy w ciągu roku (styczeń, kwiecień, lipiec, październik) doradcy terenowi przeprowadzali i dostarczali do Działu Ekonomiki ankiety gospodarstwa rolnego w liczbie 10 ankiet z każdego powiatu. Pytania zawarte w ankiecie mają charakter jakościowy. Rolnicy oceniali zdarzenia zachodzące w ich gospodarstwach. Badania te służyły wychwytywaniu sygnałów o zjawiskach rynkowych i sytuacji ekonomicznej towarowych gospodarstw rolnych. Efektem tej pracy było merytoryczne opracowanie przygotowane przez Instytut Rozwoju Gospodarczego SGH pt. „Koniunktura w rolnictwie”.

W roku 2016 wydano opracowanie pt. „Kalkulacje rolnicze” w nakładzie 500 sztuk i „Koszty eksploatacji maszyn rolniczych” w nakładzie 500 sztuk.

Podsumowanie:

Realizacja zadania przyczyniła się do upowszechnienia wśród rolników wyników badań ekonomicznych w rolnictwie oraz umożliwiła ocenę sytuacji ekonomicznej gospodarstw rolnych. Informacją o aktualnych kosztach produkcji są zainteresowane: administracja państwowa i samorządowa, organizacje rolnicze, doradcy oraz firmy z otoczenia rolnictwa.

Zadanie 2. Prowadzenie rachunkowości FADN – Polski FADN

Cel:

Analiza sytuacji dochodowej gospodarstw rolnych w makroregionie Wielkopolska i Śląsk oraz upowszechnienie wśród rolników wyników rachunkowości.

Produkty

Lp.	Działanie	Liczba
1.	Porady	2444
2.	Informacje	672
3.	Opracowania - <i>Prowadzenie książek FADN</i>	1419 1419

- Raporty indywidualne - Raport Dynamiczny	1419
---	------

Rezultaty:

W ramach zamknięcia roku obrachunkowego 2015 wprowadzono dane do komputera w Bazie Pracownik i wytworzono Raporty Indywidualne Gospodarstwa dla 1419 gospodarstw uczestniczących w badaniach. Na podstawie Raportu Indywidualnego rolnicy z udziałem doradcy mogli przeanalizować całość działalności gospodarstwa rolnego począwszy od zasobów środków produkcji jakimi dysponuje, poprzez poniesione w procesie produkcyjnym nakłady, aż do uzyskanych wyników tak w wymiarze ilościowym jak i wartościowym za ostatni rok. Ponadto wygenerowano 1419 Raportów Dynamicznych Gospodarstwa Rolnego, które pozwalają prześledzić zmiany jakie zaszły w sytuacji ekonomicznej gospodarstwa w ciągu 5 lat uczestnictwa w Polskim FADN.

Specjaliści Działu Ekonomiki dokonali kontroli i analizy danych rachunkowych we wszystkich bazach pracowników Powiatowych Zespołów Doradztwa Rolniczego. Przetestowane zbiory zostały przesłane zgodnie z umową do Zakładu Rachunkowości Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – Państwowy Instytut Badawczy w Warszawie. Wszyscy rolnicy uczestniczący w Systemie Zbierania i Wykorzystywania Danych Rachunkowych z Gospodarstw Rolnych otrzymali opracowanie pn. „Raport Indywidualny Gospodarstwa Rolnego”, „Raport Dynamiczny Gospodarstwa Rolnego” i „Wyniki Standardowe Polskiego FADN” dla regionu Wielkopolska i Śląsk.

Dane pozyskane z gospodarstw rolnych służą do utworzenia bazy danych Polskiego FADN, na podstawie której możliwe jest wytworzenie szeregu opracowań: Wyników Standardowych Polskiego FADN, Parametrów techniczno-ekonomicznych oraz Raportów (Indywidualnego, Porównawczego, Dynamicznego), które wspomagają kontrolę jakości danych i zarządzanie w gospodarstwie rolnym.

W ramach upowszechniania informacji na temat wykorzystania wyników rachunkowości w zarządzaniu gospodarstwem rolnym udzielono 2444 porad i 672 informacji. Tematyka porad dotyczyła głównie analizy Raportu Indywidualnego Gospodarstwa Rolnego, Raportu Dynamicznego oraz Wyników Standardowych Polskiego FADN.

Podsumowanie:

FADN jest podstawowym narzędziem używanym w Unii Europejskiej do pomiaru i rozdysponowania dochodu w towarowych gospodarstwach rolnych. Wyniki rachunkowości są używane zarówno do rozpoznania jak i oceny narzędzi i środków wykorzystywanych w kreowaniu Wspólnej Polityki Rolnej. Dane rachunkowe gospodarstw rolnych, które znajdują się w bazie FADN używane są do obliczania zestawu wskaźników dochodu i produktywności, kosztów produkcji i struktury majątku gospodarstw.

Rolnicy prowadzący rachunkowość rolną mają możliwość analizy kosztów ponoszonych na funkcjonowanie gospodarstwa. Mogą również ocenić swoje gospodarstwo na tle innych gospodarstw uczestniczących w Systemie.

Zadanie jest jedynym źródłem zharmonizowanych danych ekonomicznych z gospodarstw rolnych umożliwiające dokonanie porównań na poziomie Unii Europejskiej. Komisja Europejska weryfikuje i przetwarza zebrane dane w celu przygotowania analiz i opublikowania statystyk.

Liczba ksiązek prowadzonych w ramach Systemu Zbierania i Wykorzystywania Danych Rachunkowych z Gospodarstw Rolnych - Polski FADN

PZDR:	998
Działy:	
PE	367
PR	10
PT	20
PM	12
PS	12
Razem:	1419

Zadanie 3. Prowadzenie rachunkowości podatkowej

Cel:

Upowszechnienie wśród rolników aktualnych informacji na temat zasad opodatkowania działalności rolniczej.

Produkty

Lp.	Działanie	Liczba
1.	Porady	2122
2.	Informacje	882
3.	Szkolenia	64
4.	Konferencja	1
5.	Opracowania	351
	- Prowadzenie ewidencji rachunkowej (podatek VAT)	
	- Prowadzenie ewidencji rachunkowej (podatek dochodowy)	25
	- Obsługa kadrowo-płacowa	4

Tematyka ważniejszych konferencji i szkoleń

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Liczba działań	Liczba uczestników	Miejsce realizacji
Konferencje					
1.	Kontrola podatkowa – prawa i obowiązki podatnika.	IV	1	87	Minikowo
Szkolenia					
1.	Podatek od towarów i usług ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień w rolnictwie.	I-IV	34	430	PZDR
2.	Podatek VAT w rolnictwie.	I-IV	12	128	PZDR
3.	Podatek VAT w praktyce.	III-IV	17	209	PZDR
4.	Zakładanie działalności gospodarczej i rozliczanie podatku dochodowego.	I	1	10	PZDR Żnin

Wydawnictwa

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Nakład
1.	Ubezpieczenia społeczne w rolnictwie.	IV	500

Rezultaty:

Oferowane przez KPODR usługi księgowe skierowane są do rolników prowadzących gospodarstwa rolne oraz pozarolniczą działalność gospodarczą i swoim zakresem obejmują: pomoc przy rejestracji, sporządzanie rejestrów zakupu i sprzedaży VAT, sporządzanie i przekazywanie do urzędów skarbowych deklaracji VAT i prowadzenie ewidencji środków trwałych.

W roku 2016 prowadzono 351 ewidencji podatkowych dla potrzeb rozliczania podatku od towarów i usług, 25 dla podatku dochodowego oraz 4 dokumentacje dotyczące obsługi kadrowo-płacowej. Podpisano 43 nowe umowy na świadczenie usług księgowych, w tym VAT w rolnictwie – 37 umów, podatek dochodowy – 3, obsługa kadrowo-płacowa – 3.

W ramach upowszechniania informacji na temat zasad opodatkowania działalności rolniczej udzielono 2122 porad i 882 informacje. Tematyka porad dotyczyła głównie sporządzania rozliczeń rocznych podatku dochodowego (PIT-36, PIT-37, PIT-28), symulacji opłacalności przejścia na zasady ogólne, rejestracji działalności gospodarczej, przekazania rolnikom komunikatu Ministerstwa Finansów o negatywnych konsekwencjach związanych z zakupem paliwa od nierzetelnych podmiotów oraz aktualnych przepisów podatkowych. Ponadto wykonano zgłoszenia rejestracyjne i aktualizacyjne takie jak: zgłoszenia VAT-R, NIP-7, REGON.

Przeprowadzono 34 szkolenia pt. „Podatek od towarów i usług ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień w rolnictwie” oraz 29 szkoleń dla osób już rozliczających podatek VAT pt. „Podatek VAT w praktyce” oraz „Podatek VAT w rolnictwie”. Łącznie w wymienionych szkoleniach udział wzięło 777 osób. Uczestnikom zostało przedstawione pojęcie podatku, podstawa prawna podatku od towarów i usług oraz szczegółowo prawa, obowiązki i zasady rozliczania się rolnika ryczałtowego i rolnika na „zasadach ogólnych” w podatku VAT, zgodnie z aktualnymi przepisami podatkowymi. Szkolenia miały na celu przekazanie bieżących informacji na temat obowiązujących przepisów oraz zwiększenie świadomości podatkowej.

W IV kwartale zorganizowano konferencję nt. „Kontrola podatkowa – prawa i obowiązki podatnika”. Na konferencję zostali zaproszeni jako wykładowcy pracownicy Urzędu Skarbowego w Nakle nad Notecią. W konferencji udział wzięło 49 rolników z terenu naszego województwa oraz 38 pracowników Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Minikowie. W trakcie konferencji pracownicy Urzędu Skarbowego przeprowadzili wykłady nt. „Charakterystyka trybów czynności sprawdzających, kontroli podatkowej i postępowania podatkowego – uprawnienia organów podatkowych i podatnika” oraz „Najczęściej popełniane nieprawidłowości w rozliczeniu podatku VAT przez rolników - na podstawie ujawnionych błędów przez organy podatkowe w toku kontroli podatkowej”. Specjalistka z KPODR w Minikowie przedstawiła temat „ulgi na złe długi”, czyli korekty podatku VAT z punktu widzenia wierzyciela i dłużnika. Pracownicy Urzędu Skarbowego przedstawili zagadnienia z zakresu uprawnień i obowiązków kontrolujących i kontrolowanych w przypadku wszczęcia postępowania podatkowego, czynności sprawdzających oraz kontroli podatkowej oraz wskazali nieprawidłowości pojawiające się przy rozliczaniu podatku VAT, zwracając przy tym szczególną uwagę na zagadnienia dotyczące rolników, m.in. wspólne gospodarstwo rolne a status podatnika podatku od towarów i usług, obowiązek ewidencjonowania sprzedaży, w tym obowiązek stosowania kasy fiskalnej, zużycie towarów na cele osobiste oraz nieodpłatne przekazanie towarów. Uczestnicy mieli również możliwość zadawania pytań i uzyskania wyjaśnień w indywidualnych sprawach bezpośrednio od pracowników urzędu skarbowego.

Szczegółowe informacje dotyczące zasad naliczania podatku rolnego, leśnego, podatku od nieruchomości i środków transportowych, opłat lokalnych, podatku dochodowego od osób fizycznych i prawnych oraz podatku od towarów i usług prezentowane są na stronie internetowej www.kpodr.pl w zakładce Ekonomia/Podatki.

Podsumowanie:

Realizacja zadania przyczyniła się do upowszechnienia wśród rolników aktualnych informacji na temat zasad opodatkowania działalności rolniczej.

Program 2. Gromadzenie danych do systemu informacji rolniczej**Zadanie 1. Gromadzenie i upowszechnianie rolniczej informacji rynkowej****Cel:**

Monitorowanie kształtowania się cen rynkowych podstawowych produktów rolniczych oraz środków do produkcji na rynku lokalnym.

Produkty

Lp.	Działania	Liczba
1.	Indywidualne informacje rynkowe	15
2.	Porady	21
3.	Informacje	314
4.	Notowania targowiskowe	728
5.	Notowania cen środków do produkcji	76
6.	Notowania cen nawozów mineralnych	160
7.	Analiza kształtowania się relacji cen na produkty rolnicze i środki do produkcji	12

Rezultaty:

W roku 2016 udzielono 314 informacji, 21 porad oraz 15 indywidualnych informacji rynkowych na pisemne zapytania o aktualne ceny produktów rolnych dla rolników, rzeczoznawców, kół łowieckich, Stacji Hodowli i Unasienniania Zwierząt oraz Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Bydgoszczy.

Notowania targowiskowe zbierane były w 16 powiatach 728 razy. Każdy powiat wprowadzał dane do internetowej bazy cen „Notowania”. Zestawy danych zostały udostępnione na stronie internetowej www.ceny.kpodr.pl.

Notowania dla Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi zbierane były co tydzień tylko z wybranych targowisk z następujących miejscowości: Brodnica, Golub-Dobrzyń, Grudziądz, Izbica Kujawska, Skrwilno i Tuchola. Doradcy wprowadzali zebrane ceny targowiskowe do internetowej bazy „Notowania” a następnie, zweryfikowane dane były łącznie przesyłane do Ministerstwa za pomocą internetowego Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej. Wyniki badań zamieszczone w biuletynach informacyjnych Zintegrowanego Systemu Rolniczej Informacji Rynkowej wydawanych przez Ministerstwo przyczyniły się do lepszej charakterystyki zjawisk kształtujących się na rynku rolnym.

Notowania środków do produkcji zbierane były przez wszystkie Powiatowe Zespoły Doradztwa Rolniczego (PZDR) na zakończenie każdego kwartału i przekazane do bazy internetowej. Natomiast notowania cen wybranych nawozów mineralnych dla Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie zbierane były w każdym PZDR-e w następujący sposób: w pierwszym półroczu dane zbierane były za każdy miesiąc. Następnie specjaliści z Działu Ekonomiki zweryfikowali i przesłali dane zbiorcze do Centrum Doradztwa Rolniczego.

Okresowa analiza kształtowania się cen pozwoliła na określenie tendencji na lokalnym rynku dla podstawowych produktów rolniczych i środków do produkcji. Określenie prawidłowości zachodzących zmian cen służyło rolnikom do podejmowania decyzji bieżących i długookresowych. Analizy prezentowane były co miesiąc w biuletynie internetowym KPODR pt. „Aktualności”.

Informacje o aktualnych cenach produktów rolniczych zamieszczonych na stronie internetowej www.ceny.kpodr.pl znajdują znaczącą liczbę odbiorców.

Podsumowanie:

Wykonane działania przyczyniły się do upowszechniania informacji o rynkowych cenach nieprzetworzonych produktów rolnych, środków do produkcji i usług rolniczych.

Odbiorcami informacji rynkowej są Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie, administracja państwowa, uczelnie, media lokalne i krajowe, rolnicy indywidualni, organizacje samorządowe i rolnicze, koła łowieckie, rzeczoznawcy sądowi oraz firmy ubezpieczeniowe. Wyniki badań dają sygnały o zjawiskach rynkowych i sytuacji ekonomicznej towarowych gospodarstw rolnych.

Priorytet III

Wielofunkcyjny, zrównoważony
rozwój obszarów wiejskich

Program 1. Wspieranie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej

Zadanie 1. Wspieranie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej

Cel:

Podnoszenie stanu wiedzy mieszkańców terenów wiejskich w zakresie podejmowania i prowadzenia działalności związanej z obsługą ruchu turystycznego.

Produkty

Lp.	Działania	Liczba
1.	Porady	334
2.	Informacje	892
3.	Szkolenia	44
4.	Opracowania: - Aktualizacja serwisu internetowego <i>www.agroturystyka.kpodr.pl</i>	1
5.	Lustracje	325

Tematyka ważniejszych szkoleń

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Liczba działań	Liczba uczestników	Miejsce realizacji
Szkolenia					
1.	Aspekty prawne funkcjonowania gospodarstw agroturystycznych.	I	1	26	Lipno
2.	Rozwój turystyki wiejskiej i agroturystyki w Polsce i krajach UE.	I	1	19	Bydgoszcz
3.	Ogród w gospodarstwie agroturystycznym.	II	1	16	Gzin
4.	Podejmowanie gości w gospodarstwie agroturystycznym – „przy biesiadnym stole”.	II	1	14	Murowaniec
5.	Wyjazd studyjny pn. „Produkt sieciowy i specjalizacja w turystyce wiejskiej – dobre praktyki”.	III	1	25	Dobków
6.	Bezpieczeństwo i higiena żywności w gospodarstwie agroturystycznym – w kontekście rozpoczęcia działalności przez utworzone gospodarstwa opiekuńcze.	IV	2	17	Legbąd, Lubiewice
7.	Kurs Tkania Produktów Sieciowych.	II	4	84	Wymysłowo, Tuchola, Cekcyn

Rezultaty:

W 2016 roku zrealizowano 44 szkolenia, część z nich dotyczyło realizowanego przez KPODR projektu „Zielona Opieka”. Główne możliwości specjalizacji oferty gospodarstw w kierunku opieki nad osobami niesamodzielnymi. Szczególnie istotnym dla gospodarzy, było poznanie przepisów dotyczących bezpieczeństwa i higieny żywności w gospodarstwie agroturystycznym, pod kątem rozpoczęcia działalności w prowadzonym gospodarstwie opiekuńczym.

Szkolenia z zakresu wiejskiego gospodarstwa domowego, dotyczyły możliwości wykorzystania w ofercie potencjału regionu, przygotowania i pielęgnacji terenu rekreacyjnego oraz savoir vivre przy podejmowaniu gości.

W III kwartale 2016 roku przeprowadzono wyjazd studyjny, którego celem było zapoznanie uczestników z dobrymi praktykami w zakresie sieciowania produktów turystycznych i specjalizacji oferty w turystyce wiejskiej. Wśród 25 uczestników znaleźli się właściciele obiektów turystycznych, w tym agroturystycznych i oferujących żywnie turystów, rękodzielnicy oraz lokalni działacze propagujący ideę współpracy w tworzeniu oferty turystycznej.

Turyści korzystający z oferty turystyki wiejskiej szukają przede wszystkim kompleksowej oferty wypełniającej cały wolny czas, zatem szansą na przyciągnięcie turysty jest sieciowanie produktów turystycznych. Niestety wielu właścicieli wiejskich obiektów turystycznych nie zdaje sobie z tego sprawy, bądź też nie ma wystarczającej wiedzy i umiejętności żeby tworzyć, wspólnie z lokalnymi partnerami, turystyczne produkty sieciowe. Dlatego, w odpowiedzi na tę potrzebę, Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego przygotował i zrealizował wspólnie z partnerami projekt pn: „Kurs tkania produktów sieciowych”, którego celem było wyposażenie przedstawicieli obiektów turystycznych w umiejętności współpracy przy tworzeniu, promocji i sprzedaży sieciowych produktów turystycznych. Podczas Kursu przeprowadzono 4 szkolenia dla właścicieli obiektów turystycznych z terenów Borów Tucholskich oraz organizacji i instytucji działających na rzecz rozwoju turystycznego regionu. W ciągu 7 dni szkoleniowych utworzyło się 5 grup operacyjnych turystycznego produktu sieciowego, które przygotowały 5 turystycznych produktów sieciowych. Ponadto w trakcie realizacji projektu przygotowano założenia do umowy współpracy partnerów sieci, umowy z tour-operatorem oraz program pilotażowego kursu tworzenia produktów sieciowych. Na zakończenie kursu zorganizowane zostały Mini Targi Turystycznych Produktów Sieciowych, w których wzięli udział przedstawiciele lokalnych tour-operatorów, instytucji działających na rzecz rozwoju lokalnej turystyki, stowarzyszeń, a także sami uczestnicy projektu.

W IV kwartale zakończono realizację projektu „Modernizacja i aktualizacja serwisu internetowego www.agroturystyka.kpodr.pl” finansowanego z Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich. Operacja była adresowana do wszystkich podmiotów świadczących usługi turystyczne na obszarach wiejskich w województwie. Główną grupą docelową projektu byli właściciele gospodarstw agroturystycznych oraz obiektów turystyki wiejskiej funkcjonujących na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. W 2016 roku objęto procesem aktualizacji 104 gospodarstwa agroturystyczne oraz obiekty turystyki wiejskiej. Docelowo serwis ma skupiać 400 gospodarstw agroturystycznych oraz obiektów turystyki wiejskiej. Proces aktualizacji dodatkowych obiektów planowany jest w 2017 roku.

W 2016 roku ilość przeprowadzonych lustracji obiektów turystyki wiejskiej była nieznacznie wyższa od zaplanowanej. Miało to związek z realizowanym przez KPODR projektem dofinansowywanym przez Krajową Sieć Obszarów Wiejskich, a mającym na celu zmodernizowanie internetowej bazy, promującej gospodarstwa agroturystyczne i obiekty turystyki wiejskiej województwa kujawsko-pomorskiego. Podczas lustracji zebrano informacje o gospodarstwie do nowej ankiety, wykonano dokumentację zdjęciową, a także udzielono wielu porad. Wszystko to ma odzwierciedlenie w nowej, zaktualizowanej bazie gospodarstw agroturystycznych, prowadzonej przez Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie.

W związku z mającym odbyć się w przyszłym roku Forum Turystyki Wiejskiej, przeprowadzono wstępną lustrację obiektów spełniających podstawowe wymagania do jego realizacji.

Udzielono 334 porady oraz 892 informacje. Do najważniejszych porad i informacji można zaliczyć te, które dotyczyły możliwości: uzyskania dofinansowania na rozwój lub założenie gospodarstwa agroturystycznego, dołączenia do Ogólnopolskiej Sieci Zagród Edukacyjnych oraz prowadzenia gospodarstwa opiekuńczego. Klienci chętnie pytali również o kwestie dotyczące wiejskiego gospodarstwa domowego i przygotowania ciekawej oferty turystycznej.

Podsumowanie:

Zainteresowaniem właścicieli obiektów turystyki wiejskiej cieszą się formy doradztwa dotyczące przepisów prawnych, wymagań higieniczno-sanitarnych obowiązujących w agroturystyce oraz możliwości pozyskania dofinansowania. Istnieje też duże zainteresowanie ideą funkcjonowania zagród edukacyjnych. Należy sądzić, że następny rok będzie ukazywał nowy kierunek dla istniejących gospodarstw i pomoże na wzbogacenie oferty o część edukacyjną, spośród szerokiej tematyki jaką proponują zagrody edukacyjne.

Właściciele gospodarstw agroturystycznych coraz częściej dochodzą do wniosku, że Internet jest obecnie miejscem, z którego klienci najczęściej pozyskują informacje o ofertach turystycznych. Dostrzegają również potrzebę specjalizacji oferty i tworzenia produktów sieciowych. Jednak w dalszym ciągu te zagadnienia następczą im wielu problemów – m.in. w komunikacji z innymi podmiotami dążącymi do stworzenia pakietu turystycznego w danym regionie. Dlatego istnieje zapotrzebowanie na bezpośredni kontakt z doradcą, który po zapoznaniu się ze stanowiskami wszystkich zainteresowanych może doprowadzić do skutecznego rozwiązania problemów. Opinia osoby z zewnątrz okazuje się bardzo pożądaną przez rolników, a praktyczne informacje uzyskiwane podczas szkoleń i lustracji, wpływają na atrakcyjność i podnoszenie standardu oferowanych usług.

Program 2: Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz wspieranie inicjatyw lokalnych

Zadanie 1. Działania na rzecz zachowania tradycji kulinarnych regionu

Cel:

Zachęcenie mieszkańców obszarów wiejskich do podejmowania działań na rzecz zachowania i promowania dziedzictwa kulinarnego.

Edukacja wytwórców produktów lokalnych i tradycyjnych w zakresie przetwórstwa produktów rolnych.

Produkty

Lp.	Działania	Liczba
1.	Porady	187
2.	Informacje	356
3.	Szkolenia	37
4.	Pokazy	6
5.	Konferencje	2
6.	Opracowania: - Dokumentacja rejestrowa dla produktów i wytwórców	17
7.	Lustracje	8

Tematyka ważniejszych konferencji i szkoleń

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Liczba działań	Liczba uczestników	Miejsce realizacji
Konferencje					
1.	Sprzedaż bezpośrednia produktów rolnych – nowe uregulowania prawne i kierunki rozwoju.	I	1	62	Świecie
2.	Inkubator przetwórstwa lokalnego alternatywą na legalną sprzedaż.	II	1	26	Minikowo
Szkolenia					
1.	Kultywowanie tradycji kulinarnych.	I - IV	7	272	Teren województwa kujawsko-pomorskiego
2.	Legalna sprzedaż produktów lokalnych.	II - III	3	37	Minikowo

Wydawnictwa

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Nakład
1.	Inkubator kuchenny – poradnik tworzenia i funkcjonowania.	I	500 szt.

Tematyka pokazów

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Liczba działań	Liczba uczestników	Miejsce realizacji
Pokazy					
1.	Stoły wielkanocne na ziemi dobrzyńskiej.	I	2	86	Chrostkowo Wichowo
2.	Święto dyni na ziemi dobrzyńskiej – pokaz specjalów kulinarnych.	IV	1	104	Tłuchowo

Tematyka konkursów

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Liczba działań	Liczba uczestników	Miejsce realizacji
Konkursy					
1.	Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów.	II	1	51	Minikowo

Rezultaty:

W większości tematyka informacji, porad oraz szkoleń dotyczyła m.in. zasad legalnej sprzedaży produktów lokalnych oraz kultywowania tradycji kulinarnych regionu kujawsko-pomorskiego.

Podczas „Lata na Wsi” w Minikowie, zorganizowano XVI już edycję konkursu Nasze Kulinarne Dziedzictwo – Smaki Regionów, do którego zgłoszono 50 produktów i 8 potraw, co wskazuje na wciąż rosnące zainteresowanie konkursem, w szczególności wśród przedsiębiorców zajmujących się sprzedażą produktów wysokiej jakości. W konkursie wzięło udział 50 uczestników.

Dodatkowym działaniem było opracowanie broszury pod nazwą „Inkubator kuchenny – poradnik tworzenia i funkcjonowania”. Ze względu na rozpoczynające się uruchomienie środków z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich w ramach środków M19 Wsparcie dla rozwoju lokalnego w ramach inicjatywy Leader RLKS (tj. rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność) idea tworzenia inkubatorów spotkała się z dużym zainteresowaniem. Bazując na doświadczeniach funkcjonowania Centrum Dziedzictwa Kulinarne i Turystyki Wiejskiej w Minikowie specjaliści z KPODR podjęli się opracowania poradnika, który w przyszłości może służyć pomocą osobom i/lub instytucjom zainteresowanym tworzeniem tego typu obiektów.

Podsumowanie:

Działania wskazują, że tematyka dziedzictwa kulinarnego daje wytwórcom lokalnym ogromne możliwości, w szczególności ułatwia pozyskanie dodatkowych źródeł dochodu mieszkańcom terenów wiejskich z województwa kujawsko-pomorskiego. Ponadto zauważone jest wciąż rosnące zainteresowanie legalizacją sprzedaży, na co wskazuje liczny udział w szkoleniach.

Zadanie 2. Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego

Cel:

Kształtowanie najistotniejszych elementów dziedzictwa kulturowego w sposób pozwalający zachować wartości życia wiejskiego, tożsamość wsi i regionów.

Produkty

Lp.	Działania	Liczba
1.	Porady	123
2.	Informacje	168
3.	Szkolenia	60
4.	Lustracje	9
5.	Pokazy	4

Tematyka ważniejszych szkoleń

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Liczba działań	Liczba uczestników	Miejsce realizacji
Szkolenia					
1.	Kultywowanie tradycji rękodzielniczych – dekoracje okazjonalne.	I-IV	36	473	Teren województwa kujawsko-pomorskiego
2.	Jarmark wielkanocny, zdobienie i dekoracje związane ze świętami wielkanocnymi.	I	5	170	Przysiek
3.	Promowanie dziedzictwa kulturowego, kulinarnego oraz wspieranie inicjatyw lokalnych podczas Targów Turystyczno-Ogrodnicznych.	II	6	240	Minikowo
4.	Jarmark adwentowy, zdobienie i dekoracje związane ze świętami Bożego Narodzenia.	IV	4	49	Przysiek

Tematyka pokazów

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Liczba działań	Liczba uczestników	Miejsce realizacji
Pokazy					
1.	Od zakwasu do żurku kujawskiego.	I	1	60	Biskupice
2.	Pokaz wykonywania stroików wielkanocnych.	I	1	40	Przysiek
3.	Rękodzieło szansą na dochód spoza gospodarstwa rolnego – wykonywanie dekoracji bożonarodzeniowych.	IV	1	16	Bądkowo

Rezultaty:

Zorganizowano i przeprowadzono 60 szkoleń. Większość szkoleń była organizowana na życzenie mieszkańców terenów wiejskich. Uczestnicy uczyli się wykonywania tradycyjnych ozdób świątecznych i okazjonalnych oraz modnych dekoracji inspirowanych ludową twórczością.

Podczas Jarmarku Wielkanocnego w Przysieku zorganizowano i przeprowadzono pokaz wykonywania stroików wielkanocnych, w którym wzięło udział 40 osób. Pokaz miał na celu rozwijanie kreatywności oraz zainspirowanie uczestników w zakresie wykonywania okazjonalnych dekoracji. Przeprowadzono również pokaz „Od zakwasu do żurku kujawskiego”- IX edycja, w którym wzięło udział 60 osób. Ponadto zorganizowano i przeprowadzono pokaz wykonywania ozdób bożonarodzeniowych w Bądkowie, w którym wzięło udział 16 osób. Osoby biorące udział w tym pokazie samodzielnie wykonywały zaprezentowane ozdoby, które przeznaczyły na sprzedaż podczas aukcji charytatywnej. Pokazy i szkolenia związane z tradycją, obrzędami i obyczajowością regionów cieszą się dużym zainteresowaniem.

Przeprowadzono 9 lustracji, które dotyczyły tradycyjnych nasadzeń w ogródkach przydomowych oraz wieńców dożynkowych.

Osoby, które uczestniczyły w realizowanych działaniach miały możliwość uzyskania bądź poszerzenia posiadanej wiedzy dotyczącej dziedzictwa kulturowego. Przeprowadzone działania wpłynęły również na pogłębienie szacunku dla różnorodności kulturowej regionów i zachęciły uczestników do integracji w obrębie lokalnych społeczności.

Podsumowanie:

Realizacja zadania pozwala wyłonić osoby posiadające umiejętności rękodzielnicze i poszerzyć ich wiedzę o obyczajach, tradycjach i historii regionów oraz umiejętności z zakresu tradycyjnego rzemiosła i rękodzielnictwa. Część z tych osób zachęcona uzyskaną wiedzą i umiejętnościami prezentuje swoje wyroby podczas imprez organizowanych przez Ośrodek. Nabywają w ten sposób umiejętności w zakresie marketingu i promocji, mają również możliwość uzyskania dodatkowego dochodu. Natomiast oferta rękodzielników uatrakcyjnia imprezy organizowane przez Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego i pozwala propagować dziedzictwo kulturowe regionów.

Zadanie 3. Kształtowanie postaw i zachowań społeczeństwa wiejskiego sprzyjających kompleksowej ochronie środowiska**Cel:**

Upowszechnianie idei ochrony środowiska wśród mieszkańców wsi i przedstawicieli samorządów. Promocja zasobów przyrodniczych województwa kujawsko-pomorskiego.

Produkty

Lp.	Działania	Liczba
1.	Porady	521

2.	Informacje	573
3.	Szkolenia	55
	Konferencje	3
4.	Opracowania: - <i>Plany naprawcze dla gospodarstw ochrony środowiska</i>	120
5.	Pokazy	8
6.	Lustracje	645

Tematyka ważniejszych szkoleń

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Liczba działań	Liczba uczestników	Miejsce realizacji
Konferencje					
1.	Zasoby przyrodnicze Doliny Noteci a zagrożenia.	II	1	36	Minikowo
2.	Zarządzanie gospodarką odpadami -ocena funkcjonowania ustawy z perspektywy trzech lat.	II	1	103	Przysiek
3.	Ekologiczne zagospodarowanie zagrody wiejskiej.	IV	1	41	Minikowo
Szkolenia					
1.	Ekologiczne zagospodarowanie zagrody wiejskiej.	I	1	9	Minikowo
2.	Postępowanie z odpadami oraz usuwanie odpadów zawierających azbest.	II	3	20	Teren województwa kujawsko-pomorskiego
3.	Rośliny inwazyjne a bioróżnorodność.	III	3	37	Minikowo
4.	Rola i znaczenie przydomowych sadów tradycyjnych.	III	5	78	Teren województwa kujawsko-pomorskiego
5.	Rola i znaczenie ziół w ogrodzie przydomowym.	III	3	46	Teren województwa kujawsko-pomorskiego

Wydawnictwa

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Nakład
1.	Zarządzanie gospodarką odpadami – ocena funkcjonowania z perspektywy trzech lat” .	II	250 szt.
2.	Ogród przydomowy jako ważny element zagrody wiejskiej.	IV	1500 szt.
3.	Rola i znaczenie nawozów naturalnych w gospodarstwie.	IV	1500 szt.

Tematyka konkursów

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Liczba działań	Liczba uczestników	Miejsce realizacji
Konkursy					
1.	Ekologia i ochrona środowiska.	III	1	120	Minikowo
2.	Ekologia w domu i zagrodzie.	II	1	120	Zarzeczewo
3.	Z ekologią na Ty.	III	1	120	Minikowo
4.	Człowiek i środowisko.	III	1	120	Zarzeczewo
5.	Ekologiczne zagospodarowanie zagrody wiejskiej – etap gminny.	III	8	120	Teren województwa kujawsko-pomorskiego
6.	Ekologiczne zagospodarowanie zagrody wiejskiej – etap wojewódzki.	IV	1	8	

Tematyka pokazów

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Liczba działań	Liczba uczestników	Miejsce realizacji
Pokazy					
1.	Metodyka sporządzania kompostu.	II	8	120	Teren województwa kujawsko-pomorskiego

Rezultaty:

W 2016 roku zorganizowano i przeprowadzono 3 konferencje wojewódzkie w miesiącu maju, czerwcu i listopadzie. Udział w nich wzięło łącznie 180 osób. Przeprowadzono 55 szkoleń w tym 1 wyjazdowe na zaplanowane 43. Przeprowadzono 8 pokazów kompostowania odpadów organicznych. Udzielono 521 porad oraz 573 informacje, przeprowadzono także 645 lustracji. Opracowano 120 indywidualnych planów naprawczych dla 120 gospodarstw biorących udział w realizowanym programie dotyczącym kompleksowej ochrony środowiska w zagrodzie wiejskiej. Zorganizowano i przeprowadzono 5 konkursów. Realizowane w ramach powyższego tematu działania pozwoliły na wypracowywanie właściwych nawyków i zmianę zachowań mieszkańców obszarów wiejskich, co przyczynia się do ograniczania procesu degradacji środowiska wynikającego z działalności rolniczej oraz wyznaczenia właściwego wizerunku zagrody wiejskiej poprzez zwrócenie uwagi na szeroko rozumianą estetykę (wjazdy, podwórka, wybiegi dla zwierząt, pobocza, ogrody ozdobne i wypoczynkowe, bezpieczne miejsca zabaw dla dzieci itp.). Realizowany temat propagowany był nie tylko w prasie i Radiu PIK, ale także w cyklicznym programie TV Bydgoszcz - EKOOPCJE.

Realizowane zadania pozwoliły rolnikom zapoznać się z obowiązującymi przepisami prawnymi i wymaganiami, jakie są stawiane w zakresie ochrony środowiska w gospodarstwie rolnym. Dodatkowo w miesiącu czerwcu zorganizowano i przeprowadzono już po raz czwarty imprezę plenerowo-przyrodniczą w Minikowie pn. „Święto Łąk” przeznaczoną dla około 500-osobowej grupy dzieci województwa kujawsko-pomorskiego. Impreza cieszyła się wielkim zainteresowaniem ze względu na przedstawioną treść i ciekawą formę jej realizacji. Działania edukacyjne realizowane były także bezpośrednio w terenie na ścieżce przyrodniczej Dolina Noteci w ilości 10 zajęć głównie dla dzieci i młodzieży.

W miesiącu maju 2016 r. zorganizowano kolejne Forum Ochrony Środowiska, gdzie nie tylko poruszane były sprawy bieżące dotyczące problematyki ekologicznej, ale także te, które obecnie budzą wiele kontrowersji np. „Zarządzanie gospodarką odpadami - ocena funkcjonowania ustawy z perspektywy trzech lat”. Uczestnikami Forum byli samorządowcy województwa kujawsko-pomorskiego oraz osoby zainteresowane tą problematyką.

Podsumowanie:

Zadania realizowane w ramach powyższego tematu kierowane były bezpośrednio do rolników, którzy odpowiedzialni za obecny stan środowiska mogą poprzez odpowiednie działania ograniczyć dopływ substancji niebezpiecznych pochodzenia rolniczego i socjalno-bytowego do gleby, wody i powietrza.

Dużym zainteresowaniem cieszyły się także szkolenia dotyczące postępowania i bezpiecznego usuwania wyrobów zawierających azbest (eternit). KPODR współpracuje ściśle z samorządami gmin oraz wydziałami ochrony środowiska. Dzięki realizacji powyższych zagadnień zauważa się systematyczny wzrost wiedzy na temat kompleksowej ochrony środowiska i poprawy estetyki wsi kujawsko-pomorskiej. Przyczyniają się do tego także licznie organizowane konkursy i programy edukacyjne, które promują ekologiczne i estetyczne zagospodarowanie zagrody wiejskiej. Szeroka promocja powyższego tematu w środkach masowego przekazu przyczynia się także do brania przykładu z najlepszych. Działania edukacyjne w formie animacji przyrodniczych już od czterech lat prowadzi się dla najmłodszej grupy odbiorców, jaką są dzieci z obszarów wiejskich. Wykorzystuje się w tym celu bazę szkoleniową, jaką jest Ośrodek Edukacji Przyrodniczej „Dolina Noteci”, a także ścieżkę dydaktyczną „Na Krawędzi Doliny Noteci”, która powstała na obszarach chronionych, nadnoteckich NATURA 2000.

Zadanie 4. Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich

Cel:

Poprawa jakości życia oraz wzmocnienie budowania kapitału społecznego na obszarach wiejskich.

Produkty

Lp.	Działanie	Liczba
1.	Porady	110
2.	Informacje	261
3.	Szkolenia	29

Tematyka ważniejszych szkoleń

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Liczba działań	Liczba uczestników	Miejsce realizacji
Szkolenia					
1.	Gospodarstwa opiekuńcze- możliwość rozwoju z wykorzystaniem funduszy unijnych.	I	2	28	Tuchola, Łysomice
2.	Zasady wypełniania wniosku na operacje w ramach poddziałania 19.2 PROW oraz omówienie zobowiązań wynikających z zawartej umowy.	IV	1	9	Rypin

Tematyka konkursów

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Liczba działań	Liczba uczestników	Miejsce realizacji
Konkursy					
1.	Konkurs na najlepsze stoisko LGD.	III	1	6 LGD	Przysiek

Rezultaty:

W ramach zadania „Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich” zrealizowano 26 szkoleń stacjonarnych oraz 3 szkolenia wyjazdowe. Szkolenia dotyczyły głównie nabywania nowych umiejętności przez kobiety wiejskie, zakładania przez nie stowarzyszeń w celu ich aktywizacji. Do ważniejszych szkoleń zaliczyć można dwa szkolenia z tematyki rozwoju gospodarstw opiekuńczych (Tuchola, Łysomice), a także szkolenie dotyczące zasad udzielania wsparcia w ramach poddziałania 19.2 Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020 przez Lokalne Grupy Działania w Rypinie.

Udzielono w sumie 261 informacji oraz 110 porad. Przeprowadzono konkurs na najlepsze stoisko Lokalnej Grupy Działania (LGD) podczas festynu Barwy Lata Dary Jesieni w Przysieku, zgodnie z planem na 2016 rok, w którym brało udział 6 LGD. Konkurs wygrała Lokalna Grupa Działania Pałuki – Wspólna Sprawa.

Podsumowanie:

Wykonanie planu na 2016 r. w ramach powyższego zadania jest zadowalające, osiągnięto większość zakładanych wskaźników. W związku z harmonogramem naborów konkursowych Lokalnych Grup Działania, wiele działań związanych z przygotowaniem dokumentacji do uzyskania pomocy finansowej zaplanowanych jest na 2017 rok. Istnieje stałe zapotrzebowanie, głównie w terenie, na realizację szkoleń wspierających aktywność kobiet wiejskich poprzez nabywanie przez nie nowych umiejętności (np. rękodzielniczych).

Program 3. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych rolników i mieszkańców obszarów wiejskich

Zadanie 1. Prowadzenie kursów i szkoleń kwalifikacyjnych

Cel:

Podnoszenie kwalifikacji zawodowych rolników i osób związanych z produkcją rolniczą.

Produkty

Lp.	Działanie	Liczba
1.	Porady	23
2.	Informacje	1249
3.	Szkolenia	106

Rezultaty:

Środki ochrony roślin należą do najbardziej szkodliwych związków, na których działanie są narażeni rolnicy. Ich niewłaściwe stosowanie i przechowywanie stwarza poważne zagrożenie także dla zwierząt i środowiska. W celu uniknięcia, bądź ograniczenia, negatywnych skutków działania, konieczna jest znajomość zasad właściwego postępowania.

Zasady stosowania środków ochrony roślin w produkcji rolniczej reguluje Ustawa o środkach ochrony roślin z dnia 8 marca 2013r. Określa ona warunki, które trzeba spełnić aby ochrona ta była skuteczna a jednocześnie bezpieczna dla ludzi. Między innymi obowiązek ukończenia szkolenia przez operatora opryskiwacza w zakresie stosowania środków ochrony roślin przy użyciu sprzętu naziemnego przeznaczonego do stosowania tych środków z wyłączeniem sprzętu montowanego na pojazdach szynowych oraz innego sprzętu stosowanego w kolejnictwie. Zaświadczenie jest ważne przez 5 lat i upoważnia do wykonywania zabiegów środkami ochrony roślin oraz do zakupu środków ochrony roślin zaliczanych do toksycznych i bardzo toksycznych dla ludzi.

W 2016 roku zorganizowano 98 szkoleń w zakresie stosowania środków ochrony roślin sprzętem naziemnym z wyłączeniem sprzętu montowanego na pojazdach szynowych oraz innego sprzętu stosowanego w kolejnictwie, 4 z doradztwa dotyczącego środków ochrony roślin, jedno na temat BHP w rolnictwie oraz 3 z Integrowanej produkcji roślin. Uprawnienia otrzymało 2741 osób.

Podsumowanie:

Duża liczba beneficjentów korzystających ze szkoleń organizowanych przez Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie wskazuje na konieczność organizacji tego typu szkoleń.

Zadanie 2. Wspieranie przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

Cel:

Przygotowanie mieszkańców obszarów wiejskich do podejmowania nowych aktywności zawodowych ułatwiających znalezienie pozarolniczego źródła dochodu.

Produkty

Lp.	Działanie	Liczba
1.	Porady	412
2.	Informacje	479
3.	Szkolenia	23
4.	Opracowania: - Przygotowanie dokumentacji do uzyskania pomocy finansowej na rozwój działalności gospodarczej	5
	- Rozwój przedsiębiorczości –Rozwój usług rolniczych	18
5.	Lustracje	56

Tematyka szkoleń

Lp.	Działanie	Termin (kwartał)	Liczba działań	Liczba uczestników	Miejsce realizacji
Szkolenia					
1.	Rozwój rękodzielnictwa szansą różnicowania dochodów na obszarach wiejskich	I, IV	13	168	Dolne Wymiary, Nogat, Dworzysko, Małe Czyste, Rogóźno, Nogat, Zarośle, Turznice, Zarośle, Turznice, Bągart
2.	Sprzedaż bezpośrednia produktów pochodzenia zwierzęcego oraz dostawy bezpośrednie środków spożywczych	I, IV	2	22	Zakrzewo, Ciechocinek
3.	Gospodarstwa opiekuńcze szansą rozwoju usług społecznych w powiecie	I	1	26	Wąbrzeźno
4.	Zasady wdrażania LSR, w tym specyfika poszczególnych funduszy, w ramach których finansowana jest LSR	III	1	25	Minikowo

Rezultaty:

Realizacja zadania odbywała się poprzez przekazywanie rolnikom, przedsiębiorcom i mieszkańcom obszarów wiejskich wiedzy, która pomoże w różnicowaniu działalności, zakładaniu i rozwoju małych przedsiębiorstw, a także w tworzeniu miejsc pracy na wsi. W tym zakresie udzielane były porady i informacje, które dotyczyły również dostępnych form, źródeł, jak i możliwości pozyskania wsparcia finansowego ze środków unijnych. Klienci Ośrodka byli szczególnie

zainteresowani rozwojem działalności gospodarczej w ramach branży przetwórstwa rolno-spożywczego, szeroko rozumianej branży usługowej, w tym gastronomicznej, turystycznej i rekreacyjnej oraz budowlanej. Specjaliści Ośrodka pomagali w wypracowaniu spójnych koncepcji biznesowych oraz w jak najlepszym przygotowaniu klientów do sięgnięcia po pomocowe środki publiczne. W 2016 r. nabory wniosków na rozpoczęcie oraz rozwijanie działalności gospodarczej w ramach działania 19.2 PROW 2014-2020 przeprowadziły jedynie dwie lokalne grypy działania. W ramach tych naborów specjaliści Ośrodka pomogli w opracowaniu 5 planów inwestycyjnych wraz z dokumentacją aplikacyjną wymaganą w celu uzyskania dofinansowania. Zainteresowaniem klientów Ośrodka nie cieszyło się działanie 4.2. „Wsparcie inwestycji w przetwarzanie produktów rolnych obrót nimi i ich rozwój”, w ramach którego prowadzony był nabór tematyczny dla rolników. Brak zainteresowania spowodowany był możliwością aplikowania o środki pomocowe na rozpoczęcie działalności związanej z przetwórstwem w ramach premii, w kwocie od 50 000 do 100 000 zł, udzielanych za pośrednictwem LGD. Dużym zainteresowaniem cieszył się natomiast nabór wniosków o przyznanie pomocy na operacje typu "Rozwój przedsiębiorczości - rozwój usług rolniczych" w ramach poddziałania "Wsparcie inwestycji w tworzenie i rozwój działalności pozarolniczej" objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. W ramach niniejszego naboru opracowano dokumentację aplikacyjną dla 18 przedsiębiorców.

Z punktu widzenia zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich ważne są kwestie dywersyfikacji dochodów w gospodarstwie rolnym. W tym celu organizowane były szkolenia dotyczące rękodzieła, sprzedaży bezpośredniej czy też usług społecznych na wsi, będących szansą dla rolników i członków ich rodzin na różnicowanie dochodu.

Podsumowanie:

Wsparcie KPODR w zakresie rozwoju przedsiębiorczości na wsi przyczynia się do dywersyfikacji źródeł dochodów i rozwoju działalności gospodarczej. Istnieje rosnące zapotrzebowanie na porady, lustracje, informacje i szkolenia w tym zakresie. Klienci oczekują kompleksowej obsługi, w tym pomocy w opracowaniu koncepcji planowanego przedsięwzięcia oraz w znalezieniu adekwatnego źródła finansowania i pomocy w aplikowaniu o nie. Zainteresowanie klientów usługami w ramach niniejszego zadania uwarunkowane jest jednak w dużej mierze możliwością pozyskania środków finansowych wspierających zakładanie i rozwój działalności gospodarczej.

Priorytet IV

Promowanie postępu
biologicznego i technologicznego
produkcji rolniczej

Program 1. Upowszechnianie nowoczesnych rozwiązań technicznych i osiągnięć hodowlanych

Zadanie 1. Organizacja imprez wystawienniczo-targowych

Cel:

Upowszechnienie innowacyjnych rozwiązań technicznych i technologicznych, promocja postępu biologicznego w produkcji roślinnej i zwierzęcej oraz popularyzacja pozarolniczej działalności na obszarach wiejskich poprzez organizowanie wystaw, konkursów i olimpiad rolniczych oraz działalność publicystyczną i wydawniczą.

Rezultaty

W 2016 roku Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie, zorganizował 14 imprez wystawienniczo-targowych. O celowości ich organizacji świadczy duże zainteresowanie rolników i wystawców.

W 2016 roku we wszystkich imprezach wystawienniczo-targowych wzięło udział ponad 1600 wystawców i prawie 122 tysiące zwiedzających.

Wysoka frekwencja i zainteresowanie rolników tymi przedsięwzięciami świadczy o celowości ich organizowania.

Zestawienie imprez wystawienniczo-targowych w 2016 roku

Miejsce	Data	Nazwa imprezy	Liczba	
			wystawców	zwiedzających w tys.
Przysiek	5 marca	XXIV Forum Pszczelarzy	43	1,4
Przysiek	19 marca	VIII Jarmark Wielkanocny	112	2,5
Minikowo	7-8 maja	XVII Targi Turystyczno-Ogrodnicze „Lato na Wsi”	300	25
		XVII Regionalna Kujawsko-Pomorska Wystawa Zwierząt Hodowlanych		
Zarzeczewo	4-5 czerwca	XXXVII „Dni Otwartych Drzwi” - Targi Ogólnorolne	200	20
Przysiek/ Grubno	18-19 czerwca	XX Kujawsko-Pomorskie Dni Pola	208	25
Minikowo	2 - 3 lipca	XXXIX Międzynarodowe Targi Rolno- Przemysłowe AGRO-TECH	422	35
		IX Ogólnopolska Wystawa Bydła Hodowlanego		
Zarzeczewo	7 sierpnia	Kujawsko-Pomorskie Miodowe Lato „Sznujemy owady zapylające”	49	4
Przysiek	10 września	Barwy Lata, Dary Jesieni	79	3
Minikowo	11 listopada	VI Święto Gęsi na Krajnie	52	1,5
Przysiek	10 grudnia	X Jarmark Adwentowy	94	1,5
Razem			1559	118,9
POZA PLANEM				
Minikowo	17 września	Jesienna Wystawa Ogrodnicza „Karp nie tylko od Święta”	46	3
Ogółem			1 605	121,9

XXIV Forum Pszczelarzy

Forum Pszczelarzy w Przysieku organizowane jest przy współpracy z Regionalnym Związkiem Pszczelarzy w Toruniu. Co roku wiosną gromadzi naukowców, producentów sprzętu pasiecznego, mieszkańców regionu, którzy na specjalnym kiermaszu mogą zaopatrzyć się w produkty pszczele i sprzęt pszczelarski oraz właściciele pasiek ze znacznego obszaru kraju. Dla samych pszczelarzy jest to niepowtarzalna okazja do wymiany doświadczeń oraz zapoznania się z najnowszymi wynikami badań naukowych i regulacjami prawnymi dotyczącymi pszczelarstwa. Na program Forum składa się konferencja oraz targi pszczelarskie i odbywa się pod honorowym patronatem Wojewody Kujawsko-Pomorskiego i Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Swoje stoiska w tym roku zaprezentowało 43 wystawców, a odwiedziło je około 1400 miłośników miodu i produktów pszczelich.

VIII Jarmark Wielkanocny

Celem Jarmarku Wielkanocnego było propagowanie regionalnych produktów kulinarnych i opartej na nich przedsiębiorczości, produktów rolnictwa ekologicznego oraz wyrobów rękodzieła i sztuki ludowej związanych z Wielkanocą. Głównymi wystawcami były koła gospodyń wiejskich, lokalne grupy działania, przetwórcy żywności, pszczelarze, szkółkarze, ogrodnicy, rękodzielnicy oraz twórcy ludowi. W ramach Jarmarku odbył się kiermasz i pokazy wykonywania dekoracji świątecznych. W imprezie uczestniczyło 112 wystawców i około 2,5 tys. zwiedzających.

XVII Targi Turystyczno-Ogrodnicze „Lato na Wsi”

Targi cieszyły się, jak co roku, dużym zainteresowaniem zwiedzających (ponad 25 tys.) i wystawców (300). Głównym celem imprezy była prezentacja tradycji kulturowych i walorów przyrodniczych województwa kujawsko-pomorskiego oraz działalności pozarolniczej. Tego typu działania, a przede wszystkim ich powszechność i dostępność zwiększają atrakcyjność obszarów wiejskich i sprzyjają ich rozwojowi. Najliczniejszą grupę wystawców stanowili ogrodnicy (101) i hodowcy zwierząt. Licznie reprezentowane były także instytucje i organizacje wspierające rolnictwo, gospodarstwa pasieczne, agroenergetyka itp. Tradycyjnie nie zabrakło reprezentantów powiatów, Kół Gospodyń Wiejskich, Lokalnych Grup Działania oraz gospodarstw ekologicznych, które zaprezentowały atrakcje turystyczne i kulinarne powiatów województwa kujawsko-pomorskiego. Jednym z konkursów, który cieszył się dużym zainteresowaniem był konkurs „Nasze Kulinarne Dziedzictwo - Smaki Regionów”. Po raz piąty w Minikowie odbyła się Krajowa Wystawa Szpiców i Psów Ras Pierwotnych, której organizatorami byli: Polski Związek Kynologiczny O/Chojnice oraz Stowarzyszenie Miłośników Psów Zaprzęgowych „Sfora Nakielska”. Targi objęte były patronatem honorowym Wojewody Kujawsko-Pomorskiego i Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

XVII Regionalna Kujawsko-Pomorska Wystawa Zwierząt Hodowlanych

Jednym z celów wystawy było m.in. pokazanie różnorodności ras zwierząt i ich popularyzacja na terenach wiejskich w chowie przyzagrodowym, przydomowym oraz integracja zainteresowanych osób branżą zwierzęcą.

Podczas XVII Regionalnej Kujawsko-Pomorskiej Wystawy Zwierząt Hodowlanych, która towarzyszy Targom Turystyczno-Ogrodniczym „Lato na Wsi” wystawiano owce, drób hodowlany i ozdobny, zwierzęta futerkowe (króliki i szynszyle). Wystawcy z terenu województwa (64) prezentowali swoje najlepsze zwierzęta. Powołane zostały 3 komisje oceny zwierząt. Przewodniczącym komisji oceny drobiu hodowlanego był kierownik Działu Krajowej Rady Drobiarstwa-Izby Gospodarczej, komisji oceny owiec przedstawicielka Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy, oceny drobiu ozdobnego przedstawiciel Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy, natomiast przewodniczącą komisji oceny królików był pracownik Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt w Warszawie. Nagrodzone zwierzęta wyróżnione zostały tytułem czempiona i wiceczempiona, a hodowcy otrzymali puchary i pamiątkowe dyplomy.

XXXVII „Dni Otwartych Drzwi” - Targi Ogólnorolne

W imprezie uczestniczyło 200 firm i ponad 20 tys. osób. Na wystawach i kiermaszach poszczególne firmy zaprezentowały szeroki asortyment produktów i usług: ciągniki, maszyny, samochody, urządzenia, pasze, środki ochrony roślin, nawozy, materiały budowlane, usługi specjalistyczne, przetwórstwo rolne, wydawnictwa rolnicze, zwierzęta ozdobne, materiał szkółkarski, kwiaty i wyroby artystyczne. Przygotowano liczne konkursy dla wystawców i zwiedzających oraz pokazy i występy artystyczne. Dni Otwartych Drzwi są dobrze przyjętą przez rolników formą popularyzacji nowości i wiedzy rolniczej.

Patronat honorowy nad targami objęli Wojewoda Kujawsko-Pomorski, Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a patronat medialny przyjęły „Gazeta Pomorska”, „Telewizja Kujawy”, „PULS Regionu”, „Wieś Kujawsko-Pomorska”, „Radio HIT”, „Radio PIK”.

XX Kujawsko-Pomorskie DNI POLA

Ideą DNI POLA jest promowanie postępu biologicznego w produkcji roślinnej. Wzięło w nich udział 208 wystawców i około 25 tysięcy zwiedzających. Na polowej kolekcji odmianowej gatunki roślin zostały wysiane blokowo, co oznacza, że wszystkie miały podobne warunki rozwojowe i dawało to możliwość porównania poszczególnych odmian. W tegorocznej kolekcji uczestniczyły krajowe i zagraniczne ośrodki hodowlane. W blokach demonstracyjnych zaprezentowano ponad 260 poletek odmianowych, w tym około 130 odmian form ozimych (87 odmian zbóż, 41 rzepaku) i 65 odmian jarych zbóż oraz kukurydzy, soi, słonecznika i ziemniaków. W sąsiedztwie pól demonstracyjnych zlokalizowane były stoiska firm hodowlano-nasiennych oraz środków do produkcji rolniczej. Targom jak zwykle towarzyszyły pokazy pracy maszyn i kiermasze. DNI POLA odbyły się na terenie Gospodarstwa Rolnego Janiny Madej. Współorganizatorami byli: KPODR Oddział w Przysieku, Zespół Szkół Centrum Kształcenia Praktycznego w Grubnie, Agro-Sieć Chełmno, Agro-Maszyny Chełmno i Starostwo Powiatowe w Chełmnie. Patronat Honorowy nad Dniami Pola przyjął Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego Piotr Całbecki.

XXXIX Międzynarodowe Targi Rolno-Przemysłowe „AGRO-TECH” Minikowo

Targi AGRO-TECH są wielotematyczną, specjalistyczną, rolniczą imprezą opartą na trzech

filarach: technice rolniczej, agroenergetyce, hodowli roślin i zwierząt.

Głównym celem tej największej w Polsce północnej imprezy wystawienniczo-targowej była prezentacja najnowszych rozwiązań technicznych oraz osiągnięć hodowlanych w produkcji roślinnej i zwierzęcej, a także wspieranie procesów modernizacyjnych i rozwojowych gospodarstw rolnych. Szeroki program targów połączony z forami dyskusyjnymi, pokazami pracy maszyn i fachowym doradztwem z różnych dziedzin rolnictwa i obszarów wiejskich, stworzył rolnikom dobrą okazję do poszerzenia swojej wiedzy, wymiany doświadczeń, a także zebrania potrzebnych informacji niezbędnych do podejmowania decyzji w procesie inwestowania i unowocześniania gospodarstw rolnych w celu zwiększenia ich konkurencyjności.

Zakres tematyczny obejmował podstawowe obszary działalności rolniczej: od techniki rolniczej poprzez nawozy i środki ochrony roślin, pasze i systemy żywienia, usługi, hodowlę, naukę i doradztwo, budownictwo i agroenergetykę.

W tym roku przy współpracy firmy Lely East postawiona została w pełni zautomatyzowana, pokazowa obora o powierzchni ok. 1000 m² dla 40 krów mlecznych. Był to jedyny taki pokaz w Polsce i Europie Środkowej, który cieszył się bardzo dużym zainteresowaniem wśród zwiedzających. Ogółem w pokazach i konferencjach wzięło udział ponad 1000 osób. Ważnym elementem targów była informacja i doradztwo na temat nowego okresu finansowania Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020, które można było uzyskać - na organizowanym już od pięciu lat- wspólnym stoisku Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi i podległych agencji rolnych (ARiMR, ARR, ANR, KRUS).

O dużym znaczeniu imprezy świadczy stale rosnąca liczba wystawców i zwiedzających. W tegorocznej edycji targów wzięło udział 422 wystawców i 35 tys. zwiedzających.

Jak co roku dużym zainteresowaniem rolników cieszyły się również pokazy pracy maszyn rolniczych zorganizowanych przy współudziale Redakcji Rolniczego Przeglądu Technicznego. Podczas dwudniowych pokazów odbyły się prezentacje ciągników, opryskiwaczy, maszyn do uprawy pasowej i narzędzi do uprawy gleby i siewu nasion. Uczestniczyło w nich 15 firm. Ważnym elementem targów była także kolekcja 200 najnowszych odmian roślin uprawnych, przygotowana przez Przedsiębiorstwo Nasienne ROLNAS oraz przy współpracy firmy Bayer CropScience i Maschiopol. Tam też swoje stoiska informacyjno-promocyjne miały czołowe polskie ośrodki hodowlane, na których rolnicy mogli zobaczyć wartość produkcji odmian i efekty zabiegów nawożenia i ochrony.

O międzynarodowym charakterze targów świadczy coraz liczniejsze grono gości zagranicznych m.in. Niemiec, Wielkiej Brytanii, Francji i Hiszpanii.

Głównym organizatorem targów jest Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego. W organizację imprezy zaangażowanych jest również wiele instytucji i organizacji rolniczych, w tym m. in.: DLG AgroFood, Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy, Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka, Polski Związek Hodowców Bydła Mięsnego, Kujawsko-Pomorski Związek Hodowców Bydła, Przedsiębiorstwo Nasienne ROLNAS oraz Rolniczy Przegląd Techniczny – współorganizator pokazów pracy maszyn.

Zorganizowano również bogaty program imprez towarzyszących: Ogólnopolską Wystawę Bydła Hodowlanego (bydło mleczne i mięsne), Dzień Pola w Stacji Doświadczalnej Oceny Odmian

Chrzastowie – 3 lipca 2016 r., rozstrzygnięcie konkursów: *Innowacyjny Produkt, Agroliga i Bezpieczne Gospodarstwo Rolne*, – etap wojewódzki oraz wzorem lat ubiegłych konkurs ekologiczny - pn. *Z eklogią na Ty*.

IX Ogólnopolska Wystawa Bydła Hodowlanego

IX edycja Ogólnopolskiej Wystawy Bydła Hodowlanego odbyła się w Minikowie po raz drugi i towarzyszyła Międzynarodowym Targom Rolno-Przemysłowym AGRO-TECH.

W tym roku w nowych, funkcjonalnych obiektach wystawowych indywidualni hodowcy i renomowane ośrodki hodowlane z całego kraju zaprezentowały najlepsze okazy bydła, głównie mlecznego. Współorganizatorem wystawy była: Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka. Zgodnie z jej założeniami połowę wystawców stanowili hodowcy z województwa kujawsko-pomorskiego, a pozostali przyjechali z innych regionów kraju. Do dyspozycji hodowców przygotowano 160 stanowisk dla bydła mlecznego, w tym 80 stanowisk dla krów dojnych oraz 10 indywidualnych budek z wybiegami dla cieląt. Wycenę bydła przeprowadził międzynarodowy zespół sędziowski. W ocenie brano pod uwagę nie tylko pokrój i prawidłowość ruchów, ale także przygotowanie zwierząt do wystawy. Jak wszyscy zgodnie podkreślali oceniane krowy i jałowice prezentowały bardzo wysoki poziom i były świetnie przygotowane do wystawy. Po wnikliwej ocenie komisja wybrała czempiony i wiceczempiony w 13 kategoriach oraz superczempiona spośród czempionów w kategoriach: jałowice, krowy rasy polskiej holsztyno-fryzyjskiej (PHF), krów rasy polskiej czerwonej (RP), simentalskiej (SM), jersey (JE) i montbeliarde (MO).

Bydło mięsne prezentowane było w trzech rasach: charolaise, limousin oraz hereford. Ekspozycji ras mięsnych towarzyszyła, przygotowana przez Polski Związek Hodowców i Producentów Bydła Mięsnego promocja polskiej wołowiny, połączona z degustacją mięsa wołowego.

Główne cele wystawy to:

- nawiązanie kontaktów hodowców z właścicielami prezentowanych zwierząt i w perspektywie polepszenie jakości własnej produkcji poprzez zakup zwierząt o lepszym potencjale genetycznym,
- bezpośredni kontakt z hodowlą bydła mlecznego na najwyższym poziomie,
- spotkania hodowców i wymiana doświadczeń między nimi, promocja województwa kujawsko-pomorskiego oraz działalności Ośrodka w zakresie produkcji zwierzęcej.

Organizowane wystawy zwierząt podkreślają jak wielką rolę w polskim rolnictwie odgrywa województwo kujawsko-pomorskie. Imprezy takie zachęcają bowiem większą liczbę rodzimych hodowców bydła do prezentowania zwierząt na wystawach międzynarodowych i krajowych o czym świadczą czołowe miejsca, które od kilku lat zdobywają nasi hodowcy.

Kujawsko-Pomorskie Miodowe Lato

Kujawsko-Pomorskie Miodowe Lato odbyło się pod hasłem „Szanujmy owady zapylające”. Głównym celem tego wydarzenia było uświadomienie uczestnikom ogromnej roli owadów zapylających w przyrodzie, ich znaczenia w produkcji żywności, popularyzację spożywania miodu i produktów pasiecznych z zastosowaniem ich w codziennej diecie. Główny nacisk podczas Miodowego Lata położono także na tematykę ochrony owadów zapylających przez zachęcenie do stosowania dobrych praktyk. Podczas imprezy odbyły się także praktyczne pokazy sporządzania

i stosowania naturalnych preparatów ochrony roślin, budowy gniazd dla pszczołowatych, projektowania i zakładania miejsc przyjaznych owadom zapylającym. Ważnym punktem programu były prelekcje dotyczące doboru miododajnych gatunków roślin wykorzystywanych do siewu i sadzenia w przydomowych ogrodach oraz sposobów ochrony upraw, które w jak najmniejszym stopniu przyczyniają się do ich zatrucia. W tegorocznym święcie uczestniczyło 49 wystawców, a Zarzeczewo odwiedziło w tym dniu ok. 4 tys. osób.

Barwy Lata, Dary Jesieni

Festyn przeznaczony jest dla szerokiego kręgu odbiorców - rolników, gospodyń wiejskich, dzieci i młodzieży, lokalnych grup działania i mieszkańców miast.

Celem „Barw Lata, Darów Jesieni” jest promocja produktów lokalnych, ekologicznych, rękodzieła, a także rozpowszechnianie wśród uczestników inicjatyw służących rozwojowi przedsiębiorczości na obszarach wiejskich.

W ramach imprezy odbyły się również liczne konkursy m.in.: *Na najbardziej atrakcyjne stoisko z produktami regionalnymi i rękodziełem ludowym* oraz kulinarny - pn. *Ziemniak w tradycji kuchni Pomorza i Kujaw*, kiermasze lokalnych i regionalnych produktów kulinarnych, miodu, rękodzieła, ogrodnicy i inne oraz konsultacje z zakresu pozyskiwania unijnych środków pomocowych dla mieszkańców obszarów wiejskich.

Festynowi towarzyszyło również Święto Ziemniaka połączone z testem konsumenckim prezentowanych odmian ziemniaka pod różnymi postaciami kulinarnymi. Ponadto zorganizowano pokaz drobnego inwentarza, na którym swoje zwierzęta (króliki rasowe, drób ozdobny: kury, bażanty, kaczki, gęsi, indyki oraz gołębie) zaprezentowało ponad 20 hodowców.

W imprezie uczestniczyło ok. 79 wystawców, a liczba osób zwiedzających szacowana jest na 3 tys.

VII Święto Gęsi na Krajinie

Cykliczna impreza organizowana od siedmiu lat przez Ośrodek promująca tradycje kulinarne regionu. Odbywa się to poprzez zachęcenie uczestników do spożywania potraw i produktów z gęsiny. Biorą w niej udział lokalni wytwórcy, w tym koła gospodyń wiejskich, hodowcy, a także restauratorzy. Odwiedzający mają możliwość zakupu i degustacji tradycyjnych produktów z gęsiny. Odbywają się również pokazy kulinarne, prowadzone przez profesjonalnych kucharzy, prezentujących przygotowywanie mniej lub bardziej tradycyjnych potraw z gęsiny. Podczas imprezy organizowane są warsztaty, konkursy i zabawy dla dzieci.

Dodatkową atrakcją był pokaz żywych gęsi takich ras m.in. jak: Landes, Kołudzka, Garbonosa, Kubańska, Pomorska, który miał na celu zapoznanie z tym gatunkiem ptaków oraz wskazanie bioróżnorodności każdej z prezentowanych ras.

W imprezie uczestniczyło ok. 52 wystawców, a liczba zwiedzających szacowana jest na 1,5 tys.

X Jarmark Adwentowy

Celem imprezy jest promocja produktów lokalnych, tradycyjnych, regionalnych i rękodzieła ludowego w aspekcie tradycji i obrzędów związanych z okresem Świąt Bożego Narodzenia oraz

rozpowszechnienie inicjatyw służących rozwojowi przedsiębiorczości na obszarach wiejskich. Podczas jarmarku bogatą ofertę swoich produktów prezentowali również przetwórcy ekologiczni z całego regionu.

W tym roku już po raz dziesiąty, rozstrzygnięto Wojewódzki Konkurs Szopek Bożonarodzeniowych, do którego zgłoszono 75 prac. Konkurs ma na celu popularyzację twórczości utalentowanych uczniów i efektów pracy nauczycieli przez zachowanie tradycji budowania szopek bożonarodzeniowych i kształtowanie twórczej i aktywnej postawy społeczeństwa wobec sztuki.

Podczas Jarmarku odbywają się również pokazy wykonywania stroików i ozdób świątecznych, co z kolei ma służyć zachowaniu dziedzictwa kulturowego i aktywizacji mieszkańców obszarów wiejskich.

W Jarmarku Adwentowym uczestniczyło 94 wystawców i około 1,5 tys. zwiedzających.

Jesienna Wystawa Ogrodnicza „Karp nie tylko od Święta”

W tym roku poza planem odbyła się także Jesienna Wystawa Ogrodnicza połączona z promocją karpia ślesińskiego, pn. „*Karp nie tylko od Święta*”. Głównym celem imprezy było nie tylko upowszechnienie zdrowej diety w oparciu o ryby, ale również poszerzenie wiedzy o gospodarce rybackiej, jako jednego z elementów zrównoważonego użytkowania środowiska wodnego i propagowanie pozaprodukcyjnych walorów stawów hodowlanych.

Podczas imprezy odbyły się pokazy i degustacje prowadzone przez mistrzów sztuki kulinarnej, pokazy filetowania karpia, warsztaty kulinarne oraz sprzedaż bezpośrednia ryb z Gospodarstwa Rybackiego w Ślesinie. Jan Bagrowski z Gospodarstwa Rybackiego zaprezentował pokaz filetowania karpia, a chętni mogli praktycznie spróbować tej techniki. Na stoisku Gospodarstwa Rybackiego w Ślesinie, gdzie znajdują się największe w regionie stawy hodowlane, można było zakupić świeżego karpia i zapoznać się z pozaprodukcyjną funkcją stawów. Na stoiskach lokalnych restauracji królował karp pieczony i wędzony. Minikowo tego dnia odwiedziło około 3 tysiące osób, a swoje produkty zaprezentowało 46 wystawców.

Zadanie 2. Organizacja konkursów i olimpiad wiedzy rolniczej

Cel:

Podstawowym celem organizowania konkursów i olimpiad wiedzy rolniczej jest upowszechnianie przykładów dobrego, nowoczesnego gospodarowania oraz zachęcanie rolników do ciągłego podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych.

Podsumowanie:

Konkursy stanowią element promocji najlepszych rolników i firm działających na rynku lokalnym. Liczny udział rolników w tych imprezach świadczy również o tym, że prestiżowe wyróżnienia i nagrody wręczane podczas imprez masowych są dla nich formą wyróżnienia i uznania za ich ciężką pracę. Do najważniejszych konkursów organizowanych przez Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego o zasięgu wojewódzkim należały: Konkurs Wiedzy

o Bezpieczeństwie Pracy w Rolnictwie, Rolnik Pomorza i Kujaw, Ekologiczne zagospodarowanie zagrody wiejskiej, Konkurs na najlepsze gospodarstwo ekologiczne oraz konkurs Nasze Kulinarne Dziedzictwo - Smaki Regionów. Ośrodek był również współorganizatorem konkursów krajowych takich jak Agroliga, Bezpieczne Gospodarstwo Rolne, Rolnik Farmer Roku, wśród których na czołowych miejscach znaleźli się rolnicy z województwa kujawsko-pomorskiego.

Nazwa konkursu/olimpiady	Termin	Liczba uczestników	Organizator/Współorganizator
Konkursy			
Agroliga 2016	kwiecień - lipiec	16	Stowarzyszenie AgroBiznesKlub
Bezpieczne Gospodarstwo Rolne	kwiecień - czerwiec	63	Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS), Państwowa Inspekcja Pracy (PIP), Kujawsko-Pomorska Izba Rolnicza (KPIR)
Konkurs Wiedzy o Bezpieczeństwie Pracy w Rolnictwie (etap wojewódzki)	grudzień	42	
Rolnik Farmer Roku	kwiecień - czerwiec	15	Stowarzyszenie Polski Klub Rolnik Farmer Roku, Agencja Nieruchomości Rolnych
Najsmaczniejsza odmiana ziemniaka	wrzesień	240	KPODR, O/Przysiek
Najlepsza odmiana ziemniaka	wrzesień	167	
Ziemniak w tradycji kuchni Pomorza i Kujaw	wrzesień	5	
Rolnik Pomorza i Kujaw	wrzesień - grudzień	5	Centrum Organizacji Imprez w Bydgoszczy
Poznaję produkt ekologiczny	maj	120	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Z ekologią na ty	maj	120	
Ekologia i ochrona środowiska	lipiec	120	
Człowiek i środowisko	sierpień	120	
Ekologia w domu i zagrodzie	czerwiec	120	
Ekologiczne zagospodarowanie zagrody wiejskiej (etap gminny i wojewódzki)	marzec-wrzesień	128 gospodarstw	
Konkurs na najlepsze gospodarstwo ekologiczne	czerwiec-wrzesień	1	Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
Nasze Kulinarne Dziedzictwo Smaki Regionów	maj	50	Polska Izba Produktu Regionalnego i Lokalnego Urząd Marszałkowski
Konkurs Wiedzy Pszczelarskiej	sierpień	11	Regionalny Związek Pszczelarzy Ziemi Kujawsko-Dobrzyńskiej we Włocławku
Najlepsza Ekspozycja Targowa	sierpień	49	
Konkurs na najlepsze stoisko LGD	wrzesień	6 LGD	KPODR O/Przysiek
Od zakwasu do żurku kujawskiego – IX edycja powiatowego konkursu produktów tradycyjnych	marzec	30	Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Radziejowie
Piękna Zagroda (etap gminny i powiatowy)	luty - kwiecień	68	Starostwo Powiatowe w Toruniu, Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Chełmży, samorządy Gmin: Zławień Wielka, Łubianka, Lubicz, Obrowo, Czernikowo, Łysomice, Chełmża

Olimpiady			
XXVI Wojewódzka Olimpiada Wiedzy Rolniczej <i>eliminacje powiatowe(19) i finał</i>	listopad	437	PZDR, KPODR w Minikowie (Oddział w Przysieku)
Razem uczestników		1 933	

XXVI Wojewódzka Olimpiada Wiedzy Rolniczej

Olimpiada Wiedzy Rolniczej jest atrakcyjną i dobrą formą edukacji sprawdzającą wiedzę z zakresu rolnictwa. Dwuetapowość olimpiady (etap powiatowy i finał wojewódzki) umożliwia wzięcie udziału większej liczbie rolników. Uczestnikami Olimpiady są właściciele gospodarstw rolnych oraz osoby gospodarujące razem z rodzicami, w wieku od 18 do 40 lat.

W listopadzie eliminacje do Olimpiady odbyły się we wszystkich powiatach. Uczestniczyło w nich 418 osób. Łączna wartość nagród ufundowanych przez sponsorów z całego województwa wynosiła 108 tys. zł.

Do finału przystąpiło 19 osób, a spośród nich laureatami finału wojewódzkiego zostali:

- I miejsce - Patryk Bociek, pow. bydgoski
- II miejsce - Kazimierz Gadomski, pow. rypiński
- III miejsce - Jacek Jakubowski, pow. radziejowski
- IV miejsce - Marek Urbański, pow. aleksandrowski
- V miejsce - Łukasz Jankowski, pow. lipnowski

Zadanie 3. Wydawnictwa i publicystyka

Cel:

Wspieranie działalności doradczej, szkoleniowej, popularyzacja wiedzy rolniczej.

Rezultaty:

W 2016 roku wydano 35 publikacje. Dwie z zaplanowanych publikacji zostaną wydane w 2017 r. („Chwasty naszych pól”, „Zasady organizowania i funkcjonowania grup producentów rolnych w ramach PROW 2014-2020 - ulotka”).

Poza planem wykonano 14 pozycji (w tym 1 usługowo), co wynikało z realizacji różnych projektów i zadań edukacyjno-szkoleniowych.

Największą pozycją wydawniczą jest miesięcznik „Wieś Kujawsko-Pomorska” drukowany w nakładzie 37 500 tys. Miesięcznik „Wieś Kujawsko-Pomorska” zajął w tym roku 3 miejsce w ogólnopolskim konkursie pn. „Najlepsze wydawnictwo wojewódzkich ośrodków doradztwa rolniczego” w kategorii „Najlepsze czasopismo periodyczne”.

1. Wydawnictwa wydane zgodnie z Programem działalności KPODR na 2016r.

	Tytuł	Nakład	Uwagi
A. Wydawnictwa periodyczne			
1.	„Wieś Kujawsko-Pomorska”	37 500	miesięcznik
2.	Biuletyn Internetowy „Aktualności”	1.200	biuletyn elektroniczny
Wydawnictwa nieperiodyczne			
3.	Forum pszczelarzy (materiały konferencyjne)	700	materiały konferencyjne
4.	Forum ochrony środowiska (materiały konferencyjne)	400	materiały konferencyjne
5.	Aktualne tendencje w użytkowaniu kaczek	300	broszura
6.	Przygotowanie ferm do programu WELFUR - ocena dobrostanu zwierząt	200	broszura
7.	Hodowla i chów gęsi Białych Kołudzkich w realiach XXI wieku	200	broszura
8.	Znaczenie Ca i S dla roślin uprawnych	200	nie wydano
9.	Konie w gospodarstwach rolnych-szansa na dodatkowe dochody	200	broszura
10.	Profilaktyka w odchowcie prosiąt	500	wydano broszurę ABC odchowu prosiąt
11.	Informator Nasienny	300	informator
12.	Chwasty naszych pól	1000	zostanie wydane w 2017
13.	Żyto - ulotka	700	ulotka
14.	Dobór rozpylaczy do zabiegów ochrony roślin (wznowienie)	2000	broszura
15.	Dbajmy o bezpieczeństwo w gospodarstwie (wznowienie)	1000	ulotka
16.	ABC nawożenia zbóż (wznowienie)	2000	ulotka
17.	ABC siewu zbóż (wznowienie)	2000	ulotka
18.	Drosophila suzuki - ulotka	2000	ulotka
19.	VII Zjazd Sadowników Województwa Kujawsko-Pomorskiego (materiały konferencyjne)	120	broszura
20.	Poprawa konkurencyjności gospodarstw mlecznych - żywienie, dobrostan i profilaktyka chorób bydła	500	broszura
21.	Zasady organizowania i funkcjonowania grup producentów rolnych w ramach PROW 2014-2020 - ulotka	1000	zostanie wydane w 2017
22.	Broszury z zakresu ekologii (2 tematy) Ogród przydomowy jako ważny element zagrody wiejskiej”	2000	broszura
23.	Rola i znaczenie nawozów naturalnych w gospodarstwie”		broszura
24.	Folder z zakresu ekologii i ochrony środowiska	1000	folder
25.	Kalkulacje Rolnicze 2016	1000	broszura
26.	Opłacalność produkcji pszenicy ozimej i rzepaku ozimego	500	nie wydano
27.	Koszty eksploatacji maszyn rolniczych	500	broszura
28.	Podatki w rolnictwie	500	wydano broszurę Ubezpieczenia społeczne w rolnictwie
29.	Podatek VAT w rolnictwie	500	zamiast broszury wydano ulotkę „VAT” 300 egz.
30.	Informator targowy „DOD Zarzeczewo”	500	informator
31.	Informator „Dni Pola” w Grubnie	1000	informator
32.	Folder promocyjny „AGRO-TECH”	1200	folder
33.	Informator targowy „AGRO-TECH”	1500	informator
34.	Katalog ogólnopolskiej wystawy hodowlanej - bydło	500	catalog

35.	Katalog regionalnej wystawy hodowlanej	500	katalog
36.	Kalendarz KPODR na 2017 r.	500	kalendarz
37.	Folder reklamowy Dni Pola	500	Folder
38.	Żywnienie w tuczu intensywnym trzody chlewnej	700	broszura
39.	Zwalczanie pasożytów świń - fanaberie czy konieczność	700	broszura

2. Wydawnictwa wydane poza Programem działalności KPODR na 2016r.

	Tytuł	Nakład	Uwagi
1.	Ulotka „Dołącz do SIR”	5000	ulotka
2.	Ulotka Zakładamy pasiekę	2000	ulotka
3.	Problemy agrotechniki ziemniaka związane z warunkami agrometeorologicznymi - materiały konferencyjne	100	materiały konferencyjne
4.	XII Forum Energetyki Odnawialnej	150	materiały konferencyjne
5.	Międzynarodowy Dzień Rzepaku	500	materiały konferencyjne
6.	II Forum Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej Kujaw i Pomorza	100	materiały konferencyjne
7.	Kujawsko-pomorska wieprzowina produkowana z wykorzystaniem polskiego białka pochodzenia roślinnego	100	materiały konferencyjne
8.	Problemy nawożenia zbóż i innych roślin uprawnych w warunkach posusznych – innowacyjne rozwiązania Przysiek 18.11.2016	500	materiały konferencyjne wydrukowane na zewnątrz
9.	Metody zwiększające pojemność sorpcyjną gleby.	35	materiały konferencyjne wydrukowane na zewnątrz
10.	Wpływ jesienno-owego nawożenia ozimin na wzrost odporności roślin na suszę.	35	materiały konferencyjne wydrukowane na zewnątrz
11.	Dobór odmian roślin uprawnych do warunków gospodarstwa. Pasowa uprawa roli (strip till). Agrotechnika w okresach posuch rolniczych a retencja wodna	35	materiały konferencyjne wydrukowano na zewnątrz
12.	Sposoby wykorzystania monitoringu do ograniczania skutków suszy	35	materiały konferencyjne wydrukowane na zewnątrz
13.	Inkubator kuchenny. Poradnik tworzenia i funkcjonowania	500	broszura

3. Wydawnictwa drukowane usługowo w 2016r.

	Tytuł	Nakład	Uwagi
1.	Ulotka o właściwościach miodu	3500	ulotka

Podsumowanie:

Publikacje periodyczne i nieperiodyczne są jedną z form upowszechniania informacji rolniczej adresowanej do beneficjentów programów doradczych oraz uczestników konferencji, seminariów i szkoleń. Wspierają one proces samokształcenia i pogłębiania wiedzy przez rolników, mieszkańców wsi i doradców rolnych oraz upowszechniania postępu rolniczego. Na wielu konferencjach i szkoleniach, a także podczas wystaw rolniczych, rolnicy wykazują duże zainteresowanie wydawnictwami, które są dla nich źródłem informacji i wiedzy.

Zadanie 4. Współpraca z organizacjami samorządowymi, związkami producentów, instytucjami, szkołami, uczelniami i firmami rolniczymi

Cel:

Wzmocnienie efektu działań doradczych, integracja podmiotów działających na rzecz rolnictwa i obszarów wiejskich.

Produkty

Lp.	Działanie	Liczba
1.	Udział w imprezie okolicznościowej (np. dożynki)	129
2.	Udział w targach (przygotowanie stoiska KPODR)	40
3.	Udział w komisjach klęskowych	391
4.	Udział w komisjach konkursowych	113
5.	Udział w posiedzeniu, zebraniu i spotkaniu (np. rad gminy, powiatu, spotkaniach KGW, zebraniach wiejskich, spotkaniach z instytucjami zewnętrznymi)	432
6.	Badania ankietowe	424

Rezultaty:

Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego współpracował w 2016 r. z organami administracji rządowej i jednostkami samorządu terytorialnego, takimi jak: Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Toruniu, Urząd Wojewódzki w Bydgoszczy, urzędy gmin i urzędy miast oraz urzędy miast i gmin, urzędy skarbowe, Sąd Rejonowy w Bydgoszczy i Nakle nad Notecią, Urząd Kontroli Skarbowej w Bydgoszczy, starostwa powiatowe, Izba Skarbowa w Bydgoszczy, Wojewódzki Inspektorat Weterynarii w Bydgoszczy oraz Powiatowe Inspektoraty Weterynarii, Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej i Artykułów Rolno-Spożywczych w Bydgoszczy, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu, stacje sanitarno-epidemiologiczne, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Oddziały Terenowe, Państwowa Inspekcja Pracy Okręgowej Inspektorat Pracy w Bydgoszczy, Wojewódzki Urząd Pracy w Toruniu, Wojewódzki Inspektorat Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych w Bydgoszczy, Stacja Doświadczalnictwa Oceny Odmian w Chrzastowie, Okręgowa Stacja Chemiczno-Rolnicza w Bydgoszczy. Głównym zakresem współpracy były: szkolenia, konsultacje dotyczące aktów prawnych, ocena wprowadzonych nowelizacji w rozporządzeniach, organizacja targów i innych imprez rolniczych, udział w gminnych komisjach oceniających straty w uprawach polowych spowodowane złymi warunkami pogodowymi (komisje klęskowe) oraz komisjach ds. szacowania szkód przez zwierzynę leśną. Ponadto zakres współpracy KPODR z powyższymi instytucjami obejmował również udział w komisjach konkursowych oraz w sesjach i posiedzeniach komisji, prezentowanie informacji dotyczących bieżącej sytuacji

w rolnictwie, wspólne działania na rzecz promocji i rozwoju agroturystyki oraz turystyki wiejskiej, dziedzictwa kulinarnego i promocji sprzedaży bezpośredniej, bieżące kontakty i konsultacje mające na celu wymianę doświadczeń w zakresie ochrony plantacji przed chorobami i szkodnikami.

Z Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Agencją Rynku Rolnego i Agencją Nieruchomości Rolnych, Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego współpracował w zakresie obsługi rolników składających wnioski o dofinansowanie i płatność dotyczące m.in. płatności bezpośrednich do gruntów rolnych, rolnośrodowiskowo-klimatycznych, pomocy klęskowej oraz innych działań PROW 2007-2013 i PROW 2014-2020. Współpraca dotyczyła też organizacji i prowadzenia szkoleń, przygotowywania stoisk informacyjno-promocyjnych na targach, udziału w konkursach i olimpiadach rolniczych, upowszechniania informacji na temat zasad obrotu ziemią i dzierżawy gruntów rolnych.

Ośrodek współpracował z Kasą Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego w ramach konkursu Bezpieczne Gospodarstwo Rolne oraz szkoleń dla rolników w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy.

Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego współpracował z bankami, w szczególności bankami spółdzielczymi, w zakresie sporządzania planów inwestycji na przedsięwzięcia rolnicze objęte kredytowaniem i obsługi rolników. Współpraca dotyczyła również organizacji szkoleń i powiatowych eliminacji Olimpiady Wiedzy Rolniczej.

Wspólne redagowanie miesięcznika „Wieś Kujawsko-Pomorska”, przygotowywanie stoisk informacyjno-promocyjnych na targach, współpraca w zakresie organizacji szkoleń i powiatowych eliminacji Olimpiady Wiedzy Rolniczej, prezentowanie informacji dotyczących bieżącej sytuacji w rolnictwie, współorganizacja konkursów dla rolników i szkół rolniczych, były działaniami realizowanymi z Kujawsko-Pomorską Izbą Rolniczą.

Współpraca z regionalnymi zarządami gospodarki wodnej polegała na udziale w posiedzeniach i spotkaniach konsultacyjnych oraz szkoleniach, w opracowaniu zaleceń dla rolników, szczególnie w zakresie stosowania wymagań ograniczających zanieczyszczenia na obszarach szczególnie narażonych (OSN).

Współpraca ze szkołami, jednostkami badawczo-rozwojowymi, uczelniami dotyczyła udziału w szkoleniach, konferencjach, spotkaniach i posiedzeniach, prowadzenia wykładów dla uczniów szkół z zakresu ekonomiki, technologii i przedsiębiorczości, wspólnej realizacji przedsięwzięć na rzecz odnawialnych źródeł energii (OZE) i z zakresu dziedzictwa kulinarnego i agroturystyki. Współdziałanie polegało również na przekazywaniu informacji dotyczących badań naukowych do praktyk rolniczych, przygotowywaniu stoisk informacyjno-promocyjnych na targach, badaniach ankietowych, propagowaniu edukacji rolniczej.

Współpraca z lokalnymi i regionalnymi organizacjami wspierania przedsiębiorczości dotyczyła upowszechniania informacji na temat realizowanych działań wspierających przedsiębiorczość, przygotowywania stoisk promocyjnych produktów lokalnych i tradycyjnych. W tym zakresie Ośrodek współpracował z Toruńską Agencją Rozwoju Regionalnego, Klastrem Spółdzielczym „Spizarnia Kujawsko-Pomorska”, Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości, Agro Klastrem Kujawy - Stowarzyszenie Na Rzecz Innowacji i Rozwoju, Lokalnymi Grupami Działania.

KPODR współpracował także ze związkami zawodowymi i społeczno-zawodowymi organizacjami rolników, takimi jak: Polska Federacja Hodowców Bydła i Producentów Mleka, Polski Związek Hodowców i Producentów Trzody Chlewnej „POL SUS”, Kujawsko-Pomorski Związek Hodowców Bydła, Polski Związek Hodowców i Producentów Bydła Mięsnego, Regionalny Związek Hodowców Owiec i Kóz, Krajowy Związek Hodowców Szynszyli z siedzibą w Myślenicach, Polski Związek Hodowców Gołębi Rasowych i Drobnego Inwentarza, Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt, Pomorsko-Kujawski Związek Hodowców Trzody Chlewnej, Spółdzielnia Producentów Trzody Chlewnej „Prosiaczek” we Wtelnie, Wojewódzki Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych, Regionalny Związek Pszczelarzy Ziemi Kujawsko-Dobrzyńskiej we Włocławku, Regionalny Związek Pszczelarzy w Toruniu, Stowarzyszenie rolników „STOROL” w Kowalewie Pomorskim, EKOŁAN - Kujawsko-Pomorskie Stowarzyszenie Producentów Ekologicznych, Zakład Doświadczalny Oceny Odmian w Głodowie, Krajowe Zrzeszenie Producentów Rzepaku i Roślin Białkowych, Polska Izba Nasienna, koła gospodyń wiejskich. W 2016 r. współpraca ta dotyczyła współorganizowania kursów, szkoleń i konkursów, organizacji targów i imprez rolniczych oraz wystaw zwierząt.

Ośrodek współpracował również z firmami obsługującymi rolnictwo w następujących obszarach: nasiennictwa, hodowli roślin, nawożenia, środków ochrony roślin, genetyki i rozrodu zwierząt, mechanizacji rolnictwa, usług rolniczych, certyfikacji w rolnictwie ekologicznym. Współpraca ta polegała na współorganizacji szkoleń i konferencji, przygotowywaniu stoisk informacyjno-promocyjnych na targach, doradztwie na temat doboru odmian i zakupu kwalifikowanego materiału siewnego.

Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego współpracował także ze środkami masowego przekazu w ramach publikacji artykułów, wywiadów, udziału w programach TV i radiowych, współorganizacji konkursów, promowania działań podejmowanych przez Ośrodek, umieszczania informacji na temat szkoleń i przygotowywania programu ekologicznego EKO OPCJE oraz innych programów promujących wieś kujawsko-pomorską.

Z zagranicznymi instytucjami doradztwa rolniczego i zagranicznymi instytucjami wspomagającymi rozwój gospodarstw rolnych i obszarów wiejskich, KPODR współpracował w zakresie upowszechniania informacji, udziału w spotkaniach i posiedzeniach, organizacji wykładów, współorganizacji targów (Międzynarodowe Targi Rolno-Przemysłowe AGRO-TECH w Minikowie), organizacji konferencji (Międzynarodowy Dzień Rzepaku -EURORZEPAK 2016).

Część III
Zestawienie realizowanych zadań
według rodzajów działalności

I. Działalność oświatowa

Działalność szkoleniowa

Formy szkoleń	PZDR		Działy merytoryczne		KPODR Razem	
	Liczba	Liczba uczestników	Liczba	Liczba uczestników	Liczba	Liczba uczestników
Konferencje	4	446	28	3183	32	3629
Szkolenia	1049	20877	141	3549	1190	24426
Pokazy	29	810	11	542	40	1352

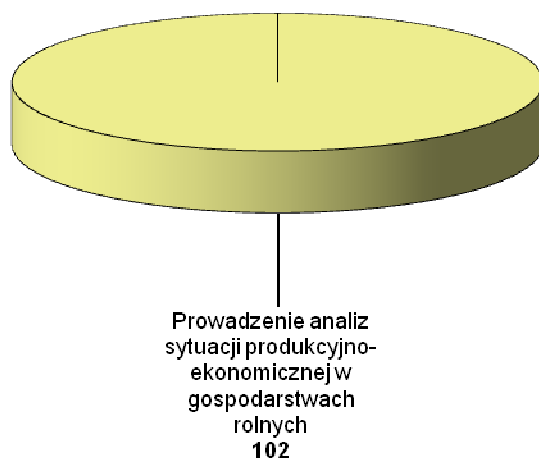
Liczba szkoleń z podziałem na źródła finansowania

Źródła finansowania	PZDR	Działy merytoryczne	KPODR Razem
Działalność statutowa	914	149	1063
Projekt	12	31	43
Odpłatność uczestników	132	13	145
Finansowanie zewnętrzne	26	9	35
Dotacja celowa SIR	2	12	14

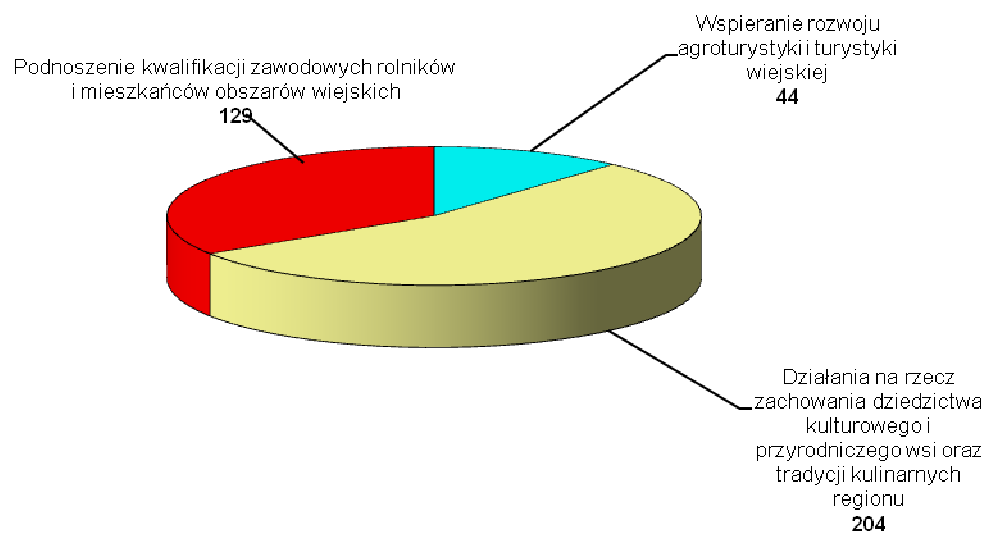
Priorytet I – szkolenia, konferencje, pokazy zorganizowane

Priorytet II – szkolenia, konferencje zorganizowane

Priorytet III – szkolenia, konferencje, pokazy zorganizowane

Priorytet I. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim**Program 1. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej**

Działania		Liczba ogółem	AK	BR	BY	CH	GD	GR	IN	LI	MG	NA	RA	RY	SE	SW	TR	TU	WA	WL	ZN	Wykonanie PZDR	
Zadanie 1. Upowszechnianie innowacji technologicznych w produkcji rolniczej																							
Porady		6037	70	504	137	421	106	136	240	312	55	551	138	274	171	591	80	207	77	483	160	4713	
Informacje		5621	252	238	203	326	104	378	171	368	122	248	180	496	397	409	150	358	189	215	346	5150	
Szkolenia		328	14	7	14	15	19	6	15	18	6	20	20	14	15	20	9	8	15	28	9	272	
Konferencje		23							1										1			2	
Opracowania	Plan nawozowy (bez OSN, rolnośrodowiskowo-klimatycznych i ekologicznych)	51	2		25	1		1	9				1				4	1		2	2	48	
	Wyczenie DJP, wielkości płyt obornikowych i zbiorników na odchody płynne	11																			11	11	
	Wniosek o dopłatę do materiału siewnego AGNAS 1, AGNAS 2	365	2	9	8	1		15	28	10	10	63			21	40	26	78	1	7	45	364	
	Prowadzenie księgi rejestracji zwierząt	3			3																		3
	Pozostałe opracowania	77			10				4	3	4		12		3	16	1	1				22	76
	Wniosek o udzielenie pomocy – wniosek kłękowy	2737	178	27	123		120	40	74	49	13		645	97	240	107	104	121	139	178	419		2674
Ewidencje (np. Ewidencja stosowania środków bakteriobójczych i dezynfekcyjnych)		1			1																	1	
Pokazy z zakresu technologii i techniki rolniczej		22	1						3	5			2	2				1				14	
Demonstracje (w tym poletka demonstracyjne)		25	1				1						6	3					1	6		18	
Pomiar GPS		1										1										1	
Lustracje		3654	116	120	183	116	58	18	165	274	41	222	68	206	141	453	149	166	102	185	103	2886	
Zadanie 2. Wspieranie rolników w organizacji i funkcjonowaniu grup producentów rolnych																							
Porady		82					2			16			3	24		7		8			4	64	
Informacje		83			10		2					14		23		21	1	6		6		83	
Szkolenia		24						1				1	1									3	
Opracowania	Opracowanie planu marketingowego dla grup producentów rolnych	2																				-	
	Wniosek i zmiana programu operacyjnego dla organizacji producentów owoców i warzyw organizację producentów	1				1																1	

Priorytet I. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim

Program 1. Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej

Działania		Liczba ogółem	PT	PE	PR	PS	PM	Wykonanie Działy
Zadanie 1. Upowszechnianie innowacji technologicznych w produkcji rolniczej								
Porady		6037	1319	3	2			1324
Informacje		5621	421	38	8	4		471
Szkolenia		328	56					56
Konferencje		23	21					21
Opracowania	Plan nawozowy (bez OSN, rolnośrodowiskowo-klimatycznych i ekologicznych)	51	3					3
	Wyliczenie DJP, wielkości płyt obornikowych i zbiorników na odchody płynne	11						-
	Wniosek o dopłatę do materiału siewnego AGNAS 1, AGNAS 2	365		1				1
	Prowadzenie księgi rejestracji zwierząt	3						-
	Pozostałe opracowania	77					1	1
	Wniosek o udzielenie pomocy – wniosek kłękowy	2737	29	8	9	17		63
Ewidencje (np. Ewidencja stosowania środków bakteriobójczych i dezynfekcyjnych)		1						-
Pokazy z zakresu technologii i techniki rolniczej		22	8					8
Demonstracje (w tym poletka demonstracyjne)		25	7					7
Pomiar GPS		1						-
Lustracje		3654	768					768
Zadanie 2. Wspieranie rolników w organizacji i funkcjonowaniu grup producentów rolnych								
Porady		82	18					18
Informacje		83						-
Szkolenia		24	21					21
Opracowania	Opracowanie planu marketingowego dla grup producentów rolnych	2	2					2
	Wniosek i zmiana programu operacyjnego dla organizacji producentów owoców i warzyw organizację producentów	1						-

Priorytet I. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim

Program 2.: Wspieranie rolników i mieszkańców wsi w korzystaniu z zewnętrznych źródeł finansowania

Działania		Liczba ogółem	AK	BR	BY	CH	GD	GR	IN	LI	MG	NA	RA	RY	SE	SW	TR	TU	WA	WL	ZN	Wykonanie PZDR		
Zadanie 1. Edukacja rolników w zakresie działań PROW oraz wspieranie ich w pozyskiwaniu środków finansowych																								
Porady		3854	126	72	144	100	153	168	279	202	78	404	308	311	121	157	100	207	168	283	261	3642		
Informacje		4122	95	319	200	206	244	280	287	139	209	152	223	242	152	236	170	179	170	225	170	3898		
Szkolenia		184	8	14	7	4	8	4	21	14	2	7	17	10	8	8	9	5	5	24	1	176		
Konferencje		1																			1	1		
Opracowania	Modernizacja gospodarstw rolnych	1292	30	93	64	50	44	38	22	41	106	71	74	60	38	62	79	57	36	84	142	1191		
	Wsparcie ARR (mleko, trzoda)	2119	95	302	35	105	196	29	28	121	32	53	137	109	131	127	32	109	172	60	245	2118		
	Premie dla młodych rolników	210	7	10	9	6	4	2	4	14	10	10	25	14	11	10	15	19	6	6	23	205		
	Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa	7	1				2									1				1		1	6	
	Inwestycje w gospodarstwach położonych na OSN	8	6																	2			8	
	Korekta wniosku i/ lub planu do działań na zlecenie klienta (bez kartotek technicznych)	50	2		3				3	5	2		1	2				1			2	24	45	
	Ankiety monitorujące/ dokumentacja sprawozdawcza z działań PROW	273	18	4	21				10	21	12	32	21	1	6	33	12	8	7	7	8	46	267	
	Wsparcie dla nowych uczestników systemów jakości żywności	1		1																				1
	Wniosek o dopłaty do materiału siewnego	782	64	29	20	14	72	35	69	28	38	51	16	13	34	51	60	25	66	42	46	46	773	
	Wniosek o zwrot akcyzy paliwowej	43															3	40					43	
	Pozyskiwanie środków z PROW 2007-2013	7	2		1						1											2	6	
Lustracje		66	3		29		1	9	20													62		
Zadanie 2. Doradztwo dla rolników składających wnioski o płatności do gruntów rolnych																								
Porady		2745	64	88	230	180	76	98	265	133	54	157	142	56	26	292	37	281	77	253	99	2608		
Informacje		4521	340	325	150	162	293	293	416	167	194	57	131	257	363	292	100	134	138	558	58	4428		
Szkolenia		97	6	10	3	1	6	6	16	7	2	6	6		3	4	7	5	2	1	6	97		
Opracowania	Wniosek o płatność obszarową i ONW	11971	750	512	823	670	654	385	792	713	286	651	826	459	409	732	648	545	490	643	546	11534		
	Wniosek o nadanie numeru gospodarstwa	17	3		3				1	4		1	2	1		1		1				17		
Lustracje		103			66		2		15			7				8					5	103		

Priorytet I. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim

Program 2. Wspieranie rolników i mieszkańców wsi w korzystaniu z zewnętrznych źródeł finansowania

Działania		Liczba ogółem	PT	PE	PR	PS	PM	Zadania wykonane przez Działy
Zadanie 1. Edukacja rolników w zakresie działań PROW oraz wspieranie ich w pozyskiwaniu środków finansowych								
Porady		3854	54	103	47		8	212
Informacje		4122	66	92	61	2	3	224
Szkolenia		184		4	4			8
Konferencje		1						-
Opracowania	Modernizacja gospodarstw rolnych	1292	28	58	5		10	101
	Wsparcie ARR (mleko, trzoda)	2119	1					1
	Premie dla młodych rolników	210		2	1		2	5
	Płatności dla rolników przekazujących małe gospodarstwa	7		1				1
	Inwestycje w gospodarstwach położonych na OSN	8						-
	Korekta wniosku i/ lub planu do działań na zlecenie klienta (bez kartotek technicznych)	50	1	4				5
	Ankiety monitorujące/ dokumentacja sprawozdawcza z działań PROW	273		5	1			6
	Wsparcie dla nowych uczestników systemów jakości żywności	1						-
	Wniosek o dopłaty do materiału siewnego	782	7		1		1	9
	Wniosek o zwrot akcyzy paliwowej	43						
Pozyskiwanie środków z PROW 2007-2013	7		1				1	
Lustracje		66			4			4
Zadanie 2. Doradztwo dla rolników składających wnioski o płatności do gruntów rolnych								
Porady		2745	62	5	10	59	1	137
Informacje		4521	62		29	2		93
Szkolenia		97						-
Opracowania	Wniosek o płatność obszarową i ONW	11971	230	31	40	91	45	437
	Wniosek o nadanie numeru gospodarstwa	17						-
Lustracje		103						-

Priorytet I. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim																					
Program 3. Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych środowisku																					
Działania	Liczba ogółem	AK	BR	BY	CH	GD	GR	IN	LI	MG	NA	RA	RY	SE	SW	TR	TU	WA	WL	ZN	Wykonanie PZDR
Zadanie 1. Wykorzystanie surowców rolniczych oraz źródeł naturalnych w pozyskiwaniu energii odnawialnej																					
Porady	286		4	15	53	4	17	38	28		11	6	23		13	19	18	11	10	12	282
Informacje	241	12		20	20	3	13	12	15	4		2	28	4	10	40	19	24	11		237
Szkolenia	15	1	1	1			1	3	1				1		1			1	3		14
Konferencje	1																				-
Lustracje	17							10					1		5						16
Zadanie 2. Propagowanie proekologicznych metod produkcji żywności																					
Porady	168	1	7	1		2	3	1	19		25	2	11	1	8	5		9	3		98
Informacje	184	15	1	13		3	5	1	2		2		20	1	8	21	1	10	2		105
Szkolenia	12										2								1		3
Konferencje	1																				-
Opracowania	Wniosek o certyfikację	3									3										3
	Wnioski i deklaracje o płatność działalności ekologicznej/ wnioski obszarowe (w tym ONW)	30		1	1				2		3	3	2		4	4	2	1			23
	Plan działalności ekologicznej	7									2	1						1			4
	Aktualizacja planu działalności ekologicznej	7		1											4						5
Lustracje	58		1			1					20	2		5	5		3				37

Priorytet I. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim

Program 3.: Upowszechnianie metod produkcji rolniczej i stylu życia przyjaznych środowisku

Działania		Liczba ogółem	PT	PE	PR	PS	PM	Wykonanie Działy
Zadanie 1. Wykorzystanie surowców rolniczych oraz źródeł naturalnych w pozyskiwaniu energii odnawialnej								
Porady		286	4					4
Informacje		241	4					4
Szkolenia		15	1					1
Konferencje		1	1					1
Lustracje		17	1					1
Zadanie 2. Propagowanie proekologicznych metod produkcji żywności								
Porady		168	3			67		70
Informacje		184	1			78		79
Szkolenia		12				9		9
Konferencje		1				1		1
Opracowania	Wniosek o certyfikację	3						-
	Wnioski i deklaracje o płatność działalności ekologicznej/ wnioski obszarowe (w tym ONW)	30	2			5		7
	Plan działalności ekologicznej	7	1			2		3
	Aktualizacja planu działalności ekologicznej	7	1			1		2
Lustracje		58				21		21

Priorytet I. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim

Program 4. Doradztwo w zakresie prowadzenia produkcji rolniczej w zgodzie ze środowiskiem

Działania		Liczba ogółem	AK	BR	BY	CH	GD	GR	IN	LI	MG	NA	RA	RY	SE	SW	TR	TU	WA	WL	ZN	Wykonanie PZDR	
Zadanie 1. Pomoc rolnikom we wdrażaniu i realizacji działań rolnośrodowiskowo-klimatycznych w gospodarstwach rolnych																							
Porady		2371	74	64	85	129	74	90	107	68	37	100	172	148	133	156	103	197	56	301	119	2213	
Informacje		2011	75	84	81	24	42	165	85	39	110	34	74	50	81	160	106	191	70	309	109	1889	
Szkolenia		48		1		1		2	5	7	2	1	6	3	3	1	8	1		7		48	
Opracowania:	Wnioski i deklaracje o płatność rolnośrodowiskowo-klimatyczną/wnioski obszarowe (w tym ONW)	1901	101	66	79	35	34	95	62	26	94	65	247	75	79	55	188	179	26	220	34	1760	
	Plan działalności rolnośrodowiskowo-klimatycznych	283	17	15	17	8	7	3	9	2	9	10	12	8	21	9	6	45	8	37	18	261	
	Plan nawozowy	1621	77	47	47	41	9	70	71	9	107	27	249	74	61	37	129	227	35	161	81	1559	
	Zmiana/korekta wniosku rolnośrodowiskowo-klimatycznego	19		1		1		1	2			2	2								4	13	
	Aktualizacja planu działalności rolnośrodowiskowo-klimatycznego	385	31		14	2	1		54	3	3	9	171	1	7	13	2	8	7	3	30	359	
	Aktualizacja planu nawozowego	39	5			3	1		2				4		2						8	5	30
	Rejestr działań rolnośrodowiskowo-klimatycznych	1			1																		1
	Dokumentacja przyrodnicza (ekspertyza)	12					1														11		12
	Programy rolnośrodowiskowo-klimatyczne	1													1								1
Lustracje		333	3	29	30		9	25	18	11		15				19	100	29	11	11	9	319	
Zadanie 2. Doradztwo dla rolników gospodarujących na obszarach objętych Dyrektywą Azotanową (OSN)																							
Porady		624	27		6	54	1	30	26	11			212			31	50		18	111	37	614	
Informacje		471	37		20	13		23	42				74			10	100		30	111		460	
Szkolenia		24				3			1	1			6			1	5			4	3	24	
Opracowania: Plan nawozowy (OSN)		16				1			4							6			1	1	1	14	
Lustracje		119	1		5		1		23				59			15	10					114	

Priorytet I. Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych w województwie kujawsko-pomorskim

Program 4. Doradztwo w zakresie prowadzenia produkcji rolniczej w zgodzie ze środowiskiem

Działania		Liczba ogółem	PT	PE	PR	PS	PM	Wykonanie Działy
Zadanie 1. Pomoc rolnikom we wdrażaniu i realizacji działań rolnośrodowiskowo-klimatycznych w gospodarstwach rolnych								
Porady		2371	100			53	5	158
Informacje		2011	83			37	2	122
Szkolenia		48						-
Opracowania	Wnioski i deklaracje o płatność rolnośrodowiskowo-klimatyczną/wnioski obszarowe (w tym ONW)	1901	101			16	24	141
	Plan działalności rolnośrodowiskowo-klimatycznych	283	20			2		22
	Plan nawozowy	1621	33			12	17	62
	Zmiana/korekta wniosku rolnośrodowiskowo-klimatycznego	19	5				1	6
	Aktualizacja planu działalności rolnośrodowiskowo-klimatycznego	385	11			2	13	26
	Aktualizacja planu nawozowego	39	2			3	4	9
	Rejestr działań rolnośrodowiskowo-klimatycznych	1						-
	Dokumentacja przyrodnicza (ekspertyza)	12						-
Programy rolnośrodowiskowo-klimatyczne	1						-	
Lustracje		333	14					14
Zadanie 2. Doradztwo dla rolników gospodarujących na obszarach objętych Dyrektywą Azotanową (OSN)								
Porady		624	10					10
Informacje		471	11					11
Szkolenia		24						-
Opracowania: Plan nawozowy (OSN)		16	2					2
Lustracje		119	5					5

Priorytet II: Podnoszenie poziomu zarządzania gospodarstwem rolnym

Program 1. Prowadzenie analiz sytuacji produkcyjno-ekonomicznej w gospodarstwach rolnych

Działania	Liczba ogółem	AK	BR	BY	CH	GD	GR	IN	LI	MG	NA	RA	RY	SE	SW	TR	TU	WA	WL	ZN	Wykonanie PZDR	
Zadanie 1. Analiza dochodów i kosztów działalności rolniczej																						
Porady	863	38	20	100	10	17	33	48	39	2	78	20	53	34	15	31	16	29	37	50	670	
Informacje	708	5		11	56	6	56	59	34	27	23	2	21	11	4	20	49	40	10	15	449	
Szkolenia	37	2	3	2	1	1	2	2	2	2	4	1	2	2	3	2	1	2	1	1	36	
Opracowania	Plany przedsięwzięć	178	9	7	4	12	10	12	10	11	2	8	10	3	9	10	9	7	13	4	18	168
	Kalkulacje opłacalności produkcji roślinnej i zwierzęcej	112	5	5	10	8	5	3	8	4	8	4	8	4	6	6	4	10	3	8	2	111
	Agrokoszty dla wybranych działalności rolniczych	69																				-
	Wnioski o kredyty bankowe	4										2					1				1	4
	Badania koniunktury gospodarstw - ankieta	790	41	40	40	40	40	40	41	46	41	40	42	40	40	38	49	42	40	45	45	790

Zadanie 2. Prowadzenie rachunkowości – Polski FADN

Porady	2444	42	60	136	173	80	112	64	198	66	116	126	59	100	142	30	185	147	149	26	2011	
Informacje	672	18	10	30		52	132	11	70	24	81			10			54	20	69		581	
Opracowania	Prowadzenie ksiąg FADN	1419	36	70	68	70	59	58	42	66	30	58	44	20	40	82	40	64	49	70	32	998
	Raporty indywidualne	1419	42	70	68	85	59	66	32	66	30	70	44	20	40	82	40	62	49	70	32	1027
	Raport Dynamiczny	1419	42	70	68	85	59	66	32	66	30	70	44	20	40	82	40	62	49	70	32	1027

Zadanie 3. Prowadzenie rachunkowości podatkowej

Porady	2122	64	55	112	224	97	56	93	150	48	103	36	79	116	76	61	148	62	134	63	1777	
Informacje	882	29	67	100	19	51	48	48	20	12	36		20	20	68	20	84	54	50	16	762	
Szkolenia	64	6	4	3	4	3	2	3	3	3	4	3	5	2	3	2	2	2	7	3	64	
Konferencje	1																				-	
Opracowania	Prowadzenie ewidencji rachunkowej VAT	351	17	10	25	10	17	6	11	9		22	25	21	8	20	1	10	4	46	18	280
	Prowadzenie ewidencji rachunkowej podatek dochodowy	25		3			1							2		4				6	2	18
	Obsługa kadrowo-płacowa	4							1													1

Program 2. Gromadzenie danych do systemu informacji rolniczej

Zadanie 1. Gromadzenie i upowszechnianie rolniczej informacji rynkowej

Indywidualne informacje rynkowe	15																			1	1	
Porady	21		8								3									6	17	
Informacje	314	2		10	56	70		10		20	29	1			24	12	18	1	31	2	286	
Notowania targowiskowe	728	52		52	52	52	52	52	52				52			52	52	52	52	52	52	676
Notowania cen środków do produkcji	76	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	76
Notowania cen nawozów mineralnych	160	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	152
Analizy kształtowania się relacji cen na produkty rolnicze i środki do produkcji	12																					-

Priorytet II: Podnoszenie poziomu zarządzania gospodarstwem rolnym

Program 1. Prowadzenie analiz sytuacji produkcyjno-ekonomicznej w gospodarstwach rolnych

Działania		Liczba ogółem	PT	PE	PR	PS	PM	Wykonanie Działy
Zadanie 1. Analiza dochodów i kosztów działalności rolniczej								
Porady		863	1	188	4			193
Informacje		708	1	235	23			259
Szkolenia		37		1				1
Opracowania	Plany przedsięwzięć	178		10				10
	Kalkulacje opłacalności produkcji roślinnej i zwierzęcej	112		1				1
	Agrokoszty dla wybranych działalności rolniczych	69		60			9	69
	Wnioski o kredyty bankowe	4						-
	Badania koniunktury gospodarstw - ankieta	790						-
Zadanie 2. Prowadzenie rachunkowości – Polski FADN								
Porady		2444	20	401			12	433
Informacje		672		62	29			91
Opracowania	Prowadzenie ksiąg FADN	1419	20	367	10	12	12	421
	Raporty indywidualne	1419	20	349		11	12	392
	Raport Dynamiczny	1419	20	349		11	12	392
Zadanie 3. Prowadzenie rachunkowości podatkowej								
Porady		2122	20	321	2		2	345
Informacje		882		108	1		11	120
Szkolenia		64						-
Konferencje		1		1				1
Opracowania	Prowadzenie ewidencji rachunkowej VAT	351		70			1	71
	Prowadzenie ewidencji rachunkowej podatek dochodowy	25		6			1	7
	Obsługa kadrowo-płacowa	4		3				3
Program 2. Gromadzenie danych do systemu informacji rolniczej								
Zadanie 1. Gromadzenie i upowszechnianie rolniczej informacji rynkowej								
Indywidualne informacje rynkowe		15		14				14
Porady		21		4				4
Informacje		314	1	26	1			28
Notowania targowiskowe		728		52				52
Notowania cen środków do produkcji		76						-
Notowania cen nawozów mineralnych		160		8				8
Analizy kształtowania się relacji cen na produkty rolnicze i środki do produkcji		12		12				12

Priorytet III. Wielofunkcyjny zrównoważony rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich

Program 1. Wspieranie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej

Działania	Liczba ogółem	AK	BR	BY	CH	GD	GR	IN	LI	MG	NA	RA	RY	SE	SW	TR	TU	WA	WL	ZN	Wykonanie PZDR
Zadanie 1. Wspieranie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej																					
Porady	334	6		10	6	1	5	4	18		15	22	21	3	35	10	40	5	6	12	219
Informacje	892	12	10	21	4	1	10	3	33		1	36	10		50	10	77	11	18	1	308
Szkolenia	44	2		5		1		1	1			1		1	6	1	4	6	1	5	35
Lustracje	325	23		7			5	1	16		2	8	6	5	11	10	70	3	10	26	203

Program 2. Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz tradycji kulinarnych regionu

Zadanie 1. Działania na rzecz zachowania tradycji kulinarnych regionu

Porady	187	10		6				3	30	1	9	14	8	21	10		12		20	6	150
Informacje	356	27		1			11	8	33			26	5	1	10	5	10	22	12	5	176
Szkolenia	37	7		2	2				7			2	1					2	2	2	27
Pokazy	6								4			2									6
Konferencje	2														1						1
Dokumentacja rejestrowa dla produktów i wytwórców	17	3							4			10									17
Lustracje	8	4												1				1			6

Zadanie 2. Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego

Porady	123	11		2	9		10	2	11		2	5	18	2	12		13		15	5	117
Informacje	168	4		5	5		17	2	19			7	10		9		7	22	10		117
Szkolenia	60	4		4	1	3	3		6		3	2	4	1	2		5	2	4	14	58
Pokazy	4											1									1
Lustracje	9						3								6						9

Zadanie 3. Kształtowanie postaw i zachowań społeczeństwa wiejskiego sprzyjających kompleksowej ochronie środowiska

Porady	521	5	30	16		5	6	9	48	33	12	42	46		12	35	78		46		423
Informacje	573	6	30	10		2	11	43	25	15		55	10		11	30	22	1	12		283
Szkolenia	55		4	1				8	5	4		8	4	4		3	3		2		46
Konferencje	3																				0
Plany naprawcze dla gospodarstw	120		15						15	15		15	15			15	15		15		120
Pokazy	8		1						1	1		1	1			1	1		1		8
Lustracje	645	1	44					3	63	50		55	45	52		50	75		48		486

Zadanie 4. Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich

Porady	110	2						13	19			18		1	10	5	1		3		72
Informacje	261			30				2	17			5			14	20	6	21	10		125
Szkolenia	29	1	1		1			2	4	1	3	3			1		9	1		1	28

Priorytet III. Wielofunkcyjny zrównoważony rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich																					
Działania	KPODR Razem	AK	BR	BY	CH	GD	GR	IN	LI	MG	NA	RA	RY	SE	SW	TR	TU	WA	WL	ZN	Wykonanie PZDR
Program 3. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych rolników i mieszkańców obszarów wiejskich																					
Zadanie 1. Prowadzenie kursów i szkoleń kwalifikacyjnych																					
Porady	23			1			13	1													15
Informacje	1249	24		131	3	32	190	12	44	126	278	4	1	7	177	71	52	13			1165
Szkolenia	106	3	4	3	3	10	6	10	5	4	7	3	7	7	7	7	5	1	2		94
Zadanie 2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich																					
Porady	412	5		11	20			24	11		19	21	41		21	36	26		14	8	257
Informacje	479	4	1	30		2	34	5	17		3	8	20		21	21	29	43		4	242
Szkolenia	23	2		2	4		8					1		1	1	1		1			21
Opracowania	Przygotowanie dokumentacji do uzyskania pomocy finansowej na rozwój działalności gospodarczej	5			1																1
	Rozwój przedsiębiorczości - Rozwój usług rolniczych	18	1	2	2							2		2	2	6					17
Lustracje	56	3	2	5			4				4				2		8	1			29

Priorytet III. Wielofunkcyjny zrównoważony rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich							
Program 1. Wspieranie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej							
Działania	Liczba ogółem	PT	PE	PR	PS	PM	Wykonanie Działy
Zadanie 1. Wspieranie rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej							
Porady	334			115			115
Informacje	892			582	2		584
Szkolenia	44			9			9
Lustracje	325	122					122
Program 2. Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz tradycji kulinarnych regionu							
Zadanie 1. Działania na rzecz zachowania tradycji kulinarnych regionu							
Porady	187			37			37
Informacje	356			180			180
Szkolenia	37			10			10
Pokazy	6						-
Konferencje	2			1			1
Dokumentacja rejestrowa dla produktów i wytwórców	17						-
Lustracje	8			2			2
Zadanie 2. Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego							
Porady	123			6			6
Informacje	168			51			51
Szkolenia	60			2			2
Pokazy	4			3			3
Lustracje	9						-
Zadanie 3. Kształtowanie postaw i zachowań społeczeństwa wiejskiego sprzyjających kompleksowej ochronie środowiska							
Porady	521				98		98
Informacje	573	1	8		281		290
Szkolenia	55	1		6		2	9
Konferencje	3				3		3
Plany naprawcze dla gospodarstw	120						-
Pokazy	8						-
Lustracje	645				159		159
Zadanie 4. Aktywizacja mieszkańców obszarów wiejskich							
Porady	110			38			38
Informacje	261			136			136
Szkolenia	29			1			1

Priorytet III. Wielofunkcyjny, zrównoważony rozwój obszarów wiejskich

Działania		Liczba ogółem	PT	PE	PR	PS	PM	Wykonanie Działy
Program 3. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych rolników i mieszkańców obszarów wiejskich								
Zadanie 1. Prowadzenie kursów i szkoleń kwalifikacyjnych								
Porady		23	2				6	8
Informacje		1249	9	63	4		8	84
Szkolenia		106	3				9	12
Zadanie 2. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich								
Porady		412			144		11	155
Informacje		479			237			237
Szkolenia		23			1		1	2
Opracowania	Przygotowanie dokumentacji do uzyskania pomocy finansowej na rozwój działalności gospodarczej	5			4			4
	Rozwój przedsiębiorczości - Rozwój usług rolniczych	18			1			1
Lustracje		56			27			27

Priorytet IV. Promowanie postępu biologicznego i technologicznego produkcji rolniczej

Program 1. Upowszechnianie nowoczesnych rozwiązań technicznych, technologicznych i osiągnięć hodowlanych

Działania	Liczba ogółem	AK	BR	BY	CH	GD	GR	IN	LI	MG	NA	RA	RY	SE	SW	TR	TU	WA	WL	ZN	Wykonanie PZDR
Zadanie 1. Organizacja imprez wystawienniczo-targowych																					
Informacje	177			2	1		1		36		79	1	3		10		17				150
Impreza wystawienniczo-targowa	14												1								1
Zadanie 2. Organizacja konkursów i olimpiad wiedzy rolniczej																					
Informacje	203	10	4	32			1		68	4	24	1	48		9			2			203
Konkursy	31		1						1	1		1	1			5	1		1		12
Olimpiady	20	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	19
Zadanie 3. Wydawnictwa i publicystyka																					
Informacje	16	4							1			4			3						12
Audycja RTV	75														1		1				2
Artykuły w wydawnictwach obcym	84	5	2	1		5		1	1	2	1	4	2		4	4	6	2	2	1	43
Artykuły w wydawnictwach KPODR	315	13	4	9	6	8	7	16	17	3	7	2	5	6	2	6	3	4	5	2	125
Wydawnictwo periodyczne (Wieś Kujawsko-Pomorska, Aktualności – internetowy biuletyn informacyjny)	16																				-
Wydawnictwo nieperiodyczne (broszury, ulotki, plakaty, foldery, katalogi)	28																				-
Program 2. Współpraca z organizacjami samorządowymi, związkami producentów, instytucjami, szkołami i firmami rolniczymi																					
Zadanie 1. Współpraca z organizacjami samorządowymi, związkami producentów, instytucjami, szkołami i firmami rolniczymi																					
Udział w posiedzeniu, zebraniu i spotkaniu (np. Rady Gminy, powiatu, spotkaniach KGW, zebraniach w instytucjach zewnętrznych)	432	19	16	11	8	14	4	32	42	12	19	22	22	13	58	14	67	14	11	14	412
Udział w komisjach konkursowych	113	5		11	1	4	2	5	12	3		5	4	4		7	5	7	4	1	80
Udział w imprezie okolicznościowej (np. dożynki)	129	5	3	8	6	4	6	10	10	9	4	4	6	10	8	8	10	3	1	5	120
Udział w targach (przygotowanie stoiska KPODR)	40	1				4		1		8	9	2	3		1			1	1	2	33
Udział w komisjach kłuskowych	391	14	12	29	19	9	19	50	38	6	41	16	11	4	28	16	9	5	40	6	372
Badania ankietowe	424	2		43		1		6	1	3		2			9	47	2				116

Priorytet IV. Promowanie postępu biologicznego i technologicznego w produkcji rolniczej

Program 1. Upowszechnianie najnowszych rozwiązań technicznych, technologicznych i osiągnięć hodowlanych

Działania	Liczba ogółem	PT	PE	PR	PS	PI	Wykonanie Działy
Zadanie 1. Organizacja imprez wystawienniczo-targowych							
Informacje	177		16	6	5		27
Impreza wystawienniczo-targowa	14	3		1		9	13
Zadanie 2. Organizacja konkursów i olimpiad wiedzy rolniczej							
Informacje	203						-
Konkursy	31	8		4	7		19
Olimpiady	20					1	1
Zadanie 3. Wydawnictwa i publicystyka							
Informacje	16		4				4
Audycja RTV	75	40		12	11	10	73
Artykuły w wydawnictwach obcym	84	39		1	1		41
Artykuły w wydawnictwach KPODR	315	108	16	21	13	32	190
Wydawnictwo periodyczne (Wieś Kujawsko-Pomorska, Aktualności – internetowy biuletyn informacyjny)	16					16	16
Wydawnictwo nieperiodyczne (brozury, ulotki, plakaty, foldery, katalogi)	28	14	1	1	4	8	28

Program 2. Współpraca z organizacjami samorządowymi, związkami producentów, instytucjami, szkołami i firmami rolniczymi

Zadanie 1. Współpraca z organizacjami samorządowymi, związkami producentów, instytucjami, szkołami i firmami rolniczymi

Udział w posiedzeniu, zebraniu i spotkaniu (np. Rady Gminy, powiatu, spotkaniach KGW, zebraniach w instytucjach zewnętrznych)	432	8		3	9		20
Udział w komisjach konkursowych	113	7		5	21		33
Udział w imprezie okolicznościowej (np. dożynki)	129	6		3			9
Udział w targach (przygotowanie stoiska KPODR)	40	4		1		2	7
Udział w komisjach kłeskowych	391	19					19
Badania ankietowe	424	14	1	3	2	288	308

3. Zestawienie informacji o projektach realizowanych w 2016 roku

Tytuł projektu	Produkty	Rezultaty	Okres realizacji	Koszt zadania uzyskane dofinansowanie i jego źródła, wartość projektu	Uwagi
„Ekologizacja wsi woj. kujawsko-pomorskiego, kształtowanie postaw i zachowań społeczeństwa wiejskiego poprzez wdrażanie w życie tzw. Dobrej Kultury Rolnej	<ul style="list-style-type: none"> - 1 konkurs o zasięgu wojewódzkim dla 8 powiatów, - 8 konkursów o zasięgu gminnym w 8 powiatach dla 120 gospodarstw, - 32 szkolenia dla uczestników programu w 8 gminach dla 386 osób, - 8 pokazów kompostowania odpadów organicznych w 8 gminach dla 120, - przeprowadzono 120 demonstracji dot. ekologicznego zagospodarowania zagrody wiejskiej (estetyka zagrody, sanitacja, gospodarka odpadami, profilaktyka zdrowia, ochrona krajobrazu), - opracowano 120 planów naprawczych dla 120 gospodarstw biorących udział w programie, - 1 seminarium wojewódzkie dla 80 osób 	Programem objętych zostało 120 gospodarstw, w których realizowano kompleksową ochronę środowiska związaną z ograniczeniem wpływu zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego i socjalno - bytowego do środowiska. W tym celu opracowano 120 planów naprawczych dla każdego z gospodarstw. W ramach programu każde gospodarstwo prowadziło selektywną zbiórkę odpadów z wydzieleniem i oznaczeniem odpadów niebezpiecznych, założyło kompostownik, dbało o szeroko rozumianą estetykę zagrody, dokonało nowych nasadzeń itd.	luty 2016 - 30 listopad 2016	76.780,00 zł Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu	
„Promocja żywności proekologicznej na rynku konsumenckim”	<ul style="list-style-type: none"> - 1 konferencja wojewódzka, 62 uczestników, - 10 szkoleń, - 4 warsztaty ekologiczne, - 1 promocja produktów ekologicznych na wystawie targowej „Lato na wsi”, realizowało 2 doradców zakładowych, - 60 uczestników seminarium wojewódzkiego, - 160 uczestników szkoleń, - 60 uczestników warsztatów ekologicznych 	Wzrost świadomości rolnika w tematyce związanej z przestawianiem produkcji konwencjonalnej na ekologiczną oraz odbiorców czyli konsumentów umiejących odróżnić produkty od siebie. Promocja tych produktów na rynku. Zapoznanie odbiorców z obowiązującymi przepisami prawnymi dotyczącymi rolnictwa ekologicznego oraz nowym oznakowaniem.	1.03.2016 – 30.11.2016	14.000,00 zł Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu	
„Ogólnopolskie spotkania ekologiczne”	<ul style="list-style-type: none"> - Forum Ochrony Środowiska – konferencja ponad wojewódzka nt. „Zarządzanie gospodarką odpadami nowelizacja przepisów prawnych”, - Materiały konferencyjne nt. „Zarządzanie gospodarką odpadami nowelizacja przepisów prawnych” , - 100 uczestników konferencji, - 300 sztuk opracowanych materiałów konferencyjnych 	Wzorem lat ubiegłych zaplanowano konferencję ponadwojewódzką przeznaczoną dla samorządowców województwa kuj.-pom. i województw ościennych, przybliżającą gospodarkę odpadami, w tym odpadami niebezpiecznymi oraz zmianami zachodzącymi w prawodawstwie.	1.03.2016 – 30.5.2016	7.000,00 zł Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu	

Wydawnictwa	3 wydawnictwa (1 folder i 2 broszury), 3 doradców zakładowych, - 1500 sztuk folderów, - 3000 sztuk broszur	Folder i broszury wykorzystywane zostaną w pracy doradczej i szkoleniowej jako uzupełnienie i utrwalenie wiedzy.	maj 2016 - listopad 2016	12.000,00 zł Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu	
Konkursy	Konkursy – 5 (Minikowo, Zarzeczewo, Przysiek), przewidziano po 40 nagród na każdy konkurs, - 1000 uczestników konkursów	Konkursy opracowane w formie pytań testowych skierowane zostaną do osób uczestniczących w imprezach organizowanych przez KPODR. Działania konkursowe mają na celu nie tylko sprawdzenie wiedzy ekologicznej, ale także jej pogłębienie. Rezultat stanowią będą osoby, które prawidłowo odpowiedzą na pytania konkursowe i otrzymają nagrody rzeczowe w postaci drzewek i krzewów ozdobnych.	01.05.2015- 30.09.2016	14.000,00 zł Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu	
Edukacja z zakresu ekologii i ochrony środowiska dla mieszkańców obszarów wiejskich woj. kujawsko-pomorskiego Rośliny Inwazyjne – Barszcz Sosnowskiego	4 – szkolenia 1- konferencja - 60 uczestników szkoleń - 40 uczestników konferencji	Przygotowanie i przeprowadzenie szkoleń oraz organizacja konferencji dot. roślin inwazyjnych – Barszcz Sosnowskiego, a także szkoleń promujących małą retencję oraz stare sady.	marzec- październik 2016	14.300,00 zł Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu	
„BIO +”	Szkolenia – 27, Impreza plenerowa „Święto Łąk” - organizacja - 5 doradców zakładowych, - realizacja - 20 doradców terenowych i zakładowych oraz pomoc techniczna - 500 uczestników „Święta Łąk”	- 200 przeszkolonych osób z produkcji ekologicznej oraz szkoleń o charakterze przyrodniczym w formie animacji i zajęć praktycznych	styczeń 2015- luty 2016	60.591,00 zł Regionalny Program Operacyjny	
Nowoczesny serwis agroturystyczny www.agroturystyka.kpodr.pl	1 zmodernizowany serwis agroturystyczny 104 ankietowane gospodarstwa agroturystyczne i obiekty turystyki wiejskiej	Modernizacja serwisu agroturystycznego www.agroturystyka.kpodr.pl oraz ankietacja gospodarstw agroturystycznych	I-IV kwartał 2016 r.	Koszt ogółem 22.034,47 zł; 19.518,61 zł – finansowane poprzez: Sekretariat regionalny KSOW – Pomoc Techniczna Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020	realizacja zakończona
Zielona opieka –	- 6 spotkań informacyjno-promocyjnych,	- wzrost u 34 osób kompetencji w	01.09.2016 –	dofinansowanie	w trakcie realizacji

gospodarstwa opiekuńcze w woj. kujawsko-pomorskim (w partnerstwie z LGD Bory Tucholskie)	- 5 opracowań nt. potrzeb osób niesamodzielnych w powiatach: brodnickim, mogileńskim, świeckim, tucholskim i wąbrzeskim, - kurs opiekuna osoby starszej i niepełnosprawnej (34 uczestników),	zakresie opieki nad osobami starszymi.	30.06.2018	3.099.902,00 zł, wartość proj. 3.456.302,00 zł, poddziałanie 9.3.2 Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, Europejski Fundusz Społeczny	
Organizacja wyjazdu studyjnego pn. „Produkt sieciowy i specjalizacja w turystyce wiejskiej – dobre praktyki”	- wyjazd studyjny, - artykuł w miesięczniku Wieś Kujawsko-Pomorska, - powstanie materiału dydaktycznego – prezentacja multimedialna - 25 uczestników wyjazdu studyjnego	- aktywizacja mieszkańców wsi w kierunku tworzenia produktów sieciowych, - uzyskanie przez uczestników wiedzy praktycznej nt. budowania produktów sieciowych i tworzenia oferty	15.04.2016r.- 15.10.2016r.	Wartość projektu – 21.982,66 zł Uzyskane dofinansowanie z KSOW – 15.632,66 zł Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020	realizacja zakończona
Szanujmy owady zapylające	- 2 warsztaty, - 1 pokaz, - 3 prelekcje - 4000 przeszkolonych osób	- 400 osób zwiększyło swoją świadomość dotyczącą roli owadów zapylających w przyrodzie, ich znaczenia w produkcji żywności, nabyło umiejętności sporządzania naturalnych preparatów ochrony roślin, uzyskało wiedzę i praktyki w projektowaniu miejsc przyjaznych owadom zapylającym,	07.08.2016	Dofinansowanie KSOW koszty poniesione: 8 402,43 netto + 1 932,56 zł VAT = 10 334,99 zł brutto Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020	realizacja zakończona
Skracanie łańcucha żywnościowego w ramach proekologicznej hodowli gęsi.	- Organizacja jednego szkolenia dla hodowców, rolników obejmującego wykłady. - Przygotowanie jednodniowych zajęć warsztatowych dla pracowników restauracji, przetwórców i przedsiębiorców. - Przeprowadzenie jednodniowego spotkania w celu stworzenia łańcucha powiązań pomiędzy hodowcami, rolnikami, pracownikami restauracji, przetwórcami, przedsiębiorcami, pracownikami naukowymi oraz doradcami. - Przygotowanie filmu promocyjnego. - Jednodniowa impreza wystawienniczo-targowa.	- Zachęcenie producentów i przetwórców gęsin do zbudowania innowacyjnego systemu bezpośrednich dostaw poprzez stworzenie sieci kontaktów pomiędzy hodowcami, przetwórcami i handlowcami. - Wzrost świadomości konsumenckiej na temat konsumpcji gęsin.	01.10.2016- 30.11.2016	19 112,61 zł. Sieć na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Pomoc techniczna Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020	realizacja zakończona
Upowszechnianie wiedzy	- Praktyczne zajęcia w oparciu	Podniesione poziomu wiedzy,	01.09.2016-	13 798,43 zł.	I etap projektu (II

<p>na temat legalnej sprzedaży produktów lokalnych i tradycyjnych z branży rolno-spożywczej oraz tworzenie kanałów sprzedaży.</p>	<p>o funkcjonujące przy Kujawsko-Pomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego w Minikowie, Centrum Dziedzictwa Kulinarnego i Turystyki Wiejskiej. - Wyjazd studyjny prezentujący dobre praktyki wykorzystania i wprowadzania nowych oraz ulepszonych produktów, metod organizacji i sprzedaży.</p>	<p>umiejętności i kompetencji z zakresu wytwarzania produktów pochodzenia zwierzęcego i och legalnej sprzedaży.</p>	<p>31.12.2016</p>	<p>Sieć na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Pomoc techniczna Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020</p>	<p>etap realizowany jest w 2017 roku)</p>
---	--	---	-------------------	---	---

4. Zestawienie informacji o projektach złożonych w 2016 roku

Tytuł projektu	Produkty	Planowane rezultaty	Planowany czas realizacji	Wnioskowana kwota dofinansowania/ Źródło finansowania/ wartość projektu	Status projektu (data złożenia)
„Ekologizacja wsi woj. kujawsko -pomorskiego, kształtowanie postaw i zachowań społeczeństwa wiejskiego poprzez wdrażanie w życie tzw. Dobrej Kultury Rolnej”	Seminarium wojewódzkie, Konkurs o zasięgu wojewódzkim – 1, Konkurs o zasięgu gminnym – 8 w ośmiu gminach, Szkolenia – 16 szkoleń w 8 gminach, Pokaz kompostowania odpadów organicznych – 8 pokazów w 8 gminach, Prowadzenie 120 demonstracji dot. ekologicznego zagospodarowania zagrody wiejskiej (estetyka zagrody, sanitacja, gospodarka odpadami, profilaktyka zdrowia, ochrona krajobrazu), - 60 uczestników seminarium - 8 gospodarstw uczestniczących w konkursie wojewódzkim - 120 gospodarstw uczestniczących w konkursie gminnym - 240 uczestników szkoleń - 120 uczestników pokazów	Projekt skierowany do docelowej grupy gospodarstw rolnych zlokalizowanych na terenie woj. kuj.-pom. w 8 wybranych gminach po 15 w każdej. Programem objętych zostanie 120 gospodarstw, w których realizowana będzie kompleksowa ochrona środowiska związana z ograniczeniem wpływu zanieczyszczeń pochodzenia rolniczego i socjalno - bytowego do środowiska. W tym celu opracowane zostaną dla każdego gospodarstwa programy naprawcze. W ramach programu każde gospodarstwo prowadzić będzie selektywną zbiórkę odpadów z wydzieleniem i oznaczeniem odpadów niebezpiecznych, założy kompostownik, zadba o szeroko rozumianą estetykę zagrody, dokona nowych nasadzeń itd.	luty 2017 -30 listopad 2017	80.100,00 zł Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu (WFOŚiGW)	20.12.2016
„Promocja żywności proekologicznej na rynku konsumenckim”	Konferencja wojewódzka - 1 Szkolenia - 8 Warsztaty ekologiczne – 3 Promocja produktów ekologicznych na wystawie targowej „Lato na wsi” – 1 wystawa - 60 uczestników konferencji - 160 uczestników szkoleń - 60 uczestników warsztatów	Wzrost świadomości rolnika w tematyce związanej z przestawianiem produkcji konwencjonalnej na ekologiczną oraz odbiorców czyli konsumentów umiejących odróżnić produkty od siebie. Promocja tych produktów na rynku. Zapoznanie odbiorców z obowiązującymi przepisami prawnymi dot. rolnictwa ekologicznego oraz nowym oznakowaniem.	1.03.2017 – 30.11.2017	14.000,00 zł Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu (WFOŚiGW)	20.12.2016
1Edukacja z zakresu ekologii i ochrony środowiska oraz promocji zasobów przyrodniczych woj. kujawsko-pomorskiego dla mieszkańców obszarów wiejskich”	- Przygotowanie i przeprowadzenie szkoleń oraz organizacja konferencji dot. ochrony zasobów przyrodniczych, a także szkoleń promujących zioła w ogrodach przydomowych oraz stare sady, 4 doradców zakładowych, 4 – szkolenia, 1- konferencja,	Wzorem lat ubiegłych zaplanowano konferencję ponad wojewódzką przeznaczoną dla samorządowców województwa kuj.-pom. i województw ościennych, przybliżającą gospodarke odpadami, w tym odpadami niebezpiecznymi oraz zmianami zachodzącymi w prawodawstwie	kwiecień 2017 – wrzesień 2017	21.900,00 zł Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu (WFOŚiGW)	20.12.2016

2.Forum Ochrony Środowiska	- Forum Ochrony Środowiska – konferencja ponadwojewódzka nt. „Zarządzanie gospodarką odpadami w świetle obowiązujących przepisów prawnych”. - Materiały konferencyjne nt. „Zarządzanie gospodarką odpadami w świetle obowiązujących przepisów prawnych”, - 100 uczestników konferencji - 250 sztuk materiałów konferencyjnych				
Wydawnictwa	3 wydawnictwa (folder i broszury) - 1500 sztuk folderów - 1500 sztuk broszur	Folder i broszury wykorzystywane zostaną w pracy doradczej i szkoleniowej jako uzupełnienie i utrwalenie wiedzy	maj 2017 - listopad 2017	12.000,00 zł Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu (WFOŚiGW)	20.12.2016
Konkursy	Konkursy – 5 (Minikowo, Zarzeczewo, Przysiek), przewidziano po 40 nagród na każdy konkurs, - 1000 uczestników konkursów	Konkursy opracowane w formie pytań testowych skierowane zostaną do osób uczestniczących w imprezach organizowanych przez KPODR. Działania konkursowe mają na celu nie tylko sprawdzenie wiedzy ekologicznej, ale także jej pogłębienie. Rezultat stanowią będą osoby, które prawidłowo odpowiedzą na pytania konkursowe i otrzymają nagrody rzeczowe w postaci drzewek i krzewów ozdobnych	01.05.2017 – 30.09.2017	14.000,00 zł Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Toruniu (WFOŚiGW)	20.12.2016
Usługi rozwojowe dla MŚP z województwa kujawsko-pomorskiego i ich pracowników – projekt partnerski	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie: 6076 Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw objętych usługami rozwojowymi w programie: 1457	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu: 30% Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, które zrealizowały swój cel rozwojowy dzięki udziałowi w programie: 1015	01.2017 – 12/2020	Wartość kosztów kwalifikowanych**34 061 940,00 zł Dofinansowanie: 24 961 940,00 zł Budżet KPODR: 326 400,00 zł	30.12.2016
Zielona opieka – gospodarstwa opiekuńcze w woj. kujawsko-pomorskim (w partnerstwie z LGD Bory Tucholskie)	- 5 spotkań informacyjno-promocyjnych, - 5 opracowań nt. potrzeb osób niesamodzielnych w powiatach: brodnickim, mogileńskim, świeckim, tucholskim i wąbrzeskim, - 23 szkolenia dla prowadzących gosp. opiek. (30 uczest.), - kurs opiekuna osoby starszej i niepełnosprawnej (30 uczest.), - 15 gospodarstw opiekuńczych (75 miejsc),	- wzrost u 30 osób kompetencji w zakresie opieki nad osobami starszymi, - wzrost dostępności do usług społecznych na terenach wiejskich w 5 powiatach (brodnicki, mogileński, świecki, tucholski, wąbrzeski), - zwiększenie liczby osób korzystających z usług społecznych	01.07.2016 – 30.06.2018	dofinansowanie 3.276.863,00 zł, wartość proj. 3.681.863,00 zł, poddziałanie 9.3.2 Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, Europejski	05.02.2016 przyznane dofinansowanie, umowa zawarta 13.10.2016 r.

	- 225 os. niesamodzielnym objętych opieką dzienną,			Fundusz Społeczny	
Ster na biznes (partnerstwo w projekcie, lider: Fundacja POLSKA WIEŚ 2000)	Diagnoza kompetencji przedsiębiorczych – 90 os. Szkolenia ABC przedsiębiorczości – 40 godzin (2 gr. po 15 os. – pow. nakielski, golubsko-dobrzyński) 90 godzin indywidualnego doradztwa ekonomicznego Wyplata 30 dotacji – wsparcie finansowe Wyplata 30 os. wsparcia pomostowego (przez 6 m-cy) Wyplata 10 os. przedłużonego wsparcia pomostowego (przez kolejne 6 m-cy) Poradnictwo prawno-księgowo grupowe – 150 osobogodzin, indywidualne – 270 osobogodzin Indywidualna asystentura monitoringu – 330 osobogodzin Wsparcie psychologiczne – 540 osobogodzin	Utworzenie przez mieszkańców obszarów wiejskich z powiatu nakielskiego i golubsko-dobrzyńskiego 30 nowych przedsiębiorstw, które będą funkcjonowały przez min 12 m-cy	02.01.2017 – 30.06.2018	Wartość projektu: 1.437.120,00 zł KPODR: 138.921,62 zł działanie 8.3, Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, Europejski Fundusz Społeczny	

Część IV
Pozostała działalność

Metodyka pracy i doskonalenie zawodowe

1. Ewaluacja szkoleń

Cel:

Podnoszenie jakości świadczonych usług szkoleniowych i doradczych przez Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie.

Rezultaty/Podsumowanie:

Na 2016 rok zaplanowano 20 ewaluacji, a przeprowadzono 22. Ewaluatorzy sporządzili 22 raporty z ewaluacji pracy wykładowcy i załączyli do nich ankiety oceny szkolenia na formularzu obowiązującym w Kujawsko-Pomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego.

Ewaluacja daje możliwość aktualnej oceny wiedzy i umiejętności pracowników oraz wyzwala potrzebę samokształcenia. Jest metodą skutecznego zarządzania rozwojem pracowników i na jej podstawie można uzyskać informacje o motywacji oraz możliwościach szkoleniowych pracowników. Weryfikuje również poziom jakości usług edukacyjnych. Ewaluacja pozwala sprawdzić, czy szkolenie przyniosło zamierzone rezultaty, zmiany, a w konsekwencji korzyści. Jej wyniki są ważnym elementem działalności w zakresie doskonalenia zawodowego.

2. Doskonalenie zawodowe

Cel:

Podnoszenie kwalifikacji kadry Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Minikowie niezbędnych do świadczenia usług na wysokim poziomie oraz wprowadzanie nowych zgodnie z zapotrzebowaniami na rynku usług doradczych.

Produkty/Rezultaty:

Na początku roku 2016 pracownicy Ośrodka zgłosili zapotrzebowanie na 72 szkolenia podnoszące kwalifikacje zawodowe. W rezultacie po analizie dokumentów potwierdzających doskonalenie zawodowe pracownicy uczestniczyli w 60 szkoleniach w tym 46 zewnętrznych i 18 wewnętrznych. W I kwartale 2016 roku odbyło się obowiązkowe szkolenie uzupełniające dla doradców rolnośrodowiskowych oraz ekspertów przyrodniczych (e-learningowe oraz stacjonarne). Ponadto jak co roku w Minikowie, Przysieku i Zarzeczewie odbyły się szkolenia nt płatności bezpośrednich, rolnośrodowiskowych, rolno - środowiskowo – klimatycznych, ekologicznych oraz Premii dla młodych rolników na 2016 rok.

Pracownicy Ośrodka przez doskonalenie zawodowe poszerzają swoją wiedzę i nabywają nowe umiejętności, które w konsekwencji wpływają na poprawę jakości świadczonych przez nich usług oraz prowadzonych szkoleń. Dowodem są przedstawione w sprawozdaniu działania na rzecz rolników i mieszkańców wsi.

Szkolenia wewnętrzne dla pracowników Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego:

Lp.	Tematyka szkoleń	liczba szkoleń	Termin (data)	Miejsce realizacji	Uczestnicy (liczba uczestników)
1.	Zasady prowadzenia zapisów w książkach rachunkowych Polskiego FADN w 2016 roku	1	2016-01-26	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	9
2.	Funkcjonalność Systemu RDR - 2016	1	2016-02-01	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	12
3.	Zasady rozliczania podatku dochodowego i podatku VAT w rolnictwie	9	2016-02-29 2016-03-01 2016-04-30 2016-05-01 2016-07-31 2016-08-31 2016-09-30 2016-10-31 2016-11-30	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	45
4.	Zmiany w podatku VAT i podatku dochodowym od 1 stycznia 2016 r.	1	2016-03-10	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	46
5.	Wsparcie inwestycji w gospodarstwach rolnych – Modernizacja gospodarstw rolnych.	1	2016-03-17	KPODR w Minikowie, Oddział w Przysieku	106
6.	Ewidencja podatkowa w gospodarstwie rolnym.	1	2016-06-22	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	46
7.	Warsztaty szkoleniowo - organizacyjne Polski FADN	2	2016-10-26 2016-10-27	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	105
8.	Zasady prowadzenia ewidencji przychodów dla beneficjentów PROW 2014-2020	1	2016-11-22	Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie	15
9.	Ekologiczne zagospodarowanie zagrody a zasady wzajemnej zgodności	1	marzec	Minikowo	8

3. Kontrola wewnętrzna

Cel:

Ocena jakości realizowanych usług szkoleniowych, doradczych i wystawienniczo targowych oraz prawidłowego stosowania aktów normatywnych, procedur, instrukcji obowiązujących w Kujawsko-Pomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego.

Produkty:

W ramach tego zadania został opracowany plan kontroli wewnętrznych na 2016 rok zatwierdzony przez Dyrektora KPODR, w którym zaplanowano 25 kontroli wewnętrznych. Wykonano 25 kontroli

wewnętrznych i z każdej z nich sporządzono protokół. Opracowano sprawozdanie roczne z przeprowadzonych kontroli, w którym podsumowano działalność kontrolną w Kujawsko-Pomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego.

W Ośrodku przeprowadzono również audyty wewnętrzne, które są również elementem sprawdzającym prawidłowość realizacji działań z Programu działalności Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego.

Rezultaty:

W wyniku przeprowadzonych kontroli wewnętrznych nie stwierdzono nieprawidłowości. Zapisano nieliczne uchybienia, które zostały usunięte w ramach zaleceń pokontrolnych. Kontrole wewnętrzne przyczyniły się do poprawienia jakości realizowanych usług szkoleniowych oraz stosowania aktów normatywnych, procedur i instrukcji obowiązujących w Kujawsko-Pomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego.

Podsumowanie:

Kontrole wewnętrzne pozwalają na ustalenie przyczyn i skutków ewentualnych nieprawidłowości oraz ich usunięcie lub przeciwdziałanie w przyszłości.

4. Doskonalenie Systemu Zarządzania Jakością w pracy doradczej

Cel:

Utrzymanie certyfikowanego Systemu Zarządzania Jakością w Kujawsko-pomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego zgodnie z normą 9001:2008 oraz poprawa zadowolenia klienta w zakresie świadczenia usług przez KPODR.

Produkty:

Został opracowany harmonogram i plan auditów wewnętrznych, zgodnie z którym przeprowadzono w 2016 roku w Ośrodku 53 audyty, na podstawie których opracowano zbiorczy raport z auditów. Podczas auditów zbadano prawidłowość funkcjonowania systemu, a w szczególności podstawowych procesów realizowanych we wszystkich komórkach organizacyjnych oraz oceniano stopień stosowania i doskonalenia procedur, instrukcji i postanowień Księgi Jakości.

W lipcu 2016 roku Polski Rejestr Statków przeprowadził audit ponownej certyfikacji. Potwierdził on prawidłowo wdrożony i działający system zarządzania jakością na zgodność z wymaganiami normy ISO 9011:2008. Wynikiem, czego było otrzymanie Certyfikatu nr NC-902 w zakresie realizacji usług doradczych, szkoleniowych i wystawienniczo – targowych dla rolników i mieszkańców wsi zgodnie z Normą ISO 9001.

Ustanowiono cele jakości na 2016 rok, które zostały przyjęte do realizacji Zarządzeniem nr 1/2016 Dyrektora Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Minikowie. Zgodnie z procedurą opracowano 4 kwartalne sprawozdania z realizacji celów jakości.

Opracowano również wyniki przeglądu systemu zarządzania jakością. Nie przeprowadzono szkolenia doskonalącego dla auditorów wewnętrznych oraz szkolenia dla pracowników z obowiązującej dokumentacji systemu. Szkolenia te przesunięto na kolejny rok.

Rezultaty:

Podczas badań auditowych sprawdzano realizację procedur obsługi klienta oraz nadzorowanie dokumentacji i zapisów, jak również nadzór nad organizacją pracy. Obsługę klienta badano pod kątem zadowolenia klienta z świadczonych przez Ośrodek usług. Obserwacje i wnioski z auditów opisano w raporcie z auditów. Wynika z niego, że w Ośrodku należy zwiększyć nadzór nad jakością zapisów oraz odpowiedzialnością kierowników za prawidłowy nadzór dokumentacji wydanej przez daną komórkę organizacyjną.

Informacje na temat zadowolenia klienta zamieszczone są w kwartalnych sprawozdaniach z celów jakości, gdzie są zawarte analizy z badań na szkoleniach. Realizacja ustanowionych celów jakości w zakresie liczby udzielonych indywidualnych usług doradczych, liczby szkoleń i osób przeszkolonych oraz usług wystawienniczo – targowych jak również realizacji miernika do budżetu zadaniowego została wykonana zgodnie z planem.

Podsumowanie:

Powyższe działania wspierają poprawę jakości usług i utrzymanie liczby klientów zgodnie z założeniami. Dowodem tego jest uzyskanie certyfikatu potwierdzającego standardy świadczonych usług zgodnie z Normą ISO 9001.

Utrzymanie wysokiej jakości usług wymaga ciągłego doskonalenia systemu jakości w szczególności w obszarach związanych z obsługą klienta i nadzorem.
